

วิเคราะห์เนื้อหาเรื่องสั้นไทยที่เสนอปัญหาสังคมชนบทอีสาน : 2501 - 2525

นักเขียนเรื่องสั้นไทยนำปัญหาสังคมชนบทอีสานทั้งที่ประสบก่อนช่วง พ.ศ. 2500 และช่วง พ.ศ. 2500 ถึง พ.ศ. 2525 มาเป็นวัตถุดิบในการสร้าง เนื้อเรื่อง ซึ่งแยกได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. เนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ
2. เนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาด้านความแตกต่างของฐานะทางสังคม
3. เนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาด้านค่านิยมและความเชื่อ

ในขณะที่ผู้วิจัยจะวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องสั้นที่เสนอปัญหาสังคมชนบทอีสาน โดยวิเคราะห์โครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร และแนวคิด ตามลำดับ สำหรับเนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาทั้งสามด้าน แยกกล่าวได้ดังนี้คือ

1. เนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ

เนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจได้แก่ ความยากจน ซึ่งเป็นผลมาจากความแห้งแล้งของลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ ที่ส่งผลให้ชาวชนบทอีสานมีสภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น และทุกข์ระทม เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาดังกล่าว แยกได้

2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาสภาพความเป็นอยู่ในท้องถิ่นอีสาน

1.2 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาการอพยพ

1.1 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาสภาพความเป็นอยู่ในท้องถิ่นอีสาน ที่ปรากฏ

ในระหว่างช่วง พ.ศ. 2501 - 2525 มีดังนี้คือ

<u>ปี</u> <u>ที่แต่ง</u>	<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ชื่อผู้แต่ง</u>
1 2501 ก *	<u>เชยคชาคำ</u>	ลาว คำหอม
2 2501 ก	<u>คนหมู</u>	ลาว คำหอม
3 2502	<u>นาฟางลอย</u>	รมย์ รัตวิวัน
4 2503 ข	<u>ฟ้าโปรด</u>	ลาว คำหอม
5 2510	<u>แลงเซ็ญ</u>	สุรชัย จันทิมาธร
6 2512	<u>กล้วย</u>	ภูษิต นักรอง
7 2517	<u>การเมืองกลางทุ่ง</u>	เฉลิมศักดิ์ ศีลาพร
8 2517	<u>สิ่งที่หลงเหลือ</u>	บัณฑิต กลั่นขจร
9 2521	<u>ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสี่</u>	คำพูน บุญทวี
10 2521	<u>หมูปาน</u>	สายตะวัน

* การระบุปีที่พิมพ์ และลำดับก่อนหลังในปีเดียวกัน (เป็น ก, ข, ค ฯลฯ) ของงานเขียนที่ปรากฏในปีนั้น ของผู้เขียนคนเดียวกัน ยึดถือบัญชีในบรรณานุกรมท้ายเล่มนี้เป็นหลัก

ปีที่แต่ง	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง	ชื่อผู้แต่ง
11 2522	<u>ปลาชีวิตสุดท้ายที่ทุ่งกุลาร่องไห</u>	จารึก	ชมพูนุท
12 2522	<u>ฝนแดง</u>	มานพ	ถนนอมศรี
13 2524 ข	<u>ชายควาย</u>	สมคิด	สิงสง
14 2524	<u>คุณหญิงกับนางมา</u>	เสลละ	โสภณา
15 2524 ก	<u>ตำนานแห่งหมู่บ้าน</u>	สมคิด	สิงสง
16 2524	<u>มาชินต้นใหม่</u>	คอกไม้	ชีวี
17 2524	<u>แผนดินเกลือ</u>	สุภาส	รัตนกุล
18 2525	<u>น้ำตาที่ไม่มีจะไหล</u>	กัมภีร์วรรณ	
19 2525	<u>ไรรวงทางเกวียน</u>	อุคร	ทองน้อย
20 2525	<u>เสียงขิ่งที่หมู่บ้านราง</u>	ฉัตรชัย	ไชยสมพงศ์พันธุ์

1.2 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาการอพยพ มีประมาณ 10 เรื่อง ได้แก่

ปีที่แต่ง	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง	ชื่อผู้แต่ง
1 2505	<u>เจ้าเคน</u>	ปรีชา	ทิพย์เนตร
2 2519	<u>สังคมพรากรม</u>	ราม	ราชพฤกษ์
3 2521	<u>การเดินทางของแม่เฒ่าและเด็กน้อย</u>	ปรีชาพล	บุญชาย
4 2521	<u>เพลงรักบุญคอกไม้</u>	สุทัศน์	เอกา
5 2522	<u>กองคาราวานจากถิ่นทอง</u>	จำลอง	ฝั่งชลจิตร
6 2522 ก	<u>ชีวิตที่กลายคลื่นลม</u>	บัญชา	กัตตินขจร
7 2522	<u>หวังของคำอ้าย</u>	อนิรุท	สุทธิภักดิ์

<u>ปีที่แต่ง</u>	<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ชื่อผู้แต่ง</u>
8 2523	<u>กลางกษพญาเป็น</u>	ประเสริฐ สว่างเกษม
9 2523	<u>สถานีรถไฟกรุงเทพฯมหาสองสาม</u>	นิรมล พงศาธร
10 2525	<u>แม่...บ้านเขาอยู่ใต้</u>	นิรันดร์กิติ บุญจันทร์

โครงเรื่อง โครงเรื่องที่เสนอปัญหาด้านเศรษฐกิจแยกตามเนื้อเรื่องได้ 2 ประเด็น คือ

1.1 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาสภาพความเป็นอยู่ในท้องถิ่นอีสาน

โครงเรื่องที่เสนอปัญหา สภาพความเป็นอยู่ในท้องถิ่นของชาวชนบทอีสาน

จะแสดงถึงความอศอยาก การต่อสู้ดิ้นรนของมนุษย์ กับสภาพทางภูมิศาสตร์ ซึ่งแยกวิเคราะห์ได้

4 ประเด็น คือ

1. เสนอปัญหาความอศอยาก ความอศอยากนับเป็นปัญหา

ใหญ่ในภาคอีสาน ผู้แต่งจะเสนอปัญหา การดิ้นรนหาอาหาร และการต่อสู้กับความ
หิวโหยของตัวละคร ท่ามกลางธรรมชาติที่โหดร้าย โดยไม่มีทางเลือก เรื่องสั้นที่
เสนอปัญหาดังกล่าวได้แก่

<u>เขี้ยกษาคำ</u>	ของ	ลาว	คำหอม
<u>คนหมู</u>	ของ	ลาว	คำหอม
<u>สิ่งที่หลงเหลือ</u>	ของ	บัณฑิต	กลิ่นขจร
<u>น้ำดื่มเย็นใหม่</u>	ของ	กอกไม้	ชีวี

เขี้ยกษาคำ นาคและครอบครัวประสบปัญหาความอศอยาก แห่งแดง

ต้องออกหาอาหาร อย่างยากลำบาก จนลูกของนาคถูกงูกัดตาย

คนหมู ในเรื่องนี้ โพรซ์จำเป็นต้องกินรำ เนื่องจากไม่มีข้าว
ไม่แต่อาหาร เท่านั้นที่ขาดแคลน น้ำดื่ม น้ำใช้ก็ขาดแคลนไปด้วย เพราะฝนแล้งติดต่อกัน
สามสี่ปี ในที่สุดโพรซ์และครอบครัวพ่ายแพ้ต่อปัญหาดังกล่าว จนเป็นโรคขาดอาหาร

สิ่งที่หลงเหลือ ผู้เขียนแสดงภาพของตัวละครที่กินร่นต่อสู้กับความแร้นแค้น
โดยเสนอผ่านความคิด และความรู้สึกของดิคเกอร์ว่า หม่อมสาวที่ไม่อาจทนต่อสภาพ
ฝนแล้งได้ ต่างอพยพไปกรุงเทพฯ ส่วนผู้ที่อยู่ก็กินร่นต่อสู้กับความหิวโหยอย่างทรมาณ
ยอมแม้กระทั่งยอมไปไม่กิน

นาอินฝันใหม่ ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่า นอกจากลำแพน กองมัจฉากับความ
โหดร้ายของธรรมชาติ โดยเก็บผักให้ขายไปขาย ตามกลางภูมิประเทศที่ร้อนและแห้งแล้ง
เขายังต้องเผชิญจากมนุษย์ด้วยกันอีก คือ ถูกข่มขืน

โครงเรื่องข้างต้นแสดงให้เห็นการต่อสู้ของมนุษย์กับภัยธรรมชาติ ตัวละครจะกินร่นเพื่อให้
ตนอยู่รอด แต่ก็ไม่อาจเอาชนะได้

2. แสดงการต่อสู้ของมนุษย์ นอกจากโครงเรื่องที่เราได้แสดง
ปัญหาความอดอยาก ซึ่งมาจากความแห้งแล้ง จนตัวละครดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดแล้ว
มนุษย์ยังต่อสู้กันเอง เพื่อแย่งอาหารมาเป็นของตน หรือขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น
จนบางครั้งถึงทำร้ายและฆ่ากันได้ เรื่องสั้นในลักษณะนี้ได้แก่

<u>แล้งเข็ญ</u>	ของ สุรชัย	จินตนิมิต
<u>ปลาชีวิตสุดท้ายที่ทุ่งกุลาร่องไห</u>		ของ จารึก ชมภูพด
<u>ฟ้าไปรก</u>	ของ ดาว	คำหอม
<u>ฝนแล้ง</u>	ของ มานพ	ถนอมศรี
<u>ชายควาย</u>	ของ สมคิด	สิงสง

แล้ง เข็ญ ในเรื่องนี้ได้แสดงผลของความแห้งแล้งในปี พ.ศ. 2497 ที่ชาวบ้านตื่นตระหนก ประสบ ทั่วละครบางกลุ่มอพยพเขากองเพา ส่วนผู้ที่อยู่ก็เผชิญกับความทุกข์ยาก เช่น นากและลูกที่หาอาหารควยความยากลำบากกว่าจะไถกยเขี่ยมาแต่ละตัว นากและลูกต้องวิ่งไล่จับจนเหนื่อย ดังนั้นเมื่อใดก็ตามมาตัวหนึ่ง นากจึงหวังที่จะกินกยให้สมอยาก ครั้นรู้ว่าควนแอบกินไปก่อน นากจึงเกิดโทสะจนเกือบทำร้ายควน

<u>ปลา</u> <u>ชีวิต</u> <u>สุดท้าย</u> <u>ที่</u> <u>ทุ่ง</u> <u>ถลาร่อง</u> <u>ไห</u>	<u>ชอก</u> <u>และ</u> <u>เหียว</u>	<u>แย่ง</u> <u>ชิง</u> <u>ปลา</u> <u>ชีวิต</u>
กัน จนชอกชมาเหียวซึ่งสืบ เนื่องจากความอคอยยาก ชากแคลนอาหาร		ที่พวกเขา
เผชิญมานาน ดังนั้นเมื่อพบอาหารจึงต่างยื้อแย่งมา เป็นของตน		

ฟ้าโปรค เรื่องดังกล่าวผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าความอคอยยากและชากแคลนอาหารที่ครอบคลุมชนบทอีสานมานาน ส่งผลให้เอียงและล้อมวิวาทกัน เพื่อแย่งชิงอาหารมา เป็นของตน

<u>ฝน</u> <u>แล้ง</u>	<u>พอ</u> <u>และ</u> <u>กรอ</u> <u>บ</u> <u>คร้ว</u> <u>ตอง</u> <u>คืน</u> <u>ริน</u> <u>ใน</u> <u>ไฟ</u> <u>พม</u> <u>ความ</u>	<u>อคอย</u> <u>ยาก</u>
ควยการ เดินทางไปหาอาหารตั้งแต่เช้ามีค และถึงแหล่งหาปลาที่ทุกชีแปง		
เมื่อเวลาบ่าย แดกลับพบวาคนจับจองที่หาปลาจนหมดและไม่ยอมแบ่งให้พอ เมื่อพอจับปลากลับถูกทำร้ายอย่างไร เมตตา		

<u>ชาย</u> <u>ควาย</u>	<u>แสดง</u> <u>ให้</u> <u>เห็น</u> <u>ว่า</u> <u>พอ</u> <u>ชาย</u> <u>ควาย</u> <u>ไป</u> <u>เพราะ</u>	<u>ความ</u> <u>ยาก</u> <u>จน</u> <u>และ</u>
<u>กัน</u> <u>การ</u>	<u>ผู้</u> <u>แต่ง</u> <u>ยัง</u> <u>สร้าง</u> <u>ปัญหา</u> <u>ความ</u> <u>ขัด</u> <u>แย้ง</u> <u>ต่อ</u> <u>ไป</u> <u>ว่า</u>	<u>ไม่</u> <u>แค่</u> <u>พวก</u> <u>เขา</u>
อุปสรรคจากธรรมชาติที่โหดร้ายเท่านั้น พวกเขายังพบปัญหาจากมนุษย์ ภัยกัน		<u>ตอง</u> <u>พบ</u> <u>กับ</u>

อาจกล่าวได้ว่าปัญหาที่มาจากความอคอยแห้งแล้ง ส่งผลให้ตัวละครคืนรินเพื่อความอยู่รอด จนเกิดการแก่งแย่ง ทำร้ายกัน ทั่วละครบางตัวอาจหาทางออกควยการ เอารักเอาเปรียบผู้อื่น

3. แสดงการต่อสู้กับความแค้นแห่งแลง นอกจาก

โครงเรื่องจะแสดงให้เห็นความทุกข์ของตัวละครที่มาจากความอคอยากแล้ว ยังมีโครงเรื่องที่แสดงให้เห็นการต่อสู้ของตัวละครหาทางออกต่าง ๆ กัน คือตัวละครปรับตัวเข้ากับสภาพของความแค้นแห่งแลง ตัวละครละหนี หรือบางเรื่องแสดงให้เห็นว่าตัวละครหาทางออกที่นึก ซึ่งทำให้เป็นปัญหาเพิ่มขึ้น เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาดังกล่าวได้แก่

<u>นาฟางลอย</u>	ของ	รมย์	รติวัน
<u>แผนดินเกลือ</u>	ของ	สุภาส	รัตนกุล
<u>การ เมืองกลางทุ่ง</u>	ของ	เฉลิมศักดิ์	ศิลาพร

<u>นาฟางลอย</u>	หุ่นอบและเพื่อนบ้าน ประสบกับภาวะ	ฝนแล้ง
-----------------	----------------------------------	--------

จนต้องอพยพย้ายที่ทำการใหม่ แม่พยายามหาวิธีขจัดความแค้นแห่งแลง เช่น ใด ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ พวกเขาจึงต้องอพยพหาที่ทำการต่อไปอีก

<u>แผนดินเกลือ</u>	ท่ามกลางความแค้นแห่งแลง เขาเคนและ	ควอบกรัว
--------------------	-----------------------------------	----------

โคอาสียปริมาณดินที่เค็มขึ้นเรื่อย ๆ มาทำเกลือขาย

<u>การ เมืองกลางทุ่ง</u>	ผู้แต่งผูกโครงเรื่องใหญ่ใหญ่	กล่าวถึง
--------------------------	------------------------------	----------

ปัญหาความอคอยาก แค้นแห่งแลงที่ทำให้ชาวชนบทที่สานดินร่นหาทางออกนึก ๆ คือผู้ชายจะไปเป็นขโมย หรือมีละนั้นก็เขาป่าเป็นคอมมิวนิสต์ ส่วนผู้หญิงจะแก้ปัญหาด้วยการเป็นเมียเขาและโสเภณีในตัวเมือง ผู้ใหญ่บุญแก่ปัญหาดังกล่าวด้วยการให้ชาวบ้านหาของป่ามาแลกกับอาหารและสิ่งของที่พวกเขาขาดแคลน

โครงเรื่องนี้แสดงให้เห็นการแก้ปัญหาของมนุษย์เพื่อเอาชีวิตรอดจากภัยธรรมชาติ ทั้งภัยการอพยพหาที่พำนักใหม่ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพความแห้งแล้งโดยหันเขายึด อาศัยโพรง นอกเหนือไปจากอาชีพเกษตรกรรม หากแก้ปัญหาถูกทางก็มีความสุข แต่ถา หาทางออกผิดมนุษย์ยิ่งประสบกับปัญหามากขึ้น

4. แสดงสาเหตุของความอดอยากแห้งแล้ง โครงเรื่อง

ตั้งกล่าวต้องการแสดงให้เห็นว่าส่วนหนึ่งของปัญหานั้นมาจากมนุษย์ ทำลายธรรมชาติ จนขาดความสมดุลและเกิดความแปรปรวน ดังในเรื่อง

<u>หมู่บ้าน</u>	ของ	สายตะวัน
<u>น้ำตาที่ไม่มีจะไหล</u>	ของ	คิมกีร์วรรณ
<u>กลัว</u>	ของ	ภูษิต นักร้อง

หมู่บ้าน ผู้แต่งผูกโครงเรื่องใหม่เดินทางไปพบ หมู่บ้านร้างที่มืดความแห้งแล้ง มีเพียงชายชราอาศัยอยู่ ผมทราบเรื่องจากชายชรา ว่าสภาพเดิมของหมู่บ้านนี้มีแต่ความสงบสุข ธรรมชาติสมดุล อุดมสมบูรณ์ไปด้วยอาหาร ป่าไม้ และฝนตกตามฤดูกาล แต่มนุษย์โศกาศัยความเจริญเข้ามาตัดขวางผลประโยชน์ และทำลายป่าไม้จนเหลือแต่สภาพแห้งแล้งจนคนอพยพหนี

น้ำตาที่ไม่มีจะไหล เดิมครอบครัวของ คำพองมีชีวิต อย่างสงบสุข แต่เมื่อป่าไม้ถูกโค่นทำลาย ก็เกิดภาวะฝนแล้ง จนห่านาไม่ไค้ ครั้นฝนตกลงมาดีเกิดคุดทกภัย

กลัว ผู้แต่งแสดงให้เห็นความรู้สึกของชายชราที่หวาดหวั่น ต่อความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ จากสภาพที่เคยแห้งแล้ง ฝนไม่ตกมาเป็นเวลา สี่ปี กลับมีฝนตกหนักทำให้คนตลอดจนสัตว์ต่าง ๆ ไม่เคยชิน กับการที่ฝนตกหนัก ผู้แต่ง ผูกโครงเรื่อง เพื่อมองในทางตรงข้าม ให้เห็นปัญหาฝนตกหลังจากที่ชาวชนบทที่सान ประสบความแห้งแล้งติดต่อกันมานานว่า พวกเขาเหล่านั้นได้รับผลเสียหายทางการ เกษตรคือ พันธุ์ข้าวและผักต่าง ๆ ที่เก็บไว้นานเกินไปนั้น ไม่สามารถนำมาเพาะปลูกได้ ต้องหา ซื่อใหม่ ทำให้สิ้นเปลืองเงิน ตลอดจนสภาพจิตใจที่หวั่นหวา เพราะไม่แน่ใจว่าตนจะทำ การเพาะปลูกได้ เนื่องจากปัญหาฝนทิ้งช่วงหลังจากเพาะปลูกไปแล้ว

1.2 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาการอพยพ

สำหรับโครงเรื่องที่เสนอปัญหาการอพยพนี้	แยกได้
--	--------

2 ประเด็น คือ

1. โครงเรื่องที่เสนอปัญหาการอพยพอันเนื่องมาจากผลของ
ความมอดอยากแห่งแล้ง โครงเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับสภาพความ
 เป็นอยู่ในท้องถิ่น ส่งผลกระทบต่อตัวละครจนไม่อาจต่อสู้เพื่อดำรงชีวิตในท้องถิ่นของ
 คนได้ จึงต้องอพยพไปต่างถิ่น เรื่องสั้นดังกล่าวได้แก่

<u>กลางกองพะเนียง</u>	ของ ประเสริฐ	สว่างเกษม
<u>กองคาราวานจากลันทอง</u>	ของ จำลอง	นึ่งชลจิตร
<u>เจ้าเคน</u>	ของ ปรีชา	ทิพย์เนตร

กลางกองพะเนียง ของ ประเสริฐ สว่างเกษม
 ทอง น้อย บุญหลาย และสำรวย อพยพหนีความมอดอยาก แห่งแล้ง มาทำงานที่
 หมู่บ้านกลางกอง

กองคาราวานจากลันทอง ของ จำลอง นึ่งชลจิตร
 สภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น และสภาวะฝนแล้งที่ตำบลลันทอง อำเภอสะตึก จังหวัด
 บุรีรัมย์ ผลักดันให้ชายและครอบครัวอพยพมาเป็นขอทานที่ภาคใต้

เจ้าเคน กล่าวถึง เคนที่อพยพหนีความแห้งแล้ง มาทำ
 งานกับเจ้าแกสิ่งทีบางละมุงและได้มีโอกาสรู้จักกับประภาพรรณบุตรสาวของ เจ้าแก
 สิ่ง เคนหลงรักเธอ แต่เมื่อพบว่าเธอมีชายอื่น เคนจึงพยายามหักใจ และมารัก
 กับลำแพนซึ่งเป็นคนบ้านเดียวกัน แม้โครงเรื่องจะเป็นความขัดแย้งของตัวละครกับ

ความรัก แยกแยะปัญหาการอพยพ เนื่องจากภาวะฝนแล้งที่เคนและครอบครัว
ประสบทำให้แม่ของเขาขอร้องให้เคน อพยพไปทำงานในกรุงเทพฯ เพื่อให้ครอบครัว
อยู่รอด ทั้งค่ากลาของแม่ "ถ้าเรื่องไม่ไปก็เท่ากับเอ็งอยากให้แม่ตายเร็ว ๆ
บ้านเรามีอะไรทำกิน ฝนแล้งนาข้าวไม่ลง เอ็งไปทำงานกรุงเทพฯ ได้เงินก็ส่ง
ให้แม่ให้ของใช้บ้าง" (ปรีชา ทิพย์เนตร 2505, : 13)

โครงเรื่องดังกล่าวแสดงถึงปัญหาความออยากแห่งแล้งในท้องถิ่นอีสาน ซึ่ง
เป็นแรงผลักดันให้ตัวละครอพยพไปหาที่อยู่และแหล่งงานใหม่ การที่ตัวละครอพยพหนี
เป็นการเน้นให้เห็นความรุนแรงของปัญหาดังกล่าว

2. โครงเรื่องที่เสนอปัญหาการปรับตัวไม่ทันกับสภาพ
สังคมใหม่ โครงเรื่องนี้จะแสดงให้เห็นว่า ตัวละครอพยพมาพบกับปัญหาในสังคม
เมืองหลวง เนื่องจากไม่คุ้นเคยกับสภาพสังคมใหม่ ทำให้ปรับตัวไม่ทันและเกิด
ปัญหาใหม่ตามมาคือ เมื่อไม่สามารถหางานทำได้ก็ต้องมาเป็นขอทานและถูกหลอก
เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาดังกล่าวคือ

<u>หวังของायค์</u>	ของ	อนิรุท	สุทธิภักดิ์
<u>ชีวิตที่คล้ายคลึงล้ม</u>	ของ	บดินทร	กลิ่นขจร
<u>การเดินทางของแม่เข่าและเก็กมอย</u>	ของ	ปรีชาพล	บุญช่วย
<u>สถานีรถไฟกรุงเทพฯ เมฆาสองสาม</u>	ของ	นฤมล	พฤษาธร
<u>แม่ . . . บ้านเฮาอยู่ใส</u>	ของ	นิรันดร์	บุญจันทร์
<u>สังคมพรากรม</u>	ของ	ราม	ราชพฤกษ์
<u>เพลงรักบุญคอกไม้</u>	ของ	สุทัศน์	เอกา

หวังของคำอ้าย ของ อนิรุท สุทธิภักดิ์ ได้แสดงให้เห็น
ว่าคำอ้าย และครอบครัวอพยพหนีความแห้งแล้ง จากอีสานมาทำงานในร้านอาหาร
ที่กรุงเทพฯ ซึ่งคำอ้ายไม่เคย กับสภาพความเป็นอยู่ ในลักษณะต่างคนต่างอยู่ของ
สังคมกรุงเทพฯ

ชีวิตที่คล้ายคลึงนวม ฟ่าน อพยพมาหางานทำใน กรุงเทพฯ
แต่ต้องประสบกับปัญหาการว่างงาน) และความหิวโหย ในตอนจบผู้แต่ง
ถึงปัญหาใหญ่อันก็คือว่า ฟ่านจะตัดสินใจทำอย่างไรต่อไป คือถ้าหากฟ่านไม่อยู่ต่อ
กับสังคมกรุงเทพฯ เขาก็จะกลับอีสาน และพบกับปัญหาความแร้นแค้นกันดาร แต่
ถ้าฟ่านอยู่ต่อ เขาก็ต้องกลายเป็นขอทาน

การเดินทางของแม่เข่า และเด็กน้อย แม่เข่าชาย
นำให้เจ้าแก้มเด็กในราคาถูกเพราะทนกับสภาพแห้งแล้งไม่ได้ และเดินทางมาอาศัย
อยู่กับลูกในกรุงเทพฯ แต่ปรากฏว่าไม่พบลูก และไร้ที่อยู่อาศัย ชาคณูช่วยเหลือเมื่อ
เงินหมดทางออกสุดท้ายคือเป็นขอทาน

สถานีรถไฟกรุงเทพฯ เมฆาสองสาม ชาวชนบทอีสาน
บางกลุ่มอพยพมาขายอาหารตามหน้าสถานีรถไฟ และถูกตำรวจจับ ส่วนตัวละครบาง
กลุ่มไม่มีทั้งที่พึ่งและอาชีพก็ต้องยึดอาชีพขอทาน

แม่...บ้านเฮาอยู่ใต้ นาง และครอบครัว อพยพมา
กรุงเทพฯ ได้รับความลำบากและความทุกข์เกี่ยวกับการดำรงชีวิตคือค่าครองชีพสูง
ขณะที่รายได้ต่ำ ข้าเมื่อสามีตาย นางและลูกหมกที่พึ่ง ต้องมาเป็นขอทาน

สังคมพรากรแม่ ผู้แต่งใช้โครงเรื่องความรัก
ระหว่างพ่อแม่อุปถัมภ์ และระหว่างสามีกับภรรยา โดยให้จอห์นและปอง เดินทางจาก

อีสานมาตามหาจันทร์ภรรยาและแม่ในกรุงเทพฯ เพราะตั้งแต่มารับพี่ชายเข้ามา
 กรุงเทพฯ เธอไม่เคยกลับบ้านเลย ผู้แต่งชื่อ "ข้าพเจ้า" เชื่อมโยงเหตุการณ์ว่า
 เขาได้พบตัวละครทั้งสองฝ่าย คือ "ข้าพเจ้า" เคยช่วยเหลือจันทร์ให้ทำงานทำและ
 ทราบข่าวว่าจันทร์ถูกเจ้าของบ้านลักลอบ เขาหาเงินค้ำจุนภรรยาและให้เงินไปทำแท้ง ต่อ
 มาจันทร์ไปเป็นโสเภณียุคสามบาท

เพลงรักบุญดอกไม้ เคนรักกับมาลี และ หวังแต่งงานกัน
 แต่อุปสรรคคือ สภาพความแห้งแล้ง แร่นแค้นที่เกิดขึ้น มีคนใหม่มาลี้ภัยกับเพื่อน ๆ อพยพ
 เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ เคนได้เฝ้ารอการกลับมาของมาลี แต่เธอไม่กลับมา เคน
 ทราบความจริงจากเพื่อน ๆ ของมาลีที่กลับมาเยี่ยมบ้านว่าพวกเขาถูกหลอกไปเป็น
 โสเภณี

โครงเรื่องนี้แสดงผลสืบเนื่องจากปัญหาความแห้งแล้งที่ตัวละครประสบในชนบท
 อีสาน คือ เมื่ออยู่ในชนบทอีสานตัวละครต้องประสบปัญหาจากภัยธรรมชาติ ครั้นเมื่ออพยพ
 หนีมา พวกเขาได้พบปัญหาการปรับตัว การดำรงชีวิตในสังคมใหม่ ซึ่งมักมาจากมนุษย์ด้วยกัน
 เอง และมีความโหดร้ายไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภัยธรรมชาติ

ผู้แต่งจะกำเนินเรื่องให้เห็นปัญหาที่ตัวละครประสบจากภัยธรรมชาติ คือประสบปัญหา
 ภาวะอาชีพ การเกษตร ความเป็นอยู่ที่ยากจน อาหารและน้ำที่ขาดแคลน ตัวละครมักพ่ายแพ้
 มีชีวิตอยู่อย่างท้อถอย หรือมีฉันทันทีละทิ้งไป ผจญกับปัญหาในสังคมใหม่ ซึ่งไม่ยิ่งหย่อนไป
 กว่ากัน ในบางเรื่องจะชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่มนุษย์ต้องผจญกับความอดอยากแห้งแล้งในชนบท
 อีสาน และปัญหาการถูกล่อลวง เขี่ยกหยาม ไม่มีอาชีพ เมื่ออพยพจากภูมิลำเนา ส่วนหนึ่งมา
 จากมนุษย์ทำลายธรรมชาติ

ฉา ฉาที่ใช้ในปัญหาท่านเศรษฐิกิจนี้ เป็นการใช้อาตามลักษณะท้องถิ่นและสภาพภูมิศาสตร์ ของชนบทอีสาน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวละคร ทำให้ตัวละคร ประสบความสำเร็จ ลักษณะของฉาแบ่งตามลักษณะของโครงเรื่องและแนวคิดได้ 4 ประเภท คือ

1. ฉาที่แสดงถึงสภาพความแห้งแล้งของภูมิภาคและภูมิอากาศ ซึ่งไ้แก่ สภาพพื้นที่ที่แตกแหว่ง คนไม่เหี่ยวเฉาจนกรอบตาย และสภาพภูมิอากาศที่ร้อนระอุ เพราะฝนทิ้งช่วง ทำให้เกิดความกันการขาดแคลนน้ำคั้นน้ำใช้ ตลอดจนอาหารซึ่งเป็นลักษณะที่โหดร้าย ทารุณของธรรมชาติที่ตัวละครเผชิญอยู่เสมอ และนับได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญของภาคนี้

ฉาที่แสดงบรรยากาศของความแห้งแล้ง จะกล่าวถึง

อากาศที่ร้อน ลักษณะของ เปลวแดดที่แผดเผาคนไม่จนเหี่ยวเฉา และแห้งกรอบตาย อีกทั้งสภาพของตัวละครที่เหนื่อยอ่อน เนื่องจากต้องเผชิญกับสภาพเช่นนั้น เช่น ในเรื่อง บ้านขึ้นใหม่ ของคอกไม้ ชีวี แสดงภาพของลำแพนที่เดินเก็บผัก ท่ามกลางอากาศที่ร้อนระอุ ผู้แต่งบรรยายให้เห็นความรู้สึกของลำแพน ที่เข้าไปบนพื้นดินวาร์อนมาก จนเกือบทำให้เขาไหม้ว่า "แต่ละย่างก้าวที่สัมผัสพื้นดินราวกับว่าเหยียบไปบนร่องรอยของกองไฟที่เพิ่งดับไปหมาด ๆ " (คอกไม้ ชีวี 2524 : 27)

เขียนคำ ของลาว คำหอม แสดงถึงความร้อนและแห้งแล้งของอากาศและภูมิภาค แสงแดดที่แผดเผาจนเกือบจะเผาผลาญทุกสิ่งได้ จนยากต้องนั่งพักใต้โคนต้นไม้อย่างเหนื่อยแรง ดังผู้แต่งบรรยายถึงความร้อนของแสงแดดว่า "แดดกล้าเรืองแรง เหมือนจงใจจะแผดเผาทุกชีวิต บนทุ่งกว้างให้ไหม้ออกจนสิ้นซาก" (ลาว คำหอม 2522 ก : 50)

ฟ้าโปรก ของ ลาว คำหอม เฝ้าชมพுகถึงความร้อนของแสงแดด ที่ทำให้
 ควันหนาเดี่ยวเฉา โดยบรรยายถึงใบของต้นหญ้าที่เดี่ยวจนหงิกงอว่า ". . . อย่างนี้"
 แกล้งมือไปค้ำขอกหญ้า "คอนเที่ยงวันจะมองเห็นที่ไหน มันเดี่ยวจนใบม้วนเป็น
 หลอก" (ลาว คำหอม 2522 ข : 126)

นอกจากนี้ ยังแสดง สภาพความแห้งแล้ง ที่ผิดธรรมชาติ ซึ่ง
 มักเป็นระยะเวลาในช่วงฤดูฝน แต่ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำรง
 ชีวิตและการเกษตร ดังตัวอย่างที่แสดงในเรื่องต่อไปนี้คือ

นาทางลอย ของ รมย์ รติวัน ผู้แต่งบรรยายสภาพของท้องฟ้าซึ่งมีเมฆ
 ก่อตัวขึ้น แต่ก็สลายตัวไปในที่สุด แม้จะเป็นฤดูฝน ฝนก็ไม่ตก ทำให้มนุษย์ประสบ
 กับความอดอยากแห้งแล้ง และไม่สามารถทำนาได้ "ตะวันจวนจะลับ . . . ท้องฟ้า
 ซึ่งเต็มไปควยเมฆสีน้ำฝนปลายเดือนหกเมื่อครูนี้นี้ ถูกลมบนพัดกระเจิงไปอีก มันแปรปรวน
 เหมือน เมื่อก่อนและวันก่อน" (รมย์ รติวัน 2508 : 9)

เสียงซึ่งที่หมู่บ้านร้าง ผู้แต่ง แสดงสภาพแห้งแล้ง โดยให้
 ชายชราแก่กับชาวเขากล่าวถึงสภาพของหมู่บ้านว่า ธรรมชาติที่เคยสดชื่นและอุดมสมบูรณ์
 ไปด้วยป่าไม้ ธารน้ำ หน่อไม้ มีแต่ความแห้งแล้งจนคนอพยพหนี ผู้แต่งบรรยาย
 สภาพของภูมิภาคที่ประสบกับภาวะแห้งแล้งว่า ต้นไม้ ต้นกล้าแห้งกรอบตาย ตลอดจน
 ภาพของพื้นที่ที่แตกกระแหง เนื่องจากฝนไม่ตกมาเป็นเวลาสองปี "ท้องนาที่แตกกระแหง
 นั้นยังปรากฏร่องรอยของชาวกลาอยู่บ้าง แต่มันกลับแห้งกรอบไปเสียสิ้น" (ฉัตรชัย
 ไชยสมพงศ์พันธุ์ 2525 : 43)

ปลาชีวิตสุดท้ายที่ทุ่งกุลาร่องไห ผู้แต่งเสนอให้เห็น

ภาวะฝนแล้ง ภัยการบรรยายภาพของนกเหยี่ยวที่บินหาอาหารบนท้องฟ้าที่ปราศจากเมฆและอากาศที่ร้อนจัดในบริเวณทุ่งกุลาร่องไหว่า "อูลอ . . . อูลอ . . . อูลอ เสียงนกเหยี่ยวร้องอยู่บนฟ้าสูงไร เมฆมองเห็น เป็นจุกคำเล็ก ๆ ไม่ถึงคืบ บินวนเวียนเป็นวงกลมเวลานานนับชั่วโมง กลางแสงแดดแผดเผา . . ." (จารึก ชมพูพล 2522 : 49)

แล้งเข็ญ และ เสียงซึ่งที่หมู่บ้านร้าง ผู้แต่งจะแสดง

ให้เห็นภาวะฝนแล้งที่ทำให้คนไม่ตาย สัตว์เลี้ยงนมโซ่ ตลอดจนสภาพของพื้นที่แควกระแหงมาเสนอปัญหา

แล้งเข็ญ ผู้แต่งบรรยาย ให้เห็นความอดอยาก แห้งแล้ง

ที่ปกคลุมทั่วหมู่บ้านคืนคง ทั้งลักษณะภูมิประเทศที่แห้งแล้งต้นไม้เหี่ยวเฉา คนอยู่อย่างทุกข์เข็ญ ผู้ที่ไม่อาจทนต่อสภาพดังกล่าวก็อพยพจากไป แม่เตควายก็ถอนน้ำและหญ้า จนดมโซ่ แพบว่าจะดำรงชีวิตอยู่ไม่ได้ ถึงขอความ

ปี พ.ศ. 2497 เป็นปีที่ต้องประสบกับความแล้งเข็ญ ปีนั่นใคร ๆ ต่างก็คาดเดาให้กลุ่มไปว่าโลกกำลังจะถึงวาระแห่งการแตกดับ มันเกิดขึ้นแต่เพียงเงี้ยว ๆ ในหมู่บ้านคืนคง เหมือนโลกทั้งโลกอยู่ในความนึกคิดของพวกเขา ทั้งนั้น ลมหิวทุก แคละลูกกระซอกขวัญทุกคนให้กระเจิกกระเจิง ควายเลี้ยงดมโซ่จนพบว่าหมกอาลัยตายอยากในชีวิตของมัน (สุรชัย จันทิมาธร, ใน สุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ 2518 : 68 - 69)

เสียงซึ่งที่หมู่บ้านร้าง ผู้แต่ง บรรยายให้เห็นภาพของ

สัตว์ที่ดมโอโซนกัน โดยบรรยายให้เห็นและรับรู้ถึงสภาพของความร้อนจากเปลวแดดที่แผดจ้า จนทำให้คนหมาเหียวเฉา คินแตกกระแหงและสุนัขดมโอโซนที่เกือบจะหมดแรง เพราะความหิวโหยว่า "หมาสี่เหลืองซี้คินในท้องทุ่งที่คินแตกกระแหงใบไม้เหียวเฉา ร่วงจากคันวอนไปในสายลมที่ถูกรมจนรอนลวก สุนัขออกโอโซนอย่างอ่อนล้าอยู่ในเปลวแดดที่แผดร้อนนั้น เป็นบรรยากาศที่แห้งแล้ง เจ็บเหงาชวนรันทก" (ฉัตรชัย ไชยสมพงศ์พันธุ์ 2525 : 42)

ส่วนความกั้นการ ซาดแคลนน้ำคิมน้ำไซนั้น ปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

คือ

<u>ไรรางทางเกวียน</u>	ของ	อุคร	ทองน้อย
<u>แลงเซ็ญ</u>	ของ	สุร์ชัย	จินพิมาธร
<u>คนหมู</u>	ของ	ลาว	คำหอม

ไรรางทางเกวียน ผู้แต่ง สร้างเรื่องให้มักพอน

เดินทางไปเยี่ยมพี่สาวที่ตงกระโตน ระหว่างทางมักพอนเกือบไม่แน่ใจว่าตนมาถูกทางหรือเปล่า เพราะสภาพภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพที่เคยคุ้นไปควยป่าไม้ และสัตว์ป่า กลับมีแต่ความโล่งเตียน และเมื่อมักพอนกระหายน้ำ เขาต้องนึกหวัง เพราะน้ำในลำห้วยแห้งซอด ส่วนตาน้ำก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน เมื่อมักพอนถามชายชราซึ่งเดินทางกลับจากตงกระโตน เกี่ยวกับสภาพของหมู่บ้านก็ได้รับคำตอบว่าเป็นหมู่บ้านที่กั้นการซาดแคลนน้ำคิมน้ำไซ แม้จะอยู่กลางป่าก็ตาม ดังสภาพของลำห้วยและตาน้ำที่มักพอนพบว่า "ตอนผานลำห้วยนี้กวางจะมีน้ำให้ดื่ยสักหยด แต่เขาต้องนึกหวัง แมแต่ตาน้ำข้างตนเมื่อกี้แห้งผาก" (อุคร ทองน้อย 2525 : 41)

แลง เซียม ผู้แต่ง บรรยายสภาพของหมู่บ้านที่แห่งแลง
 จนน้ำในบ่อที่นั่นวันจะแห้งขอดลงทุกที เพราะมีเตคนไซ้ ว่า "น้ำในบ่อริมหนองนั้น
 นี้วันแคจะแห้งขอดลงทุกที กว่ามันจะไหลลอคออกมาได้ ก็ต้องนั่งรอกันจนลืมเสีย"

(สุรชัย จันทิมาธร, ใน สุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ 2518 : 69)

คนหมู ผู้แต่ง แสดงปัญหา ความแห้งแล้ง กันการ
 ตัวละครชาคแคลนน้ำคั้นน้ำไซ้ ดังแสดงไว้ในพฤติกรรมของโพธิ์ที่ระไชน่าลงหนา
 ว่า "โพธิ์เอี่ยมไปรวบชายฉาวมา ทอนหนึ่งพาคบนราวไม้ไผ่ นอกชายคา ผอมน้ำ
 คางเล็ก ๆ เกาะคามเสนฝายกานนอก คอย ๆ ลากผาขึ้นนั้นไปตามราวที่ยังมีน้ำใส่
 หยกอยู่เป็นกลุ่มแล้วยกขึ้น เช็ดหน้าและบริเวณลำคอ" (ลาว คำหอม 2522 ค :
 80) ภาพที่โพธิ์เมกลาไชน่าที่เหลืออยู่ ขอมไชน่าคางจากราวฉามาเช็ดหน้าและ
 คอนั้น แสดงบรรยากาศ ของความแห้งแล้งกันการ อย่างสาหัสที่ตัวละครเผชิญอยู่

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังแสดงปัญหา ความอดอยาก
 แห้งแล้ง โดยผ่านลักษณะที่ตัวละครออกหาอาหารท่ามกลางธรรมชาติที่รอนแห้งแล้ง
 สภาพของสัตว์ที่ถูกจับมาเป็นอาหาร ก็ยอมแห้ง และในขณะที่เดียวกันตัวละครต้อง
 เห็นอยากกว่าจะได้อาหารมา เรื่องสั้นที่เสนอสภาพดังกล่าวได้แก่

ปลาชีวิตสุดท้ายที่ทุ่งกุลาร้องไห้ - ผู้แต่ง บรรยาย

ถึง อาหารที่นั่นวันจะหายากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกบ เขียด หรือแมงแคปลาชีวิต ซึ่งผู้แต่ง
 กล่าวถึง ภาพของหนองน้ำที่เกือบแห้งขุด มีปลาชีวิตเหลืออยู่เกือบนับจำนวนได้
 เนื่องจากคนจับไปเป็นอาหารเกือบทุกวันว่า "น้ำสีโคลน ปรากฏอยู่ตรงหน้า ปลาชีวิต
 โผล่หัวเหนือผิวน้ำ ลอยตัวทำปากงับ ๆ เป็นฝูงยอมน ๆ เป็นรอยยิบ ๆ "

(จารึก ชมพูนุท 2522 : 51)

เข็ยคชาคำ นาคทองชุกหาเข็ยค ซึ่งซ่อนตัวอยู่
ตามพื้นดินที่แตกระแหง และตองรีบจับไว้อย่างรวดเร็ว ผู้แต่งบรรยายให้เห็นสภาพ
ความแหงแล้ง จากพื้นดินที่แตกระแหง พวกหอยกาม หอยจับแจง ซึ่งซ่อนตัวตามรอย
นั้น เพื่อรอฝนตกลงมา โดยกล่าวถึงการจับเข็ยคที่กระโศกหนึ่ง และนาคทองตาม
ไปชุกใหม่ว่า "บางตัวกระโศกลงไปในหลืบดินใหม่ ทำให้เขาตองตามไปจับ รอย
ระแหงนั้นอีก บางครั้งถ้าโชคดี นอกจากจะไคเข็ยคยังพบ หอยกาม หอยจับแจง
ที่หมกตัวรอฝน" (ลาว คำหอม 2522 ก : 50)

แลงเข็ญ มาก และควน ทานกลางอากาศ
ที่รอนระอุ และอาหารที่แสนจะหายาก เช่น ผู้แต่งบรรยายให้เห็นว่า แมจะมีร่องรอย
ของ ปู กบ เข็ยค อาศัยอยู่ แต่เมื่อชุกลงไปกลับมีแต่ความว่างเปล่า" ทุงนอยบาย
วันนั้น แม้แกจะรอนระอุระอา เจ้าสองพอลูกยังคุมเดินไปตามทองตุง คำก็มอง
หากบ รูปู บางทีพบแล้วยามชุกลงไปกลับไม่มีแม้แต่ชุกบให้เห็น" (สุรัชย์ จันทิมาร,
ในสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ 2518 : 71) ข้อความนี้ให้ภาพของความอด
อยาก อาหารที่มีเหลืออยู่ตามธรรมชาติ กลับรอยหรือลงทุกวัน ขณะที่ความแรนแคน
มีเพิ่มขึ้น

ในบางเรื่องจะแสดงให้เห็นว่าตัวละครไม่อาจทนต่อสภาพความแหงแล้งนั้นได้ จึง
อพยพหนีมา โดยผู้แต่งจะบรรยายฉาก ฉานความลึกของตัวละคร หรือคามทัศนะของผู้เล่า
เรื่องดังเช่น

<u>เพลงรักบุญคอกไม้</u>	ของ	สุทัศน์	เอกา
<u>กลางคงพญาเย็น</u>	ของ	ประเสริฐ	สว่างเกษม
<u>สังคมพรากรม</u>	ของ	ราม	ราชพฤษ
<u>ชีวิตที่กล้ายคลื่นลม</u>	ของ	บัณฑิต	กลิ่นขจร

เพลงรักบุญคอกไม้ ผู้แต่ง แสงไท้เต็มสภาวะ

ฝนแล้ง และความแห้งแล้งของภูมิประเทศ พื้นที่ที่แตกกระแหง ต้นไม้เหี่ยวเฉา
น้ำในลำคลองที่แห้งขอด ซึ่งทำให้ความรักของ เคนและมาลีติดหวัง เพราะมาลีต้อง
เขากองเทพาทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ดังผู้แต่งบรรยาย สภาพของ
ภูมิประเทศไว้ว่า "พื้นนาแตกกระแหง กล้าในนาที่สูงเพียงคืบเหี่ยวเฉาและตายผอม"
(สุทัศน์ เอกา 2521 : 26)

ส่วนในเรื่องสั้นที่จะกล่าวต่อไป ผู้แต่งจะไขจิตประหวัค

คือความคิดของตัวละคร เอกที่อพยพจากมา คิดย้อนกลับไป เพื่อให้เห็นความโหดร้ายของ
ธรรมชาติ คือ

กลางดงพญาเย็น ผู้แต่ง ไททองนึกถึง สภาพภูมิประเทศ

ที่ขาดฝน จนพื้นดินแห้งแข็ง และคิดถึงครอบครัว เพื่อแสดงให้เห็นสาเหตุของการอพยพ
ว่าความแร้นแค้นและความทารุณของธรรมชาติมาว่า "ทองทุมมิใหญ่้วยสี่สิบห้า อารุโส
กว่าเพื่อน คิดถึงความแห้งแข็งของดินดินชาคน้ำในท้องนาที่จากมา" (ประเสริฐ
สว่างเกษม 2523 : 30)

สังคมพรากแม่ ผู้แต่ง ไชยพเจ้าวัชร สว. เหตุที่จันทร์

อพยพมา เพราะชะตากรรมที่ครอบครัวประสบ คือ จอนสามีนุญกฤษณ์หนีใส่จันทาบอด
ดังนั้นเมื่อเกิดภาวะฝนแล้ง จันทร์จึงต้องอพยพมาทำงานในกรุงเทพฯ ผู้แต่งบรรยาย
ให้เห็นสภาพของพื้นที่ไกลไว้เกรียมหวานขาว ว่าขาดฝนจนแห้งเห้ง ส่วนชาวกลา
ที่เคยเขี้ยวขี้ยามขึ้นใหม่ ๆ กลับมีแต่สภาพกรอบแห้งว่า "พื้นที่ไกลไว้แล้วแข็งแห้ง
เมื่อถูกแดดเผา เพราะชาคน้ำ ชาวกลาที่เคยเขี้ยวช่วยกลับแห้งกรอบเหลือองค์
ความตาย" (ราม ราชพฤกษ์ 2519 : 19)

ชีวิตที่คล้ายคลึงล้ม ของ บัณฑิต กลิ่นขจร ผู้แต่ง
 บรรยายให้เห็นความโหดร้ายของธรรมชาติ โดยใช้จิตประหวัคของฟานที่ย้อนระลึกถึง
 เหตุการณ์ในขบวนการไฟที่คนพบชาวชนบทที่सानอพยพเขากองทัพ ภัยสาหัสเคี้ยว
 กันคือ ภัยและความทุกข์จากความแฉะ ภัยการบรรยายให้เห็นลักษณะของตัวละครว่า
 พวกเขาต่างเผชิญกับความทุกข์ทรมาน จนเคยชิน "บนแผ่นดินผากแห้งแล้ง ทุกข์เข็ด
 อย่างที่ทุ่งราบอันกว้างใหญ่ของทุ่งกุลาร่องไห้นั้น" (บัณฑิต กลิ่นขจร 2522 ก : 27)
 สภาพดังกล่าวส่งผลให้เขาละทิ้งไปหาที่ทำกินใหม่ โดยหวังว่าจะมีสภาพที่ดีกว่า

จะเห็นได้ว่าความแห้งแล้งของภูมิภาคและภูมิอากาศที่หนาวเป็นอุปสรรคต่อการ
 ดำรงชีวิตของตัวละคร จนตัวละครท้อแท้และแก้ปัญหาด้วยการอพยพหนี ผู้แต่งจะแสดงปัญหา

ความแห้งแล้งดังกล่าวด้วยการบรรยายสภาพของธรรมชาติที่อยู่ในดินนั้น ทั้งคน สัตว์ ที่
 ผอมโซ ทุกข์เข็ด สัตว์เลี้ยงที่ผอมโซ อาหารที่ขาดแคลน และน้ำที่กินการ กลอดจน
 พิษที่เหี่ยวแห้ง กรอบตายเพราะความแห้งแล้ง และความรอนของเปลวแดด

2. ฉากที่สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพ

ภูมิภาคในชนบทอีสาน ผู้แต่งจะบรรยายให้เห็นความแตกต่างของสภาพภูมิภาค
 ในอดีตและในปัจจุบัน กล่าวคือในอดีตสภาพของภูมิภาคเคยอุดมสมบูรณ์ไปด้วย
 ป่าไม้ น้ำ อาหาร และสภาพของฝนที่ตกตามฤดูกาล แต่ในปัจจุบันสภาพที่ตัวละคร
 ประสบ คือ ความแรนแค้น แห้งแล้ง และกันการนำ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่วนหนึ่ง
 มาจากมนุษย์ทำลายธรรมชาติ เรื่องสั้นที่แสดงลักษณะดังกล่าวได้แก่

<u>หมู่บ้าน</u>	ของ	สายตะวัน
<u>ตำนานแห่งหมู่บ้าน</u>	ของ	สมกิต สิงสง
<u>โรราทางเกวียน</u>	ของ	อุคร ทองนอย
<u>น้ำตกที่ไม่มีจะไหล</u>	ของ	คัมภีร์วรรณ

ในเรื่องสั้นเรื่อง หมู่บ้าน ผู้แต่งให้ "ผม" เดิน
 ทางมาถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่มีแต่ความแห้งแล้ง คนไม่แหงกรอบตาย ลำธารที่แห้งซอก
 และร้างผู้คน ดังคำกล่าวของชายชราที่บอกกับผมว่า สภาพดังกล่าว แผลคลุมทั่ว
 บริเวณหุบเขาและทุ่งราบว่า "บริเวณหุบเขานี้และทุ่งราบใหญ่ที่อยู่ถัดไป มีสภาพ
 เช่นเดียวกันทั้งนั้น แล้ง ออกอยาก โรคระบาด" (สายตะวัน, ในสุชาติ สวัสดิ์ศรี,
 บรรณาธิการ 2521 : 34) สภาพดังกล่าวแตกต่างกับสภาพในอดีต ซึ่งชายชรา
 กล่าวว่ ในอดีตหมู่บ้านนี้อุดมไปด้วยสัตว์ป่าและแหล่งน้ำ พื้นดินชุ่มชื้น ไม่แตกแระแหง
 เช่นที่พบ ฝนตกตรงตามฤดูกาล "เมื่อก่อนโน้น อาณาบริเวณหุบเขาแห่งนี้เป็นป่า
 คงคิม อุดมสมบูรณ์ด้วยคนไม้นานาพันธุ์ สัตว์ป่านานาชนิด มีลำธารใสสะอาดที่
 น้ำไหลอยู่ช้วนาคาปี แฉนดินชุ่มชื้นอุดมไปด้วยปุย ฝนตกตรงตามฤดูกาล" (สายตะวัน,
 ในสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ 2521 : 35)

ตำนานแห่งหมู่บ้าน แสงฉาก ของหมู่บ้านที่รอบ ๆ
 เป็นป่าไม้หลากหลายชนิด มีแหล่งน้ำและปลาอาศัยอยู่มากมาย แต่สภาพดังกล่าวเปลี่ยน
 ไป เหลือแต่ความแห้งแล้ง น้ำแห้งซอก ลักษณะนี้เริ่มปรากฏตั้งแต่ความเจริญเข้ามา
 มีบทบาท ผู้แต่งบรรยายถึงบึงน้ำที่เคยมีน้ำอยู่เต็ม และเป็นแหล่งหาปลาของชาวบ้าน
 แต่สภาพดังกล่าวนี้ในปัจจุบันหมดไป "บึงแห่งนี้จึงเป็น เสมือนชีวิตส่วนหนึ่งของ ชาวหมู่บ้าน
 เมื่อมันยังอุดมสมบูรณ์ มีทั้งผักหญ้า ปลา น้ำ ชาวหมู่บ้านก็อยู่เย็นเป็นสุข แควว

สภาพการณ์เช่นนี้มันโลกกลายเป็นเพียงตำนานไปเสียแล้ว" (สมคิด สิงสง
2524 ก : 82)

ไร่ร้างทางเกวียน สภาพของธรรมชาติสมัยก่อน

ที่บักพอนเคยพบ คือ ภาพต้นไม้ สัตว์ป่า และธารน้ำที่มีอยู่เต็มหมดไป เหลือแต่
ความโล่งเตียน และความกันดาร ดังที่ผู้แต่งบรรยายฉากผ่านสายตาของบักพอน
ถึงสภาพป่าที่เปลี่ยนไป จากสภาพที่เคยสมบูรณ์ไปกลายเป็นป่าที่โล่งเตียน
เปล่า และร่องรอยของไรนา ที่คนเคยมาบุกเบิกเป็นที่ทำกินว่า "ป่าที่เคยเห็น
รกเร็ว เมื่อตอนนั้น กับที่เขาเห็นในตอนนี้ แตกต่างกันไปมากมาย คุ้มันเปล่า
แปลนและเต็มไปด้วยไร่ร้าง" (อุกร ทองนอย 2525 : 41)

น้ำตาที่ไม่มีจะไหล ผู้แต่ง บรรยายสภาพของ

ภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เริ่มเปลี่ยนแปลง โดยแสดงผ่านความคิดของคำพอง
ที่สังเกตเห็นว่า ภาพของภูเขาที่เคยเขียวชอุ่ม เพราะมีต้นไม้ขึ้นปกคลุมอยู่เต็ม
เริ่มหมดไป เห็นแต่ความเตียนโล่ง อากาศเริ่มร้อนและแห้งแล้งมากขึ้น ตลอดจน
ปริมาณฝนที่ลดน้อยลง สภาพเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อคำพองและเพื่อนบ้านรับจ้าง เจ้าแก้ว
โกนต้นไม้ "ภูเขาสูง ทางตอนเหนือที่เคยเห็นเขียวชอุ่มเมื่อกาลก่อน เริ่มเป็น
สีแสดมองเห็นแต่ไกล ความร้อนอบอ้าวดูเหมือนจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี อากาศค่อนข้าง
แห้งแล้ง และฝนตกน้อยลงกว่าเดิม" (คัมภีร์วรรณ 2525 : 128)

ผู้แต่งจะให้ความสำคัญแตกต่างของฉากที่เคยอุดมสมบูรณ์ในอดีต กับสภาพของความ
แร้นแค้นในปัจจุบัน เพื่อแสดงปัญหาออกมา โดยเน้นให้เห็นว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำลาย
ธรรมชาติ จนพวกเขาต้องประสบกับชะตากรรมที่เป็นอยู่

3. ฉากที่แสดงความแปรปรวนของธรรมชาติ ฉาก

ดังกล่าวนี้จะแสดงปัญหาอุทกภัยที่ชาวชนบทอีสานประสบนอกเหนือไปจากภาวะฝนแล้ง โดยผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าทั้งภาวะฝนแล้งและอุทกภัยล้วนเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต และการเกษตร ทั้งปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

หญิงใหญ่ทั้งสี่ ของ คำพูน บุญทวี
น้ำตาที่ไม่มีจะไหล ของ คัมภีร์วรรณ

หญิงใหญ่ทั้งสี่ ผู้แต่ง แสดงภาพของอุทกภัยที่ ทองคี่ และเพื่อนบ้านประสบว่าน้ำที่ท่วมโคกหลายบ้านเรือน ทรัพย์สิน พืชผักไรนาและสัตว์ เลี้ยงอย่างรวกเร็ว ซึ่งผลตามมาเมื่ออุทกภัยสงบคือ มนุษย์เค็กรอน การเกษตร ไม่ไคผล เกิดความอดอยาก ทั้งผู้แต่งบรรยายไว้ว่า "ไซละซิ . . . บัดนี้หมู่บ้าน ของมัน กำลังถูกกระแสน้ำไหลบ่ามาท่วมทันขึ้นเรื่อย ๆ ชน่านาคีนบ้านที่แลเห็นหลังคา ไร่ไร เมื่อครุหายวันไปเสียแล้ว" (คำพูน บุญทวี 2521 : 30)

น้ำตาที่ไม่มีจะไหล ผู้แต่ง แสดงปัญหาของ ภาวะฝน แล้ง ทำให้ขาดแคลนน้ำและปลูกข้าวไม่ไคผล คำพองและครอบครัวดำรงชีวิตอย่าง ยากแค้น ครั้นเมื่อฝนตกลงมาก็เกิดอุทกภัย ซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตและการ ทำนา ผู้แต่งแสดงปัญหาอุทกภัยผ่านคำพูดของมาลัยว่า คำพอง ตนและครอบครัว ต้องย้ายบ้าน เพราะฝนตกตึกคอกัน จนเกิดปัญหาดังกล่าว "ไซจะพี่ . . . มันตก มาได้ 2 - 3 วันแล้ว แต่พรุ่งนี้เราต้องย้ายบ้านไปจากที่นี่ เพราะมันกำลังจะท่วม น้ำขึ้นสูงและเร็วมากจะพี่" (คัมภีร์วรรณ 2525 : 131)

ฉากดังกล่าวแสดงผลสืบเนื่องมาจากมนุษย์ทำลายป่าไม้คือ ฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกิดภาวะฝนแล้งในฤดูฝน ครั้นเมื่อฝนตกตึกคอกันหลายวันก็เกิดปัญหาอุทกภัย ซึ่งปัญหา ทั้งสองอย่างล้วนแต่เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตและการ ประกอบการ เกษตร ของชาวชนบท อีสานทั้งสิ้น

นอกจากนี้ในเรื่องสั้นที่เสนอปัญหาการอพยพยังแสดงให้เห็นฉากในกรุงเทพฯ เพื่อ
แสดงปัญหาที่ตัวละครต้องประสบ คือ

2. ฉากในกรุงเทพฯ ชาวชนบทที่सानจะอพยพเข้า
กรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่ เพราะมีค่านิยมว่ากรุงเทพฯเป็นแหล่งงานใหญ่ และให้ความ
หวังกับพวกเขา การโฆษณาผู้แฉ่งใช้เพื่อบอกใหญ่อันตรายว่าปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น
ในกรุงเทพฯ ดังนั้นผู้แฉ่งจะไม่มุ่งบรรยายให้เห็นสภาพของกรุงเทพฯเท่าใดนัก หาก
จะเน้นเหตุการณ์เพื่อให้เห็นว่า ความไม่เคยชินกับสภาพของกรุงเทพฯ ทำให้พวกเขา
ปรับตัวไม่ทัน ไม่มีที่ไป เถลไถล วรรณ เป็นขอทานและถูกหลอก เรื่องที่แสดง
เหตุการณ์ดังกล่าวได้แก่

แม่ . . . บ้านเฮาอยู่ใต้ ของ นิรันดร์ศักดิ์ บุญจันทร์
การเดินทางของแม่เฮาและเด็กน้อย ของ ปรีชาพล บุญช่วย
สถานีรถไฟในกรุงเทพฯ เมฆาสองสาม ของ นฤมล พงศาธร
ชีวิตที่คล้ายคลึงนลม ของ บัณฑิต กัลป์ขจร

แม่ . . . บ้านเฮาอยู่ใต้ ของ นิรันดร์ศักดิ์ บุญจันทร์ จะแสดง
ภาพให้เห็นว่าตามกลางความสับสนของการจรรजर ผู้คนชักไหว แต่ไม่สนใจกัน

นางและลูกเดินไปอย่างไรจุดหมาย เพื่อค้นหาเศษอาหารและขอทาน นางไม่มี
ที่อยู่อาศัย ต้องเร่ร่อนไปเรื่อย ๆ ที่นอนของนางและลูกคือทางเดินข้างตึก ศาลาวัด
และใต้สะพาน ไซกระต่ายหนังสือพิมพ์นอน ไม่มีหมอนหนุนและผ้าห่ม ถึงผู้แฉ่ง
บรรยายไว้ว่า

ที่นอนของนางหรือ? . . . นางไม่อยากจะเรียกว่า "ที่นอน" หรือก มัน
เป็นเพียงทางเดินเล็ก ๆ ที่อยู่ข้างตึกใหญ่แห่งหนึ่งในเมืองหลวงเท่านั้น . . .
เมืองหลวงที่โหดร้ายและแห่งแสง ที่นางนอนแต่ละแห่งมันไม่มีเตียง ไม่มีฟูก

ที่อ่อนนิ่ม ไม่มีน้ำหนักกลมหนา และไม่มีพอนสีม่วง นางรูแคว่าที่นอนของนางเป็นศาลาวัค ริมถนน ซอกคอก โคนสะพาน รวมทั้งอีกหลายแห่งที่นางลืมไปแล้ว (นิรันดร์คดี บุญจันทร์ 2525 : 80)

การเดินทางของแม่เฒ่า และเด็กน้อย แม่เฒ่า และ

หลานพบสภาพเกี่ยวกับนางและลูก คือไม่มีที่อาศัย ตลอดเวลาที่ตามหาลูกสาวแม่เฒ่าและหลานต้องอาศัยนอนนอนตามชายคาบ้าน ป้ายรถเมล์และสถานีรถไฟตามที่จะหาได้ว่า "แม่เฒ่าพยายามตามหาลูกสาวและลูกเขยอย่างโศกโศก เมื่อเวลาค่ำมาถึงก็ซุกกายในที่ซึ่งพอจะหาได้ บางครั้งเป็นชายคาบ้าน บางคราวเป็นป้ายรถเมล์และต่อมาแกก็พยายามหาทางกลับสถานีรถไฟและหลับนอนอยู่ที่นั่น" (ปริชาพล บุญช่วย, ในสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ 2518 : 189)

สถานีรถไฟกรุงเทพฯ เมฆาสองสาม ผู้แต่งได้

บรรยายสภาพที่พักหลับนอนของพวกตัวละครว่า เมื่อกลับจากการขอทาน พวกเขาก็จะมาพักผ่อนรวมกันที่บริเวณสถานีรถไฟ ซึ่งสกปรกและพลุกพล่านไปด้วยผู้คนว่า

เส้าหินลูกใหญ่ต้นนั้นยื่นตระหง่านทะมึน ก้านหนึ่งของเส้ารับแสงจากไฟฟาริมถนน คานหนาเกิดเงาที่คานตรงข้ามเป็นบริเวณกว้าง หลิงขรากลุ่มหนึ่งนั่งล้อมวงกันใกล้โคนเส้าที่มีขนาดมหึมา สง่าผ่าเผยจนจะคุ้มมิให้ผู้คนกลุ่มนั้นแตกสลายก็ยเป็นเศษผ้าชีวิ๋ว 6 - 7 ชิ้นวางกองไว้ที่นั่น ในเงาคามีเสียงพูดคุยกันเบา ๆ เป็นภาษาอีสาน ผู้คนเขา ๆ ออก ๆ นานไปมา พลุกพล่าน (นิรมล พงศาธร 2523 : 27)

ชีวิตที่คล้ายคลึงกัน ผู้แต่ง ใ้พ่่านนจวญชีวิตท่ำนกลาง

สภาพความหรรษา สวยงามของกรุงเทพฯ ตึกที่ไออา ไทมูโต ตลอดจนคนที่มีอยู่มากมายลานตา แต่แล้งน้ำใจมองดูผ่านอย่างรังเกียจ เขี่ยกหยาม ความสวยงามของสถานที่ที่ปรากฏอยู่นั้น เป็นสิ่งที่ล่อใจให้คนหลงใหล แต่สภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงล้วนแต่สร้างคามทุกข์สำหรับคนจน " . . . คือคอนกรีตที่คั่งทระหง่านเหมือนถักไม้ซีกไฟ มันเต็มไปด้วยความแปลกตา โอฟาริก หลายวันที่ผ่านมาแล้วขณะที่ผ่านท้องฟ้าชมกับสิ่งแห่งผากในเมืองหลวงที่มีปะปนอยู่เกือบจะทุกปีก้าวที่ผ่านไป สายตาของคนที่มีซึ่งมองดูผ่าน ที่ไม่ต่างกันมากนักกับวัตถุสักชิ้นหนึ่ง" (บัณฑูร กลั่นขจร 2522 ก : 27)

ฉากดังกล่าวแสดงปัญหาที่สืบเนื่องมาจากปัญหาสภาพความเป็นอยู่ในท้องถิ่นสถานสถาปนการดำรงชีวิตของตัวละครในกรุงเทพฯ มิได้สวยหรูดังที่พวกเขาตั้งความหวังไว้ ชาวชนบทที่สถานต้องมีความเป็นอยู่ที่ลำเค็ญ ยิ่งกว่าที่เคยประสบในถิ่นคน คือ ชากทั้งอาหารที่อยู่อาศัย และอาชีพ

บทสนทนา บทสนทนาช่วยให้อ่าน ทราบถึงปัญหาเศรษฐกิจและความคิด ความรู้สึกของตัวละครที่เผชิญปัญหาความแห้งแล้งกันการว่าทำให้พวกเขา มีแต่ความทุกข์ยาก ตลอดจนช่วยทำให้ปัญหาที่ต้องการ เสนอมีความสมจริงขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทสนทนาที่จะแสดง ปัญหาถึงกล่าวนี้ จะแสดง ถึงภาวะฝน
แล้งที่ทำให้ตัวละครต้องประสบปัญหาความการทานา ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้จนพวกเขา
หอดอย กังแสดงในเรื่อง

<u>นาฟางลอย</u>	ของ	รมย์	รติวัน
<u>ไร่ร้างทางเกวียน</u>	ของ	อุกร	ทองนอย
<u>น้ำตาที่ไม่มีจะไหล</u>	ของ	กิมภีร์วรรณ	

นาฟางลอย นุ่มอบ และเพื่อนบ้าน กล่าวถึง การที่พวกคน
อพยพหนีความแห้งแล้ง มาเป็นระยะทางไกล จนพบที่ใหม่และเห็นว่าสภาพดิน เหมาะสม
ในการเพาะปลูก แต่ต้องพบกับภาวะฝนแล้ง ดังนุ่มอบกล่าวกับ เพื่อนบ้านว่า การที่
คนตั้งหลักแหล่งในที่ใหม่ก็เพราะ "สำหรับที่นี่ ข้าก็เห็นว่ามันเหมาะ . . ."
"ดินนะคืออย่างพอเหมาะที่เดียว ขาดแต่ฝนนี้แหละ" อีกคนรับ (รมย์ รติวัน
2508 : 12)

ไร่ร้างทางเกวียน บักพอนสนทนากับชายชราถึง เรื่องที่
คนจะไปเยี่ยมพี่สาวที่บ้านหงกระโถน และไคลถามถึงสภาพความเป็นอยู่ของพี่สาวตน
จากคำตอบของชายชรา ทำให้ผู้อ่านทราบว่าชาวบานในหมู่บ้านนั้นต่างประสบปัญหา
ความขาดแคลนน้ำ ดังกล่าวของชายชราว่า "มันก็มันเป็นจิ้งจอกคอก . . . ก็
คือ ๆ กันกับชาวบ้านหงกระโถนนะแหละ หมู่บ้านอยู่กลางคองแต่ ๆ น้ำจะกินก็มี
. . . ข้าก็มาเยี่ยมลูก ๆ หลาน ๆ เหมือนกัน มันบอเป็นตาอยู่ (ไม่น่าอยู่) ก็เลย
นอนอยู่แค่นั้นสองคืน" (อุกร ทองนอย 2525 : 41)

ผู้แต่ง ใจคำทอง ในเรื่อง น้ำตาที่ไม่มีจะไหล กล่าวถึงความ
ทุกข์ทรมานที่คน ครอบครัว และเพื่อนบ้านได้รับจากภาวะฝนแล้งและความกันการน้ำ

โดยคำพองคักพองญาแลน ซึ่งชาวอิสานเชื่อว่าเป็นผู้บันดาลไฟฝนตกว่าไม่ยอมให้ฝน
แกพวกตน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้นเป็นเคราะห์กรรมที่พวกเขาต้องมารับโดยไม่มีความ
ผิด

คุณีชิตาน . . . ท่านคิดว่าพวกข้าจะมีชีวิตอยู่ได้เพราะอย่างนี้ อย่างเดียว
หรือ นำในนี้มันหายไปไหนพวก ข้าไม่นึกเลยวาทานจะโหดร้ายถึงเพียงนี้
พวกข้ากำลังจะตาย ตายทั้งเป็น แม่ข้า เมียข้า ลูกข้าก็เหมือนกัน ลูกข้า
ยังเล็กนัก เขามีความผิดอะไรที่จะต้องมารับกรรมเช่นนี้ด้วย ข้าพวกข้าไป
เลยจะดีกว่ามาทรมานอยู่อย่างนี้ (คัมภีร์วรรณ 2525 : 130 - 131)

บทสนทนาในบางเรื่องจะแสดงให้เห็นผลของความแห้งแล้ง ทำให้ชาวชนบท
อิสานพบกับความขมขื่น และอยู่อย่างทุกข์ทรมานได้แก่เรื่อง

การเมืองกลางทุ่ง ชาวบ้าน ที่ยากจน มีความเป็นอยู่
อย่างแรนแค้น เนื่องจากความแห้งแล้งกันดาร ทำให้ทุกคนดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด
ซึ่งบางครั้งทำให้หาทางออกผิด ๆ ก็ไปเป็นขโมย ดังที่ผู้ใหญ่บุญอุธิบายถึงสาเหตุที่
คนช่วยเหลือชาวบ้านให้ "ซาพเจ้า" ฟังว่า เพราะ "ความยากจนชนิดไม่มีข้าวสาร
กรอกหม้อ ไม่มีข้าวเป็นต้นเหตุให้เราต้องดิ้นรน ดิ้นถูกทางก็เป็นบุญไป ดิ้นผิดทาง
ก็เป็นขโมยขโจร " (เฉลิมศักดิ์ ศิลภาพร 2517 : 36)

ชายควาย บทสนทนายะหว่าง พ่อ และ ลูกจรรย์ แสดง
ให้เห็นว่าพ่อคัดสินใจชายควาย เนื่องจากภาวะฝนแล้ง ชาคนน้ำที่จะใช้ในการเพาะปลูก
ประกอบกับความยากจน จึงจำเป็นต้องหาทางออกเช่นนั้น ดังพ่อตอบคำของลูกจรรย์
ว่าตนไม่อยากขาย แต่ถ้ามายกอดตาย เพราะทำนาไม่ไควว่า "ควายกับนาเป็น

ของคู่กัน ถ้าชายควายก็ไม่รู้จะเอาอะไรทำนา: "ใช่ พอลุง แตะฝาฝนลิ้มไม่ชาย
ถ้าไม่ชายก็ออกขาย" (สมคิด สิ่งสง 2524 ข : 39)

ในบางเรื่องผู้แต่งจะใช้บทสนทนาสะท้อนความอคติ โดยให้ตัวละคร
ชาวเขตนักรบและต้นเตนที่จะไคอาหาร ดังเช่น เรื่อง กนทม ผู้แต่งใช้บทสนทนา
ของโพธิ์ และเพื่อนบ้าน พุถึงเรื่องที่ทางราชการจะแจกข้าวสารให้ราษฎรที่อดอยาก
ชาวบ้านต่างต้นเตนที่จะไครับของแจก จากคำพูดของโพธิ์แสดงว่าเขาไม่มีข้าวเหลือ
อยู่ สิ่งที่น่าประหลาดคือชาวจนเกินไปต้นเตนไคข้าวมา ดังคำพูดของเพื่อนบ้านที่ตอบ
โพธิ์ว่าต้นเตนจะไปไค เพื่อรับข้าวสารว่า "อ่าวไม่รูดกรีกี่เขาจะแจกข้าวสารไคเล่า
มีวแต่เซออยู่ไค" "เออจริงซึนะไคบลิ้มแล้วซิไมนาเลย คึนนี้ยังต้นเตนเห็นข้าวสาร
คังหลายดัง" (ลาว คำหอม 2522 ค : 80)

ปลาชีวิตสุดท้ายที่ทุ่งกลารองไค ผู้แต่ง ไคซอด และ

เหี่ยว พุถึงการไปจับปลาชีวิต โดยเหี่ยวหวังจะไคปลาแม่ให้แม่ของตน เพราะแม่ขาด
อาหารจนผายผอมและไม่มีน้ำนมให้ลูกคึมว่า "เพียง . . . ขอให้มีจริงอย่างมึงว่า
แม่จะไคกินข้าวให้เขมปากสั๊กมือ แม่จอยแถมตอบหมค" (จารึก ชมพูพล
2522 : 50)

ฝนแล้ง ผู้แต่ง ใช้บทสนทนา แสดงความหวังของ

ตัวละครที่จะไคอาหารไวเช่นกัน คือ พอบอกให้ลูกกินข้าวกับแจวพริกไปก่อน เพราะ
ไม่มีอาหารอย่างอื่น แต่พอมมีความหวังว่าจะไคปลาเป็นอาหารในมือค็ไป
"กินแจวพริกไปอีกสั๊กมือก่อน" พอมองถ้วยสังกะสีที่ตั้งอยู่กลางวงและเอยกับทุกคน
ดวงตาของพอมมีความหวัง "มือหนาเราก็จะไคกินปลาเนื้อหวานกันแล้ว. . . "

(มานพ ฤทธิศรี, ในเจนภพ จภกระบวนวรรณ, บรรณาธิการ 2522 : 162)

บทสนทนาในปัญหาการอพยพและแสวงปัญหาที่ตัวละครประสบคือ ปัญหาการว่างงาน
จนต้องเป็นขอทาน ชำยยังได้รับการเหยียดหยามจากคนต่างถิ่นและถูกตอลวงอยู่เสมอ

เรื่อง สำหรับบทสนทนาหาที่เสนอ เกี่ยวกับปัญหาการว่างงานและเป็นขอทานแสดงไว้ใน

ชีวิตที่คล้ายคลึงเดิม ของ บัณฑิต กลิ่นขจร
สถานีรถไฟกรุงเทพ เมฆาสองสาม ของ นฤมล พงศาธร

ชีวิตที่คล้ายคลึงเดิม ผู้แต่ง เสนอปัญหาการว่างงานที่ผ่าน
ประสบ โดยผ่านผู้ออกอย่างขมขื่น เมื่อถูกคนในกรุงเทพฯ มองอย่างรังเกียจ
เหยียดหยาม กับสภาพการแต่งกายอันมอซอของคนที่ตนมีสภาพเช่นนี้ เพราะ
ไม่มีงานทำและขาดเงินที่จะมาซื้อเสื้อผ้า ทั้ง ๆ ที่ตนไม่คาดหวังว่างานในกรุงเทพฯ
จะหายากเช่นนั้นว่า "อย่ามองผมอย่างนั้นซิ, ผมไม่ใช่ขอทานนะ ผมมาหางานทำ
นี่กว่ามันจะร่างกาย มันกลับโหดร้ายกับผมเหลือเกิน" (บัณฑิต กลิ่นขจร 2522ก :
27)

สถานีรถไฟกรุงเทพ เมฆาสองสาม ผู้แต่ง ไซบ์บทสนทนา
ของชายชราและหญิงชราที่เป็นขอทาน โดยให้หญิงชรากล่าวถึงสภาพการขอทานที่
ต้องเดินทางไกล ๆ เช่น ไปขอทานที่สนามหลวง และได้เงินเพียงยี่สิบบาท ซึ่งหาก
พบผู้ใจดีก็จะได้เงิน แต่บางครั้งก็พบกับผู้ที่ไม่ใส่ใจที่จะมองหรือให้เงินพวกตน แม้แต่
บาทเดียว จากคำพูดของหญิงชราแสดงให้เห็นว่า ค่าชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นแม้จะมีราคา

ถูกกว่าปกติ แต่คนทั่วไปก็ไม่ยอมสละเงินแม้เพียงหนึ่งบาท พวกเขาไม่ใส่ใจความทุกข์ยากของพวกตน ในขณะที่พวกเขาอมเสียเงินเป็นร้อย ๆ ซื้อมากเพื่อความเพลิดเพลินส่วนตน "ข้าเห็นคนมาซื้อคอราดากตัวหนึ่ง 450 บาท คนขายมันจะเอา 600 บาท ฮ่วยบ้านเราไม่เห็นต้องซื้อ ข้าชอบมาเที่ยว เขาก็ไม่ไค้เงิน เสียเงินมันคงดีกว่าเสียฐานะ" (นิรมล พงพชาธร 2523 : 27)

สำหรับบทสนทนาที่แสดงถึง การถูกเหยียดหยาม อันเนื่องมาจากค่านิยมของคนต่างถิ่น ที่มีต่อชาวชนบทที่सानว่า เพราะพวกเขาเกี่ยวคร้านจึงยากจน หรือจากลักษณะการแต่งกายที่ขอมขอม และเป็นขอทานนั้นพบในเรื่อง

เจ้าเคน ของ ปรีชา ทิพย์เนตร

การเดินทางของแม่เฒ่าและเก็กน้อย ของ ปรีชาพล บุษยชัย

เจ้าเคน เคน ทำงานโดยไม่ยอมหยุดก่อนเวลา แม่เคนจะหิวอาหาร เพียงใดก็ตาม เนื่องจากไม่ต้องการถูกเหยียดหยามจากคนต่างถิ่นว่าเป็นคนเกี่ยวคร้าน ดังคำพูดที่เคนเคยไค้ยินว่า "พวกลาวนี่ทำงานอู้งาน . . . ไค้ยวหยุดกิน หาเรื่องหยุดเสียเรื่อย หลังยาวก็ปานนั้น" (ปรีชา ทิพย์เนตร 2505 : 12)

การเดินทางของแม่เฒ่าและเก็กน้อย แสดงให้เห็นว่า

แม่เฒ่าและหลานถูกรังเกียจ จากคนกรุงเทพฯ ทั้งจากเจ้าของร้านขายอาหารและลูกค้า เนื่องจากแต่งกายสกปรก คือ เมื่อแม่เฒ่าเดินเข้าไปหานักข่าวที่เคยหลอกว่าจะช่วยพาตนไปบ้านลูกสาว เพื่อตัดทนาย คำพูดและน้ำเสียงที่นักข่าวพูดกับแม่เฒ่าแสดงความรังเกียจและดูแคลน โดยตอบว่าคนไม่มีเศษเงินให้ ข้าเจ้าของร้านอาหารยังดูค่า

และโล่แม่เช่ากับหลานไท่ออกจากบ้านอย่างหยาบคาย เนื่องจากแค้นตัวสกปรกและ
 เห็นสาวว่า "กูบอกว่าย่าเข้ามา อีท่า พูกลไม่รูภาษาคนหรือยังไง เห็นสาว
 ฉิบ. . ." (ปรีชาพล บุญช่วย, ใน สุขชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ 2521 :
 171)

ส่วนบทสนทนาที่เสนอปัญหาผู้หญิงอีสาน ถูกหลอกลวงไป
 เป็นโสเภณีในกรุงเทพฯ แสดงไว้ในเรื่อง เพลงรักบุญคอกไม้ ของ สุทัศน์ เอกา
 เป็นคำพูดของ เพื่อนมาลีที่กล่าวกับเคนว่า พวกเขาจะไม่กลับไปกรุงเทพฯอีก เพราะ
 สังคมกรุงเทพฯเปรียบเหมือนนรกสำหรับพวกเรา เธอถูกซื้อไปเป็นโสเภณี
 ทำให้ชีวิตมีโรคและถูกเหยียดหยาม พวกเธอรู้สึกขมขื่นที่ต้องรับเคราะห์เช่นนั้น
 อีกทั้งไม่ต้องการให้หญิงสาวในถิ่นตนประสบปัญหาเช่นนั้น

"จะกลับไปอีกทำไมเล่าพี่เคนเอ๋ย มันคือนรกสำหรับลูกผู้หญิงบ้านเรา
 คี ๆ นี้เอง ฉับสุกจะบิคบังอำพรางอีกแล้ว เขาซื้อเราไปเป็นทาสรับ
 ความกระหายทางกามารมณ์ กล้วยเงินเพียงน้อยนิด พรหมจรรย์มีค่ากว่าเงิน
 เรียกกลับคืนมาได้ ถึงฉันจะบิคบังอย่างไรมันก็ยังจะเป็นรอยโรคติดตัวไป
 จนตาย ฉันเสียไปแล้ว ขอให้เป็นบทเรียนสำหรับลูกผู้หญิงทุก ๆ คน
 สงสาร เคนก็ช่วยอะไรไม่ได้ . . ." (สุทัศน์ เอกา 2521 : 27)

บทสนทนาในปัญหาเศรษฐกิจในบางเรื่องที่มีน้ำเสียงแสดงความท้อแท้ของตัวละคร
 เมื่อเผชิญปัญหากับความแห้งแล้ง อดอยากและความกั้นการ แต่บางเรื่องจะแสดงให้เห็น
 ว่าตัวละครมีความหวังกับสิ่งที่ตนจะไปพบข้างหน้า เช่น โพร้ ในเรื่อง คนหมู มีความหวัง
 จะไค้ข้าวสารจากทางราชการพอในเรื่อง ฝนแล้ง เหี่ยว ในเรื่อง ปลาชีวิตสุดท้ายที่ทุ่งกลา
ร่องไห้ มีความหวังจะไค้ปลามาเป็นอาหาร หรือ เข่าชม ในเรื่อง ฟ้าโปรก นั้นความหวัง
 ของเขาขึ้นอยู่กับธรรมชาติ ดังนั้นเมื่อฝนตก เข่าชมก็หวังว่าจะไค้พืชย์มาเป็นอาหาร

น้ำเสียงที่ใช้ในบทสนทนาในช่วง 2501 - 2512 เกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจไม่ว่าจะ
 แสดงความหวังหรือความท้อถอยของตัวละครนั้น สร้างความรู้สึกเห็นใจ โดยใช้ถ้อยคำที่ไม่
 รุนแรง ต่างจากน้ำเสียงที่ปรากฏในเรื่องสั้นหลังปี 2512 จนถึง 2525 ซึ่งมีการใช้ถ้อย
 คำรุนแรง ใ้หน้าหนัก เพื่อเสนอปัญหาอย่างถึงไปตรงมานั่นเอง

ตัวละคร

ตัวละครที่ใช้ เสนอปัญหาเศรษฐกิจนั้น ผู้แต่งจะ
 เสนอภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น และทุกข์ทรมาน ในที่นี้จะพิจารณาตัวละคร
 ที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจตามอาชีพ ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ชาวนา
2. ขอทาน
3. ลูกจ้าง
4. โสเภณี

1. ชาวนา อาชีพการทํานานี้เป็นอาชีพสำคัญของชาว
 ชนบทที่ส่วนใหญ่ช่วยให้พวกเขาดำรงชีวิตอยู่ได้ ในการทํานาพวกเขาต้องอาศัยสภาพ
 พื้นดินที่อุดมสมบูรณ์และน้ำฝน ดังนั้นปัญหาความแห้งแล้งและสภาวะฝนแล้ง ซึ่งเป็น
 อุปสรรคต่อการเกษตร จึงมีผลต่อการดำรงชีวิตของตัวละคร ทำให้มีสภาพความ

เป็นอยู่ที่แรนแลน ซากข้าวอาหาร และน้ำ อันก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจขึ้น ซึ่งแสดงออกมาในลักษณะความทุกข์ของตัวละครที่ท้อแท้ไม่ได้ และสภาพความเป็นอยู่ที่อึดอัดยากของตัวละคร โดยแสดงออกทางลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละคร

ตัวละครที่ประสบปัญหาค่านการ เกษกรกรรม ซึ่งเป็นผลจากภัยธรรมชาติ ตัวละครเอก ส่วนมาก จะเป็นผู้ชาย ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว และใช้แรงงาน ชีวิตของพวกเขาผูกพันกับการทำนา เพราะถ้าไม่ทำนา พวกเขาไม่มีข้าวและเงินไปจับจ่ายสิ่งอื่น ดังนั้น เมื่อเกิดภาวะฝนแล้งหรืออุทกภัยอันเป็นผลเสียต่อการทำนา พวกเขาจึงมีความทุกข์กังวล และหาทางออกต่าง ๆ แม้พวกเขาจะหาทางออกและต่อสู้ดิ้นรนเช่นใด พวกเขาก็ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติที่โหดร้ายจนไม่สามารถเอาชนะได้ ตัวละครที่ประสบปัญหาดังกล่าวได้แก่

บุญออบ	จากเรื่อง	<u>นาฟ้างลอย</u>	ของ	รมย์	รัตน
ชายชรา	จากเรื่อง	<u>กล้วย</u>	ของ	ภูษิต	นักร้อง
คำพอง	จากเรื่อง	<u>น้ำคำที่ไม่มีจะไหล</u>	ของ	กัมภีร์วรรณ	
ทองดี	จากเรื่อง	<u>ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสี่</u>	ของ	คำพูน	บุญทวี
ฟาน	จากเรื่อง	<u>ชีวิตที่คล้ายกลีบลม</u>	ของ	บัณฑิต	กฤษ์นธร
นาค	จากเรื่อง	<u>เตี้ยมหาดำ</u>	ของ	ลาว	คำหอม
โพธิ์และภรรยา	จากเรื่อง	<u>คนหมู</u>	ของ	ลาว	คำหอม

บุญออบ จากเรื่อง นาฟ้างลอย เป็นผู้ที่มีความอดทนและคงทนอยู่กับภาวะฝนแล้ง มาจากหลาย ๆ ที่ ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าตัวละครต่อสู้กับภาวะฝนแล้ง เพื่อให้พวกเขาคนทำนาได้อย่างมีความสุขความสามารถ โดยตัวละครหันเข้าหังความเชื่อทางไสยศาสตร์ คือ เช่นไหว้เจ้าที่เพื่อให้ฝนตก และข่างูที่ปักไว้ในช่วงฤดูฝน โดยเชื่อว่างูทำให้เกิด

ฝนแล้ง จนป้อนอบอุณงูกัดตาย เราจะเห็นว่าตัวละครกอดสูแก่ไขปัญหาตามกำลังสติปัญญา
ทุกทาง แต่ในที่สุดเขาก็ไม่สามารถเอาชนะธรรมชาติได้ ยิ่งประสบปัญหาเช่นเดิม

ชายชรา จากเรื่อง กลัว จะประสบปัญหาในทาง การทำนา
เพราะภาวะฝนแล้ง จนมีสภาพความเป็นอยู่ที่แรนแค้น จิตใจห่อเหี่ยว
ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อฝนตกลงมา แทนที่ชายชราจะยินดี กลับหวาดกลัวว่าตนจะ
ทำนาไม่ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะภัยธรรมชาติที่ครอบคลุมมานานจนมนุษย์มีแต่ความทุกข์
และเห็นธรรมชาติเป็นสิ่งโหดร้าย

คำพอง จากเรื่อง น้ำคอกที่ไม่มีจะไหล ผู้แต่งให้นิสัยของคำพองว่าเป็นคนขยัน
อดทน ทำนา และเพาะปลูกพืชต่าง ๆ สร้างฐานะครอบครัว จนมีฐานะดีได้ แต่เพราะความ
ซื่อและขาดความรู้ ทำให้คำพองตกเป็นเครื่องมือในการทำลายป่าไม้จนเกิดภาวะฝนแล้ง
ทำนาไม่ได้ผล และฐานะความเป็นอยู่ของเขาเลวลง แม้เขาจะขยันเพียงใดก็ไม่มี
ประโยชน์ ภาวะฝนแล้ง ทำให้คำพองและครอบครัวไม่มีข้าวกินและไม่มีเงินซื้ออาหาร
เพราะไม่มีข้าวไปขาย ทำให้พวกเขามีความเป็นอยู่ที่อดอยาก และรอคอยความหวังจาก
ฝน

ทองคำ จากเรื่อง หญิงใหญ่ทั้งสี่ ประสบกับปัญหาการ เกษตร และผลเสียหาย
ของทรัพย์สินที่เกิดจากอุทกภัย ซึ่งทองคำยอมพ่ายแพ้ต่อความแปรปรวนของธรรมชาติคือ
ว่าธรรมชาติเป็นหญิงใหญ่ไม่มีใครเอาชนะได้

ฟาน จากเรื่อง ชีวิตที่คล้ายคลื่นลม ประสบปัญหาความอดอยาก อันเนื่องมาจาก
ความแห้งแล้งและอุทกภัย ทำให้เขาปรารถนาที่จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม จึง
หนีจากสภาพดังกล่าว เขากรุง เทพา

นาค จากเรื่อง เขียดชาค่า เป็นคนที่ยากจนประสบความแร้นแค้นจากภาวะฝนแล้ง ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่า นาค ได้รับความเสียหายจากสภาพของภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ร้อนแห้งแล้ง เขากำลังเมาแค้น ผ่าเทาพองเพราะความร้อนของแสงแดด ซึ่งธรรมชาติดังกล่าวมีแต่ความโหดร้าย ทารุณต่อเขา จนนาคโกรธ เพราะธรรมชาติสำหรับความเห็นของเขานั้น "มีแต่ความทารุณไม่จบสิ้น" (ลาว คำหอม 2522 ก : 49 - 50) โดยผู้แต่งแสดงให้เห็นความทารุณของธรรมชาติที่นาคและครอบครัวได้รับ คือ นอกจากความร้อน ความแห้งแล้งแล้ว ในคานอาหารพวกเขาก็ประสบภาวะขาดแคลน ซ้ำร้ายลูกของเขาต้องมาถูกรังแกตาย เพราะหกรมที่นาคได้รับทั้งหมดล้วนมาจากธรรมชาติที่โหดร้ายทั้งสิ้น

โพธิ์ และภรรยา จากเรื่อง คนหมู เผชิญกับความหิวโหยแร้นแค้น

เป็นโรคขาดอาหาร ผู้แต่งให้ตัวละครแสดงอาการและปัญหาความออดอยากที่เริ่มทวีความรุนแรงขึ้น คือ ประสาทที่รับรูกลืน พิกัดเพิ่มขึ้น จากประสาทที่ไคยในเสียงเพี้ยนไป ส่วนภรรยาของโพธิ์นั้นขาดอาหารจนร่างกายซูบผอมและไม่มึนน้ำมูกไหลดูค่อม ผู้แต่งแสดงให้เห็นภาพของโพธิ์และภรรยาที่จิตใจมาก เมื่อได้ข่าวสารที่ทางราชการแจกเป็นจำนวน เกือบสองชั้น ซึ่งนับว่ามากสำหรับคนจนว่า "ภรรยาของเขา ล้วงมือลงไปกอบแล้วยกขึ้น ปล่อยให้เมล็ดข้าวสารค่อย ๆ ไหลลงระหว่างนิ้วอย่าง เป็นสุข "โอข้าว ข้าวสารจริง ๆ " (ลาว คำหอม 2522 ค : 82)

ชะตากรรมของ เขาทั้งสอง สร้างความสะเทือนใจ แก่ผู้อ่าน

ไค้คั้ง

เพราะแสดงให้เห็นว่ามนุษย์พ่ายแพ้ต่อธรรมชาติที่โหดร้ายจนไม่สามารถปรับตัวได้

นอกจากนี้ ยังมีตัวละคร ที่ผู้แต่งมีไคลมิ่ง เน้น ปัญหาจาก สภาพความเป็นอยู่ข้างต้น แต่จะแสดงให้เห็นว่าตัวละครได้รับความบีบคั้นทางค่าน ปัญหาเศรษฐกิจในค่านการดำรงชีวิต ซึ่งสืบเนื่องมาจากสภาพของธรรมชาติที่แร้นแค้น และแห้งแล้ง วามมีผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของตัวละคร คือ ตัวละครมีจิตใจที่แข็งแกร่ง เห็นแก่ตัว ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมในค่านลบ คือมีพฤติกรรมที่โหดร้าย สามารถทำร้ายและฆ่ากันได้ ตัวละครดังกล่าวมีทั้ง เด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นชายทั้งสิ้น ตัวละครดังกล่าวจะแสดงความคิดเห็นแก่ตัวออกมาในลักษณะการแก่งแย่งอาหารมาเป็นของตนโดยไม่เชื่อแก่ผู้อื่น ใดแก่

เอี้ยง ล่อม เสาชม และพอ	ในเรื่อง	ฟ้าโปรก	ของ	ลาว คำหอม
ชอกและเหี่ยว	ในเรื่อง	ปลาชีวิตสุดท้ายที่ทุ่งกุลาร้องไห้		
			ของ	จารึก ชมภูพล
มาก	ในเรื่อง	แล้งเข็ญ	ของ	สุรัชย์ จันทินาร
เอี้ยง และล่อม	ในเรื่อง	ฟ้าโปรก	ผู้แต่ง	แสดง

ให้เห็นว่า เด็กทั้งสองวิวาทเพื่อ แข่งแมลงกุกจี โดยอ้างว่าตนพบก่อน เสาชมตัดสินใจให้แบ่งครึ่งและมาซุกในวันรุ่งขึ้น วันรุ่งขึ้นเด็กทั้งสองรีบมาแต่เช้า เพื่อให้ถึงที่นัดหมายก่อน เพื่อซุกแมลงไปเป็นของตนผู้เดียว พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความเป็นเพื่อนของเด็กทั้งสองและคำสัญญาที่จะแบ่งครึ่งกันนั้นไม่มีความหมาย ความหิวและความอดอยากมีอิทธิพลเหนือจิตใจ และความรับผิดชอบของพวกเขา

ผู้แต่ง ไขว่ขยาย ถึงความคิด ของเอี้ยงก่อนหน้าว่า

ในจินตนาการของ เอี้ยงมีแมลงกุกจีอยู่มากมายและเต็มไปด้วยทุกแห่งซึ่งจริง ๆ มิได้เป็นเช่นนั้น การที่ผู้แต่งแสดงถึงความคิดฝันของ เอี้ยงที่เกินความจริง เช่นนี้ ก็เพื่อ

แสดงลักษณะของคนที่เคยบอกอยากว่า เมื่อได้พบอาหารหอม เกิดความยินดีและมักสร้างความเป็นชกเซย สิ่งทีตนชกแกลน "เอียงหลับตาในมโนภาพเขาเห็นตัวแมลงสีดำตัวเท่าเล็บมือจำนวนแสนจำนวนร้อย บินว่อนมาจากทุกหนทุกแห่งจนคำพริ้วเต็มแผนฟ้า" (ลาว คำหอม 2522 ข : 130)

เขาชม ในเรื่องฟ้าโปรก ซึ่งอยู่ในวัยชราได้กักตุนให้เด็กทั้งสองแบ่งแมลงกุกจิกกันในตอนเช้า แต่ตนเองก็แอบมาขโมยชุดไปก่อน แม้จะยังมีความละเอียดใจอยู่มากก็ตาม แคลความอยากได้เปียดับคุณธรรมนั้นไป

พ่อของเอียง ในเรื่องเขยชกชก ได้แสดงความเห็นแก่ตัวโดย กล่าวกับเอียงว่าแมลงกุกจิกเป็นของเอียงทั้งหมด โดยพยายามหาเหตุผล เขาอ้างเอียงว่าเอียงเห็นก่อนและวิ่งไปถึงก่อนลอม อีกทั้งควายก็เป็นของตน พยายามให้เอียงรีบไปชุกก่อนเวลาที่นั้นลอมไว้

ชอก และ เขียว ในเรื่องปลาชกชกสุดท้ายที่ทุ่งกุลา ร่องให้ ผู้แต่งบรรยายให้เห็นภาพการแต่งกายของเด็กทั้งสองว่าหอมชก รุปร่างชกชก เพราะชกชกชกชก เด็กทั้งสองอยู่ในวัยศึกษา แต่ต้องมาเจอกับความโหดร้ายของธรรมชาติ ทำให้เขาหมดโอกาส ต้องออกหาอาหารอย่างอกทน เช่น เขียวแม่เทาจะจับ แต่พยายามทนเกินทางไกล มาเพื่อจับปลาชก ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าชอกและเขียวรักใคร่กัน คือ ชอกหาไม้มานำให้เขียวใช้ค่าเวลาเดิน แต่เมื่อพบปลาชก เด็กทั้งสองต่างแย่งชิงกันไม่แบ่งปันให้ใคร จนวิวาทและชอกชกเขียวควายความไร้สติ เมื่อรู้ตัวชอกเสียใจในการกระทำของคน จึงผู้แต่งบรรยายภาพของชอกที่ร่องให้เมื่อทราบว่าเป็นตายว่า "ไอ้ชอกร่อง จนสุดเสียง เขาของเขาถูกลงไปจมโคลนและปลอยโฮ" (จารึก ชมพูนุท 2522 : 51)

มาก ในเรื่อง แล้ง เข็ญ ก็เลื่อมซาตสิจจะทำร้าย
 ควบ เมื่อทราบว่าควบแอบกินซากขไปกอนดังคำพูดของมากที่แสดงความโกรธและ
 พดติกรรมที่จะทำร้ายควบ "ไอควบรี" มันตะคอกให้ "ชะนี่เื่องกินกบคัจเพียงนี้
 เขียวหรือวะ" มากเงื่อมมือจะตบลูกกล้วยโทะสะ แต่แล้วก็ลคมมือลงเสียใจ" (สุรชัย
 จันทิมานร, ใน สุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ 2518 : 75 - 76) เหตุการณ์
 นี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของความอหอยากและความแห้งแล้งว่ามีผลต่อจิตใจของตัว
 ละครให้เห็นแก่ตัว และอาจซาตสิดได้ ซึ่งในเรื่องนี้เราจะพบว่า มากโลกขยอมโฆมา
 ด้วหนึ่ง และกบด้วนั้นเขาก็แบ่งทำอาหารเป็นสองส่วน คือแบ่งทำบ่นกบหนึ่งส่วน และ
 บ่งกบส่วนหนึ่ง เราจะเห็นว่าอาหารที่มากหวังจะได้นั้นมีอยู่เพียงน้อยนิด ดังนั้นเมื่อ
 ควบแอบกินไปกอนแม่จะเป็นเพียงส่วนน้อย แต่สำหรับคนที่เผชิญกับความแรนแค้นและกบ
 หายากในฤดูแล้ง อาหารดังกล่าวจึงมีค่าและเป็นที่ต้องการของคนี่ซาตแค้น เมื่อไม่
 ได้สมหวังจึงเกิดโทะสะเป็นธรรมชาติ

2. ขอทาน ปัญหาเศรษฐกิจที่มาจากความโหดร้ายของ
 ธรรมชาติ ทำให้ชาวชนบทที่สานอพยพไปต่างถิ่น แต่เนื่องจากไม่มีเงินซาตญาติมิตร
 และที่อยู่อาศัยจึงทำให้เขาเหล่านั้น เผชิญกับความหิวโหย และหาทางออกเพื่อให้ตน
 อยู่รอดด้วยการเป็นขอทาน ซึ่งทางออกเช่นนั้นก็ได้ช่วยให้พวกเขามีสภาพความเป็น
 อยู่ที่ดีขึ้น ยังพบกับความหิวโหย เช่นเดิมและถูกรังเกียจจากคนรอบคาน ตัวละครที่
 เป็นขอทานมักเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะหญิงชราและเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวละคร
 ดังกล่าวอยู่ในวัยที่ต่ำกว่าแรงงาน และพ้นจากวัยแรงงาน เมื่ออพยพเข้ามากรุงเพพา
 จึงไม่มีที่ไป ประกอบกับไม่สามารถหาอาชีพอื่นทำได้ ทางออกที่ทำให้พวกเขาอยู่รอด
 และไม่ตองกลับไปพบกับความอหอยากคือเป็นขอทาน

ลักษณะการขอทานที่พบ ผู้แต่งมักให้หญิง หญิงชรา

และผู้ชายซึ่งคาบอก เดินขอทานพร้อมกับเด็ก ๆ ทำเป็นพิศารเพื่อให้นักสงสารบ้าง บางครั้งตัวละครจะเป่าแคนเพื่อแลกกับเงิน เช่น จอน กับ ป่อง ในเรื่อง สังคัมพรากรม จอนซึ่งคาบอก จะเป่าแคน ขณะที่ป่องทำท่าทว่าประกอบ เพื่อแลกกับเศษเงิน หรือขอทาน ที่ค้าขายพบในเรื่อง ห้วงของคำอ้าย ก็ จะเป่าแคนขอทานเช่นกัน

ตัวละครที่ผู้แต่ง เน้นให้เห็นปัญหา การอพยพมาเป็นขอทาน

จนพวกเขาต้องประสบกับความลำบาก การถูกลักขโมยหายไ้แก่

ยายและหลานสาว	จากเรื่อง	<u>กองคาราวานจากถิ่นทอง</u>	ของ	<u>จำลอง นิ่งชนจิตร</u>
แม่เข่าและหลาน	จากเรื่อง	<u>การ เภินทางของแม่ เข่าและเด็กน้อย</u>	ของ	<u>ปรีชาพล บุญช่วย</u>
กลุ่มหญิงชรา	จากเรื่อง	<u>สถานีรถไฟกรุงเทพฯ เมฆาสองสาว</u>	ของ	<u>นฤมล พงษ์สาร</u>
นางและลูก	จากเรื่อง	<u>แม่ . . . บ้านเข่าอยู่ใส</u>	ของ	<u>นิรันดร์คดี บุญจันทร์</u>

ยาย และหลานสาวจากเรื่องกองคาราวานจากถิ่นทอง ความออกอยากนับบังคับให้เป็นขอทาน และใช้เล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ เพื่อให้ตนได้เงินมาซื้ออาหาร บางครั้งต้องแกลงทำคาบอก และบีบบังคับเสี่ยงให้นักสงสาร ซึ่งบางคราวคนก็สงสารและให้เงิน แต่บางครั้งก็ไม่ได้ พวกเขาจะอ้างว่าไม่มีเศษเงิน ทั้งที่มีฐานะดี และยังแสดงอาการรังเกียจไม่ยอมมอง เดินหนี แม้แต่การขอทานในกรุงเทพฯ ยายก็ถูกขูดรีด จากพวกเจ้าถิ่นที่คอยคุม จนต้องลงมาทางภาคใต้ สำหรับยายพบว่า อาชีพขอทานแม่จะมีทั้งออกและอิมในบางครั้ง ก็ยังดีกว่าสภาพความเป็นอยู่ในภาคอีสานที่ตนจากมา ดังบทสนทนาของยายที่เล่าให้เด็กวัดฟังว่า "เดือนกว่าแล้วที่จากบ้านมา ออกบางอิมบาง แต่ยังดี

กว่าอยู่ที่ดินทองมาก. . ." (จำลอง นังชลจิตร 2523 : 186)

แม่เฒ่าและหลาน จากเรื่องการเดินทางของแม่เฒ่าและเด็กน้อย เดินทางมากรุงเทพฯ โดยไม่รู้หนังสือ เมื่อถึงกรุงเทพฯ แม่เฒ่าไปบ้านลูกสาวไม่ถูก ค่ายความไว้ใจคนง่ายทำให้ถูกหลอกจากนักข่าวว่าจะพาไปบ้านลูกสาว ต่อมาเมื่อเงินหมด แม่เฒ่าต้องเป็นขอทาน ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าแม่เฒ่าคงได้รับความลำบากมากเรื่องอยู่อาศัย คือต้องนอนที่สถานีรถไฟ แม่เฒ่ารู้สึกอับอายในตอนแรก เมื่อเงินหมด และจำเป็นต้องขอทานเพราะทนความหิวไม่ได้ แม่เฒ่าและหลานต้องเป็นหนทอเสียงแข่งคำของคนที่ไม่เต็มใจให้เงิน ตลอดจนต้องเสแสร้งทำกริยาโหยหิวให้คนสงสาร

กลุ่มของหญิงชรา ในเรื่อง สถานีรถไฟไปกรุงเทพฯ

เมฆาสองสาม กลุ่มหญิงชราต่างอพยพมาจากอีสานและไม่มีที่ไป พวกเขาต้องอาศัยอยู่ที่บริเวณสถานีรถไฟ เขาขึ้นก็ออกขอทาน ยังชีพไปวัน ๆ หญิงชราคนหนึ่งประสบปัญหา เหมือนแม่เฒ่าในเรื่อง การเดินทางของแม่เฒ่าและเด็กน้อย คือ เดินทางมากรุงเทพฯ เพื่อมาหาลูก แต่ไม่พบ หาทางไปไม่ถูก และเงินหมด จำเป็นต้องเป็นขอทาน เพื่อให้มีชีวิตรอดอยู่ไปวัน ๆ

นาง และลูก ในเรื่อง แม่...บ้านเขาอยู่ใต้ นางและ

สามีมีค่านิยมที่ว่า หากพวกเขาอพยพมากรุงเทพฯ ต้องมีงานทำมีเงินใช้ และได้แต่งตัวสวยงาม ตามที่นาง เคยเห็น เพื่อนบ้านที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ แต่งตัวสวยงามกลับบ้าน นางและสามีนำลูกมาควย เพราะหวังว่า เมื่อโตขึ้นจะได้เรียนสูง ๆ และควยค่านิยมผิด ๆ ที่รับฟังมาตัวเอง ทำให้นางและลูกต้องมาเป็นขอทาน มีความเป็นอยู่ที่ลำบาก หิวโหย หลับนอนตามข้างถนน บางวันก็อด บางวันก็อิ่ม ถ้าไม่มีผู้ให้เงิน

ก็ตองอาศัยอาหารตามดังชยะ ผู้แต่งบรรยายให้เห็นการต่อสู้ของนางกับความหว
 ที่นางเคยผจญและเกือบแยง เศษกระดูกจากสุนัขว่า "นางเคยเห็นหมาที่แตะกระดูก
 อยู่ทีตองชยะบ่อยครั้ง จนทำให้นางนึกอิจฉาพมาเหล่านั้น บางทีใจนางพาลคิดที่จะ
 แยงเศษกระดูกจากหมา" (นิรันดร์ศักดิ์ บุญจันทร์ 2525 : 83) ความหวที่นาง
 ผจญโดยไม่มีคนสนใจ นับเป็นความทุกข์แสนสาหัส ทำให้นางคิดถึงความเป็นอยู่ใน
 ทองถิ่นของตน ที่แม่จะอดอยาก แหงแลง แต่ก็ไมแลงน้ำใจ และยังพอหาอาหารได้

3. ลูกจ้าง อาชีพรับจ้างนี้ตัวละครมีทั้งชายและหญิง
 ซึ่งมีทั้งรับจ้างในทองถิ่นตน และอพยพมารับจ้างต่างถิ่น ตัวละครประสบผลจากภัย
 ธรรมชาติ มีความเป็นอยู่อย่างลำบาก เมื่อมาต่างถิ่นก็ถูกเหยียดหยาม และมีแต่
 ความว่าเหว ตัวละครที่เสนอปัญหาและมีอาชีพนี้ได้แก่

ลำแพน	จากเรื่อง	<u>น้ำขึ้นน้ำใหม่</u>	ของ	สุทัศน์	เอกา
เคน	จากเรื่อง	<u>เจ้าเคน</u>	ของ	บริษา	ทิพย์เนตร
คำอ้าย	จากเรื่อง	<u>หวังของคำอ้าย</u>	ของ	อนิรุท	สุทธิภักดิ์
ทอง น้อย	บุญหลาย และสำรวย	จากเรื่อง	<u>กลางคพญาเย็น</u>	ของ	
				ประเสริฐ	สว่างเกษม

ลำแพน จากเรื่อง น้ำขึ้นน้ำใหม่ เป็นหญิงชาวชนบทที่सानที่ซอชยัน
 และอดทน เธอไม่มีงานทำ ตองรับจ้างผู้อื่นทำนา เมื่อภูมิอากาศอานวย แม่ตนจะป่วย
 ก็ตองทน เพื่อให้ตนและครอบครัวมีชีวิตรอด เมื่อความหงแลงมาเยือน วางจาก
 การรับจ้าง ลำแพนก็มีไคอยู่เฉย หากไคไคหายไคไปขายตามกลางธรรมชาติที่ร้อนและ
 แหงแลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เธอมีไคทอดอยกับปัญหาของสภาพภูมิอากาศและพื้นดิน
 เช่นนั้น

เคน จากเรื่องเจ้าเคน เป็นคนที่รักครอบครัวและเงินของกิน เขายอม

อพยพมาทำงานที่บางละมุง เพื่อส่งเงินไปจุนเจือครอบครัว ทำงานอย่างขยัน อคทน
 เนื่องจากไม่ต้องการให้ลูกเหยียดหยามว่าเกียจคร้าน เคนไม่พอใจเมื่อได้ยินคนต่าง
 ถิ่นว่าพวกตนเกียจคร้าน แต่เขาก็อดทน และทำงานอย่างซื่อสัตย์จนเป็นที่วางใจของ
 เจ้านาย

คำอ้าย จากเรื่องหวังของคำอ้าย รับจ้างล้างจานในร้านอาหารและประสบ

กับสภาพการดำรงชีวิตในกรุงเทพฯ ในลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่ใส่ใจกับผู้อื่น คำอ้าย
 ต้องทำงานไปวัน ๆ เหมือนเครื่องจักร คำอ้ายรู้สึกท้อแท้และคิดถึงบ้าน
 เพราะเธอไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพดังกล่าวได้ ยิ่งได้ฟังได้เห็นสิ่งที่เป็นวัฒนธรรม
 พื้นบ้านของตน เช่น ได้ยินเสียงนกนาค คำอ้ายยิ่งคิดถึงครอบครัวและความหลังที่เคยเล่น
 กับเพื่อน ๆ อย่างสนุกสนาน คำอ้ายปรารถนาจะกลับบ้าน จนถามพ่อว่าจะกลับบ้านเมื่อ
 ใดแต่ไม่ได้รับคำตอบ

ทอง น้อย บุญหลายและสำรวย จากเรื่องกลางกองหญ้าเย็น คางคกใจและมี

ความหวังที่โด่งานท่า ผู้แต่งแสดงให้เห็นความหวังของตัวละคร และความอดทนที่จะ
 เติบโตกับอุปสรรค โดยใช้ความฝันเป็นสื่อกลางคือ สำรวยฝันว่าตนจะมีเงินใช้จ่ายใน
 สิ่งที่ตนปรารถนา และมีเงินให้ลูกเรียนคือ บุญหลายฝันว่าตนจะมีบ้านหลังใหม่ น้อยฝัน
 ว่าตนได้เป็นเจ้าของไร่ ส่วนทองฝันว่าตนต้องเผชิญกับความเหนื่อยยากอีกมากกว่าจะ
 ได้สิ่งที่ตนปรารถนา ซึ่งเขาก็มั่นใจที่จะสู้ ความฝันของทองใช้สรุปความฝันของเพื่อน
 ทั้งสามคนว่า การที่ความฝันของพวกเขาจะสมหวัง ก็ต้องใช้ความอดทน

4. โสเภณี ตัวละครที่เป็นผู้หญิง ซึ่งอพยพมากรุงเทพฯ มักจะตกเป็นเหยื่อของคนและสังคมกรุงเทพฯ คือ ถูกทำลายจนเสียอนาคตและยึดอาชีพ ค้างกลาง เช่น จันทน์ในเรื่อง สังคมพราดแม่ ภัยความเชื่อไม่ทันคน ทำให้ชีวิตของเธอต้องเสียไปคือจันทน์ถูกเจ้าของรานลักลอบเซาหาจนตั้งครรภ์ จนชีวิตของเธอ เติลิดไป และท้ายสุดมาเป็นโสเภณี จนไม่สามารถหวนกลับไปใช้ชีวิตเช่นเดิมได้

เพื่อน ๆ ของมาลี ในเรื่อง เพลงรักมดลูกไม้ อพยพมาทำงานในกรุงเทพฯ แต่กลับถูกหลอกไปขายตัว

ถึงแม้จะแบ่งตัวละครออกเป็นชาวนา ขอทาน ลูกจ้าง และโสเภณี แต่ก็สามารถ พบลักษณะร่วมของตัวละคร เหล่านี้คือ มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจน มีความเป็นอยู่ที่อดอยาก ทางประสพปัญหาจากภัยธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ ภาวะฝนแล้ง ภัยแล้ง ความแร้นแค้น โหยหิว ตัวละครเหล่านี้ ต่างดิ้นรนเพื่อให้อยู่รอด ในสภาพเช่นนั้น ตัวละครบางตัวก็ทอดถอย บางตัว ก็สู้อย่างมีความหวัง และบางตัวก็ละหนีปัญหาในถิ่นไปเผชิญกับปัญหาต่างถิ่นต่อไป อย่างไรก็ตาม พวกเขามีชีวิตอยู่ได้ด้วยความอดทน

แนวคิด

จากเนื้อหาของเรื่องสั้นที่เสนอปัญหาเศรษฐกิจข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า แนวคิด สำคัญที่ผู้แต่งต้องการเสนอคือ สาเหตุของปัญหาความยากจน และการแก้ไขปัญหา ซึ่งแยก กล่าวได้ 3 ประเด็น คือ

ก. ปัญหาความยากจนมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์และภัยธรรมชาติ สาเหตุ ค้างกลางนี้ ผู้แต่งแสดงออกมาในรูปของปัญหาสภาพความเป็นอยู่ในท้องถิ่นอีสานและปัญหาการ อพยพ

สภาพความเป็นอยู่ในท้องถิ่นอีสาน ผู้แดง จะแสดงสภาพที่ยากแค้น
ของตัวละคร ชะตากรรมของพวกเขาขึ้นอยู่กับชนชาติ แม่พวกเขาจะกินรนต่อสู้
กับความแห้งแล้ง อดอยาก ก็ไม่อาจไปพบสภาพเช่นนั้นได้ ต้องพ่ายแพ้ และจำยอม
อยู่ในสภาพดังกล่าวโดยไม่มีทางเลือก เช่น

เขียดขาควา นาคไม่มีเงินไปซื้ออาหาร ดังนั้นเขาต้องกินรนหาอาหาร
ตามกลางชนชาติที่โหดร้าย แต่ถึงกินรนนาคก็ยิ่งพบกับความทุกข์มากขึ้น คือนอกจาก
ทุกข์เรื่องขาดแคลนอาหารแล้ว ยังทุกข์เพราะลูกถูกงูกัด นับไควนานาคไม่สามารถ
เอาชนะชนชาติที่แห้งแล้งได้ ต้องมีชีวิตอยู่อย่างท้อแท้ นอกจากนี้การที่นาคได้รับ

เงินที่ทางราชการแจกให้สำหรับผู้มีลูกตั้งแตหาคันขึ้นไป ก็เนื่องจากความเป็นอยู่ที่
ยากแค้นไม่มีเงินเพียงพอ

คนหนู ผู้แดงแสดงชะตากรรมของโพธิ์และครอบครัวที่คงพ่ายแพ้
กับความแห้งแล้ง อดอยาก จนเป็นโรคขาดอาหาร โดยไม่มีทางต่อสู้ ผู้แดงเสนอ
ชะตากรรมของตัวละครดังกล่าว เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักในปัญหาที่ชาวชนบทอีสาน
ประสบว่ามีความโหดร้าย และตัวละครต้องทนทุกข์เพียงใด

สิ่งที่หลงเหลือ ตัวละครหาทางกินรนทุกทาง เพื่อให้ตนอยู่รอดใน
สภาวะที่แห้งแล้งทุกขยาก การที่ผู้แดงสร้างเรื่องให้ตัวละครอดอยากจนต้องกินใบไม้
ก็เพื่อให้เห็นความยากจนที่พวกเขาประสบอันก่อให้เกิดความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน

ฟ้าโปรก ผู้แดงแสดงให้เห็นความยากจนที่เอียง ล้อม ประสบและ
การวิวาทเพื่อแย่งชิงอาหารนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของชนชาติที่กำหนดชะตากรรม
ของมนุษย์ คือถ้าชนชาติโหดร้าย มีแต่ความรอนและแห้งแล้ง พวกเขาที่อยู่อย่าง

ทุกขียาก ครั้นเมื่อธรรมชาติเอื้ออำนวยคือ ฝนตกลงมา ประโยชน์ที่เอื้อยง ลอมและ
 เเขวมไคร้บักคือ พืชผัก จะสมบูรณ์ พวกเขาจะมีอาหารกิน ทำให้ความแร้นแค้น
 บรรเทาลงดังคำกล่าวของ เเขวมที่แสดงความปีติ เมื่อฝนตกว่า "สิ้นเคราะห์กันไปวัน
 ไม่เป็นไรแล้ว เด็กเอ๋ยถึงไม่ไค้คจี้ แต่ฟ้าก็โปรดเราแล้ว เมื่อแผ่นดินเย็นลง ยอด
 คีว ผักหวาน ดอกชะเจียว คงจะงอกให้พวกเอ็งเก็บกินกันดอก" (ลาว คำหอม
 2522 ช : 131)

นำคำที่ไม่มีจะไหล ผู้แต่งต้องการเสนอความยากจนที่คำพองประสพ
 ซึ่งมาจากภาวะฝนแล้ง และอุทกภัยอันก่อให้เกิดผลเสียต่อการ เกษตรและการดำรงชีวิต
 เพื่อแสดงถึงผลเสียของการทำลายป่าไม้ และความสมคุดย์ของธรรมชาติว่าในที่สุด
 มนุษย์ก็ถูกธรรมชาติลงโทษให้เผชิญกับความทุกข์ยาก โดยสร้าง เหตุการณ์ให้เห็น
 ว่าเดิมธรรมชาติมีความสมคุดย์ อุดมไปด้วยป่าไม้ ฝนตกตามฤดูกาล แต่เมื่อมนุษย์
 ทำลายป่าไม้ ปัญหาที่ตามมาคือ เกิดความแห้งแล้ง-ฝนทิ้งช่วง ทำนาไม่ได้ เกิด
 ความยากจน แต่เมื่อฝนตกก็ตอ่กันก็เกิดปัญหาน้ำท่วม ซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำรง
 ชีวิตและการ เกษตรอีกเช่นกัน

ช. การพัฒนาที่มีส่วนให้ชาวชนบทอีสานยากจน บางเรื่องแสดงให้เห็นการต่อสู้กับ
 ความยากจน แห้งแล้งที่ตัวละครเผชิญ กว่ยการปรับตัวไปตามสภาพนั้น ๆ แม้รัฐบาลจะพัฒนา
 กว่ยการสร้างเขื่อน เพื่อแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำและนำเครื่องทุ่นแรงมาใช้ในการ เกษตร
 เช่น รถแทรกเตอร์ แต่ก็มิได้ช่วยให้ฐานะความเป็นอยู่ของชาวชนบทอีสานดีขึ้น เพราะชาคเงิน
 ที่ซื้อเครื่องทุ่นแรงมาใช้ หากถูกเงินหรือขายทรัพย์สินเพื่อซื้อเครื่องทุ่นแรงมาใช้ก็มีแต่ทาง
 เสียเงิน ทำให้ฐานะทรุดหนักลง นอกจากนี้ ผู้ที่หวังประโยชน์ส่วนตนได้อาศัยความเจริญเข้า
 มาคคไม้ทำลายป่าจนเกิดปัญหาความอดอยาก แนวคิดคังกล่าว ปรากฏในเรื่อง

แผ่นดินเคลื่อน การที่เขาเดินและครอบครัวทำเกลือขาย แสดงให้เห็นว่าพวกเขาสามารถปรับตัวอยู่ในธรรมชาติที่แห้งแล้งได้ และเหตุที่คืนเค็มธรรมชาติแห้งแล้งก็เนื่องจากมนุษย์ทำลายป่าไม้

ชายควาย ความยากจนที่พอและเพื่อนบ้านประสบ ทำให้ทองชายควายเพื่อให้อยู่รอดในสภาพเช่นนั้น แม้รัฐบาลจะมุ่งพัฒนาความเป็นอยู่ของพวกเขาให้ดีขึ้น โดยการสร้างเขื่อน สร้างถนน จนมีเครื่องทุ่นแรง ในการทำนาเข้ามา แต่ก็มิได้ช่วยให้อาชีพของพวกเขาดีขึ้น ข้าพเจ้ายังถูกพวกเจ้าของโรง เลื่อยโค่นทำลายจนเกิดความแห้งแล้ง

ตำนานแห่งหมู่บ้าน ผู้แดงแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เติมแก๊สประโยชน์ส่วนตนได้อาศัยความเจริญที่รัฐเร่งพัฒนาสร้างถนนเพื่อให้ชาวบ้านสะดวกในการคมนาคมเข้ามาตัดทวงความอุดมสมบูรณ์ของหมู่บ้านไป เหลือแต่ถั่วออกอยาก แห้งแล้ง ดังนั้นแม้จะมีเครื่องสูบน้ำเพื่อใช้ทำนาก็ไม่มีประโยชน์ เนื่องจากไม่มีน้ำจะไหลสูงขึ้นมาใช้

ส่วนปัญหาการอพยพผู้แดงจะเสนอให้เห็นความยากจนที่ชาวชนบทอีสานประสบ จนพวกเขาไม่อาจทนได้ ต้องละทิ้งไปถิ่นอื่น และพบกับปัญหาในสังคมใหม่คือ ไม่มีที่อยู่อาศัย ว่างงาน ต้องมาเป็นขอทาน และถูกเหยียดหยาม ซึ่งเป็นทางออกที่ผิด ทำให้ได้รับความทุกข์เพิ่มขึ้น โดดแยก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานีรถไฟกรุงเทพเมฆาสองสาม ผู้แดง เสนอแนวคิดให้เห็นจาก การที่นักข่าวสัมภาษณ์ชาวชนบทที่อีสาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าการที่ชายชราและตัวละคร อื่น ๆ อพยพมากรุงเทพฯ มีใช่เพราะต้องการจะมา แต่เป็นเพราะทนความอดอยาก แห่งแล้งไม่ได้ อีกทั้งหวังว่าจะพบกับความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม เมื่อมาแล้วต้องมา เป็นขอทานแก่กองทัพ ผู้แดงให้ชายชราแสดงความนึกเห็นว่า การที่ทางราชการมา สสำรวจจำนวนคนจนที่อพยพมาเพื่อไปตั้งโรตานั้น แม้จะสร้างขึ้นมากเท่าใดก็ไม่ เพียงพอ เพราะจำนวนคนยากจนในชนบทอีสานมีมากมาย

การเดินทางของแม่เตาและเด็กน้อย แม่เตาและหลานอพยพเพื่อ หวังที่ความแรนแล้งในท้องถิ่นอีสาน ไปพบสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม แต่กลับ

พบความเป็นอยู่ที่ทุกขลา้งยิ่งขึ้น คือเป็นขอทาน อดมือกินมือ และถูกเหยียดหยาม เช่นเดียวกับ นางและลูก ในเรื่อง แม่...บ้านเขาอยู่ใต้ และพานในเรื่อง ชีวิตที่ คล้ายคลื่นลม พวกเขาต้องมาจวบกับความหิวโหย ซึ่งเขาเหล่านั้นไม่สามารถเอา ชนะได้ อีกทั้งมีความโหดเหี้ยมกว่าที่เผชิญในท้องถิ่น คือ เมื่อพวกเขาพบความ หิวโหยในท้องถิ่นนั้น ยังพออาศัยอาหารจากธรรมชาติได้ นิดกับความโหยหิวที่พบ ในสังคมกรุงเทพฯ ทางออกทางเดียวคือต้องหาเงินมาซื้ออาหาร เมื่อไม่มีเงินก็ ต้องจำนำของ เป็นขอทานหรือหาเศษอาหารจากถังขยะ

ก. แก้ไขปัญหาคความยากจน

ผู้แต่งแสดงความคิดว่าหากแก้ไขปัญหาคความยากจนให้หมดไป ปัญหาเศรษฐกิจเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ที่ยากแค้นของชาวชนบทอีสานในท้องถิ่น และปัญหาที่เกิดจากการอพยพมาเป็นขอทาน ถูกหลอกและเหยียดหยามก็จะหมดไปเพราะถ้าหากชาวชนบทอีสานมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่านี้ พวกเขาก็ไม่ต้องอพยพมาพบกับสิ่งเลวร้ายในเมืองหลวง ซึ่งเป็นการซ้ำเติมให้ผู้คนเหล่านี้ยากแค้นลำเค็ญยิ่งขึ้น นับเป็นการแก้ปัญหาคที่ผิด ดังปรากฏในเรื่อง

ฝนแล้ง ผู้แต่งแสดงความคิดทางอ้อมว่า หากปัญหาคความยากจนยังมีอยู่ ชาวชนบทอีสานก็ต้องตกอยู่ในสภาพอดอยาก ต้องดิ้นรนหาอาหารเป็นระยะทางไกล ๆ ตลอดไป คือชะตากรรมดังกล่าวจะสืบทอดมาตั้งแต่รุ่นพ่อถึงรุ่นลูก ดังแสดงไว้ในคำพูดของนางที่ตำหนิพ่อ ที่บ่นเหนื่อยเพราะเดินทางไกล "นางหันมาทำตาเขียวใส่น้องชายเธอรูสึกไม่พอใจในความอ่อนแอที่พ่อแสดงออกมา "บนอยู่ไค่อกทนเหนื่อยอีกเหนื่อยโตเป็นพ่อก็ต้องเดินออกไปหาปลาให้ลูกกินอย่างนี้เหมือนกัน" (มานพ ถนอมศรี, ในเจนภพ จบกระบวนวรรณ, บรรณาธิการ 2522 : 163) การที่ผู้แต่งให้ตัวละครแสดงความคิดดังกล่าว ก็เพื่อเน้นให้เห็นปัญหาที่ชาวอีสานประสบมานาน และเร่งเร้าให้ปัญหาได้รับการแก้ไข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปลาชีวิตตัวสุดท้ายที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ผู้แต่งแสดงความดีความการที่ซอก
และเหี่ยว แฝงซึ่งอาหารจนซากกันตาย ก็เพราะความอคอยยาก ยากจน ซึ่งเป็นสิ่ง
ชั่วร้าย ศาสดาจึงให้หมดสิ้นไป ถึงผู้แต่งวิจารณ์ว่า "ความอคอยยาก ยากไร้ เป็น
ความชั่วร้าย โหดเหี้ยมและป่าเถื่อน นาท่าลาลายล้าง นากำจัดให้สิ้นไปจากพื้นโลก"
(จารึก ชมพูนุท 2522 : 51) นอกจากนี้ยังแสดงความดีความการที่ซอกและเหี่ยว
ผจญกับปัญหาดังกล่าวย่างไม่มีวันสิ้นสุด ก็เนื่องจากคนที่มีฐานะดีกว่ามิได้ใส่ใจช่วย
เหลือ และแก้ไขอย่างจริงจัง ผู้แต่งโคกระทุษผู้อ่านว่าหากผู้ที่อยู่ในฐานะดีกว่าช่วย
เหลืออย่างจริงจัง พฤติกรรมและเหตุการณ์ดังกล่าวจะหมดไป

กองคาราวานจากลันทอง การที่ผู้แต่งสร้าง เรื่องให้ยายและครอบครัว
อพยพเป็นขบวนไปตามที่ต่าง ๆ จากกรุง เทพจนถึงภาคใต้ ก็เพื่อให้เห็นว่าความ
ยากจนที่ชาวชนบทอีสานประสบกำลังขยายตัวและคนในสังคมอื่นควรรับรู้ถึงปัญหา โดย
ผู้แต่งกล่าวว่า การที่ยายอพยพมาเป็นขบวนนี้ก็เพื่อเตือนและเรียกร้องให้คนภาคอื่น
สนใจ ควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่มีอยู่ในขณะนี้ให้หมดไป ก่อนที่ปัญหานี้จะขยายตัว
ทั่วภาคอีสาน เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นจะแก้ไขได้ยาก

กองคาราวานจากลันทองของยายกลับไปแล้ว หลังจากที่มาบอกข่าวคราว
ใหญ่รวมแผ่นดินได้รับรู้ถนัดทั่วเหมือนกับเป็นการกล่าวเตือนเอาไว้ ถ้าหากไม่
มีใครสนใจ เหลือแล้ววันหนึ่ง . . . วันหนึ่งเถอะ เพื่อนร่วมแผ่นดินที่รัก วัน
นั้นกองคาราวานของคนยากคนจน จะกลับมาเป็นแผ่นดินกองแสนกอง . . .

แล้วใครเล่าจะต้านทานกองคาราวานของคนที่กำลังหิวโหยได้ (จำลอง
ผังชลจิตร 2523 : 189)

2. เนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาความแตกต่างของฐานะทางสังคม

ความแตกต่างของฐานะทางสังคมในที่นี้หมายถึงความแตกต่างทาง
ตำแหน่ง หน้าที่การงาน อาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจ ชาวชนบทที่ส่วนใหญ่
จะเป็นเกษตรกร ทำไร่ ทำนา และมีฐานะยากจน อันเป็นผลให้พวกเขาประสบปัญหา
การละเลยต่อหน้าที่และการใช้อำนาจในทางที่ผิดของข้าราชการที่รัฐส่งมาปฏิบัติงาน
รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากการเอาเปรียบของผู้มีอิทธิพล อันได้แก่พวกพ่อค้าคนกลาง และ
นายทุนเงินกู้ ซึ่งบุคคลดังกล่าวล้วนมีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่า เรื่องสั้นที่
เสนอปัญหาดังกล่าวแยกไคสองประเภทคือ

2.1 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.2 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาด้านการเอาเปรียบจากผู้มีอิทธิพล

2.1 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

	<u>ปีที่แต่ง</u>	<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ชื่อผู้แต่ง</u>	
1	2507	<u>ทาสชีวิต</u>	มนุชกัญ	วัฒนโกเมธ
2	2508	<u>คำหลาหลาครวญ</u>	รมย์	รติวัน
3	2516	<u>สินบน</u>	ภูมิศ	นักรอง
4	2518 ก	<u>ควยมือของพวกเขา</u>	ไพสันต์	พรพน้อย
5	2519 ข	<u>นักล่ากบ</u>	ประเสริฐ	จันคำ
6	2520	<u>ผมมาตามหมอนั่น</u>	นิจินท์	
7	2521 ข	<u>พิณแสนสาย</u>	กมทวน	คันธู
8	2521	<u>ไข่ของชาว</u>	บุญผ่าน	กงขวาง
9	2521	<u>รอไม่ได</u>	สาริกากง	

	<u>ปีที่แต่ง</u>	<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ชื่อผู้แต่ง</u>	
10	2522 ข	<u>ข้าวแค้น</u>	วัฒน์	วรรณยางกูร
11	2522 ก	<u>คนกินกิน</u>	วัฒน์	วรรณยางกูร
12	2522 ก	<u>พิษหมอ</u>	ไพสันต์	พรหมน้อย
13	2523	<u>ฝนแรก</u>	วัฒน์	วรรณยางกูร
14	2523	<u>หัวใจเกี่ยวดาว</u>	สอาด	จันทร์คี
15	2524 ง	<u>กลางเปลวแค้น</u>	ประเสริฐ	จันทำ
16	2524 ก	<u>เป็นเสียเช่นนี้</u>	ประเสริฐ	จันทำ
17	2524 ก	<u>แค้นกินที่กาลเคือก</u>	ประเสริฐ	จันทำ
18	2524	<u>คนกับอี่แรง</u>	อุคร	ทองน้อย

2.2 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาการเอาเปรียบจากผู้มีอิทธิพล

	<u>ปีที่แต่ง</u>	<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ชื่อผู้แต่ง</u>	
1	2513	<u>เปรียบกลับบ้านควน</u>	ประเคิม	เคิมมี
2	2515	<u>หวง</u>	ภูษิต	นักรอง
3	2516	<u>ทองฟ้าและเงินดิน</u>	นิพพาน	
4	2518	<u>น่าน้ำฟ้า</u>	สถาพร	ศรีสัจจัง
5	2521 ก	<u>ที่เห็นและเป็นอยู่</u>	กมทวน	กันธู
6	2522	<u>อาภัยหลาน</u>	บุญผาน	กงขวาง
7	2522	<u>เรื่อง "บัลลี"</u>	พิมพ์วรรเมธ	
8	2522	<u>วันที่จะแปรเปลี่ยน</u>	น่วมนต์	อวยสกุล
9	2522	<u>ห้ามเด็ดกปาชา</u>	คำพมาน	คนไค
10	2524 ก	<u>สามเส้า</u>	สมคิต	สิงสง

โครงเรื่อง โครงเรื่องของปัญหาความแตกต่างของฐานะทางสังคมแยกไถ่เป็น
3 ประเด็น คือ

2.1 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาคำบริการใหม่บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

โครงเรื่องที่เสนอปัญหาคำบริการของรัฐจะแสดงให้เห็นถึงความบกพร่องในระบบการทำงานของรัฐ และการปฏิบัติงานของ ข้าราชการทั้งในด้านการปกครองดูแลทุกข์สุขของประชาชน ตลอดจนการให้บริการด้านสาธารณสุข ซึ่งอาจแยกไถ่เป็น 2 ประเด็น คือ

1. โครงเรื่องที่เสนอปัญหาการระบบการทำงานของรัฐ

โครงเรื่องดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นปัญหาที่ชาวชนบทอีสานได้รับจากระบบการทำงานของรัฐที่ล่าช้า ขาดความเอาใจใส่ที่จะพัฒนาให้ชาวชนบทอีสานมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยทั่วถึงกัน อีกทั้งไม่ใส่ใจว่าความล่าช้าในการทำงานนั้นจะก่อความเดือดร้อนให้ชาวชนบทอีสานอย่างไรบ้าง เมื่อรัฐส่งข้าราชการมาปกครองดูแลทุกข์สุขของพวกเขาเหล่านั้น แทนที่ข้าราชการจะให้ความช่วยเหลือแก่พวกเขา ก็กลับสร้างปัญหา กล่าวคือ ไม่ใส่ใจต่อความทุกข์ของชาวบ้าน วางอำนาจ ชูครีต คักตวงผลประโยชน์มาเป็นของตน โครงเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นปัญหาความขัดแย้งที่ชาวชนบทอีสานได้รับจากข้าราชการและระบบการทำงานของรัฐ ว่าเป็นปัญหาที่ไม่มีทางออก เพราะถูกกดขี่ฝ่ายเดียว เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาดังกล่าวไถ่แก่

รอไม้ไถ่ ของ สาริกาดง

หัวใจเกี่ยวควา ของ สอาด จันทรี

ฝนแรก ของ วิชน วรรดียงกูร
ชาวแคน ของ วิชน วรรดียงกูร
นักลาภ ของ ประเสริฐ จันคำ
เป็นเสียบเขมร ของ ประเสริฐ จันคำ
แทมกิมที่กาลเคือก ของ ประเสริฐ จันคำ

รอไม่ได้ ของ สาริกาคง ทองใบ และ เพื่อนบ้าน
 รับจ้างขนดินเพื่อสร้างเขื่อน แต่เมื่อทำงานเสร็จและเขื่อนสร้างเสร็จแล้ว ถึงสอง
 เดือน พวกเขาก็กังไม่ได้รับค่าแรงจากทางราชการ ทำให้ประสบความเดือดร้อน
 เรื่องเงินเพิ่มขึ้น

หัวใจเกี่ยวดาว ผู้ใหญ่สุดใจ และ ลูกบ้าน ส่งคำร้อง
 ให้รัฐพัฒนาหมู่บ้านของตน ซึ่งถูกทอดทิ้ง และไม่ได้รับการพัฒนาเช่นหมู่บ้านอื่น แต่
 ปรากฏว่าไม่ได้รับคำตอบตลอดจนการช่วยเหลือแต่ประการใด

ฝนแรก ของ วิชน วรรดียงกูร ทอ และ "ซา"
 ออกหาอั้งในคืนฝนตก จนพอลูกงูกัด แม่พาไปสถานีอนามัย ส่วน "ซา" มาต้อนรับ
 เจ้าหน้าที่จากอำเภอที่มาตรวจเยี่ยมสุขภาพทุกข์สุขของราษฎร ซาตามองมาให้
 เจ้าหน้าที่ แต่กลับถูกรังเกียจ ต้องจับไก่ที่เลี้ยงไว้กินไขมาฆ่าทำอาหารให้เจ้าหน้าที่
 ใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชาวแค้น พจนานุกรม เก็บอักษร 6 กิโลกรัม
 กลับมานระหว่างทางเขาคานตรวจของพอลูกเจาหน้าทีกลับแกลง เพชาวสารถึง
 เนื่องจากไม่มีเงินให้คาสินบนแก่เจาหน้าที ในการขนของจากตัวเมือง เก็บ 6
 กิโลกรัม

นักล่าภ สี หาเรื่อง ซึ่งเป็นอาสาสมัคร ประกาศ
 ไม่ให้ สี คำดี หากบในหน้าของตบ เมื่อสี คำดี จับบในหน้าของสี หาเรื่อง
 เขาถูกงูกัดตาย โดยสี หาเรื่องมิไคช่วยเหลือกลับซ้ำเดิม ผู้แต่งสร้างเหตุการณ์
 ใหญ่จนเกาเรื่องโลวา เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นแผนการของสี หาเรื่อง เพราะขณะ
 ที่สี คำดี ไคยินเสียงร้องของบ ในหน้าของสี หาเรื่อง เขาไคเห็นแสงไฟอยู่ข้าง
 หน้าเขา และเมื่อเขาถูกงูกัด สี หาเรื่องก็ปรากฏตัวทันที

เป็นเสียเช่นนี้ หมน น้องชายของ เหมือน วิวาท
 กับพวกของจากาน เพราะไม่ยอมเป็นอาสาสมัคร ไคหนีเข้าป่าไป คอมาหมนไค
 แอบมาพบกับเหมือน จากานทราบเรื่องจึงซู่เชื่อกไคเหมือนบอกความจริง แต่เหมือน
 ไม่ยอมรับ จากานจึงไคอ่านาจขอมและเผาเหมือนทั้งเป็น

แดนคืนที่คาดเลือก ของ ประเสริฐ จันดา คำณัง
 คัดไคในหน้าของตบ ซึ่งทางราชการจัดเป็นเขตป่าสงวนมาสร้างบ้าน แต่เมื่อสร้าง
 เสร็จ ถูกตำรวจสั่งไคหรือ และยึดไคไป

บางเรื่องแสดงไคเห็นการต่อสู้ของชาวบ้านกับข้าราชการ โดยชาวชนบทไคसान
 ไคขุบายแค้นแค้นและไคอาวุธต่อสู้ เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาดังกล่าวไคแก

สินบน ของ ภูษิต นักร้อง

ความมือของพวกเรา ของ ไพสันต์ พรหมน้อย

พิณแสนสาย ของ คมทวน คันธู

2. โครงเรื่องเสนอปัญหาบริการด้านสาธารณสุข

เรื่องสั้นที่เสนอปัญหานี้มักแสดงให้เห็นปัญหาความเจ็บป่วยที่ตัวละครเผชิญ เพื่อให้เห็นปัญหาที่ชาวชนบทอีสานได้รับจากการถูกละเลยการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งสืบเนื่องจากอยู่ห่างไกลความเจริญ ทำให้บริการด้านนี้เข้าไม่ถึง แต่เมื่อมีเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานพวกเขาขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มุ่งประโยชน์ส่วนตนบางคนไม่ยอมเสียสละมาอยู่ในที่กั้นการ ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนแพทย์ไ้แก่เรื่อง

<u>คำหล้าหล้าครวญ</u>	ของ	รมย์	รติวัน
<u>คนกับอีแรง</u>	ของ	อุกร	ทองน้อย
<u>หากชีวิต</u>	ของ	มบุญ	วิมลโกเมธ
<u>พิษหมอ</u>	ของ	ไพสันต์	พรหมน้อย
<u>ไซของชาว</u>	ของ	บุญผ่าน	กงขวาง
<u>คนกินกิน</u>	ของ	วิมล	วรรณยางกูร
<u>ดมมาตามหมอนันต์</u>	ของ	นิรันดร์	

คำหล้าหล้าครวญ

ผู้แต่งผูกโครงเรื่องให้คนรักแย่ง

กับความรัก เพื่อโยงไปสู่ปัญหาสุขภาพอนามัย บุญรวมทำลายเครื่องทองคำของเพื่อนบ้าน เพราะทนฟังเสียงหล้าไม้ไค้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะคำหล้ากรรยาของเขาถูกหล้าแหง และเป็นขาดทะยักตาย เนื่องจากไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้อง

คนกับอีแรง

หาญประสพอุบัติเหตุ ตนไม่ดมพิษ

กระดูกขาหัก แต่เขาไม่ยอมไปหาหมอ เพราะสถานพยาบาลอยู่ไกล จนในที่สุดเขาไ้เสียชีวิตลง

ฉากชีวิต เป็นความซึบแย้งของ เจ้าหน้าทีสาธารณสุข

ที่รัฐส่งมาประจำสถานื่อนามัยกับลุงพัน เจ้าของไซคือ บาน เป็นลูกสาวลุงพันถูกกัด ลุงพันจึงพามาหาหมอที่สถานื่อนามัย เมื่อมาถึงพนักงานอนามัยไม่ยอมฉีดเชรุมให้ อ้าง ว่าเชรุมของหลวงหมค เหลือแคของส่วนตัว หากลุงพันต้องการ ก็ต้องจ่ายเงินค่า เชรุมหารอยบาท เมื่อไม่มีให้ เจ้าหน้าทีให้ลุงพันทำสัญญาขู่ม

พิชหมอ ทักหวาค พานางซึ่งถูกงูกกัดไปรักษาที่สถานี่

อนามัย แต่ปรากฏว่าหมอไม่อยู่ เมื่อหมคที่พึ่งจึงหันมาซื้อยาจากรานคา และรักษา ตามวิธีพื้นบ้าน จนในที่สุดนางไคสิ้นชีวิตลง

ไซของชาว ชาวป่วย และได้รับการรักษา ด้วยวิธี

ตามพื้นบ้าน จากยาสมุนไพร วิธีทางไสยศาสตร์ และยาที่ได้ยินจากการโฆษณา เมื่อ อาการไม่ดีขึ้นจึงไปรักษาที่สถานื่อนามัยและโรงพยาบาล แต่ปรากฏว่าหมอไม่อยู่ ประจำหน้าที

กินกินกิน ค่ายทางไกลความเจริญปร ะกอบกับบริการ คำนุสุขภาพ อนามัย

เข้าไม่ถึง เข้าหอคคองผจกกับความออกอยากแห่งแลงจนเป็นโรคขาดอาหาร และ โรคพยาธิตาย

แถมตามหมอนันต์ ของ นิธินันท์ ผู้ใหญ่นุญมีเคินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อ

ตามหมอนันต์ที่ เคยให้สัญญาว่าเมื่อคน เวียนจบจะกลับมาเป็นหมอที่ค่ายคองแลน แต่ปรากฏ ว่าหมอนันต์มาตั้งคลินิกส่วนตัวในกรุงเทพฯ

อาจสรุปไคความอจากชาวชนบทอีสานและปร ะสบปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิด ความเจ็บป่วยและขาดความรู้ เรื่องการ รักษาพยาบาลแล้ว ชาวชนบทอีสานยังปร ะสบปัญหาจาก เจ้าหน้าทีสาธารณสุข ซึ่งไม่รับนิคชอบค่อหน้าทีแล่มุงปร โยชนส่วนคนไคมิไคค่านึงถึงความ ทุกข์ของชาวบ้านเลย

2.2 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาการเอาเปรียบจากผู้มีอิทธิพล

โครงเรื่องที่เสนอการเอาเปรียบจากผู้มีอิทธิพล แยกได้

2 ประเภท คือ

1. ปัญหาที่มาจากพ่อค้าคนกลางและบรู๊วจ้างแรงงาน

พ่อค้าจะเอาเปรียบชาวชนบทที่सानในลักษณะกรราคาสินค้า หักกำไรจนไม่สมกับแรงงานที่ชาวชนบทที่सानลงไป และในค่านการค่าแรงงาน บรู๊วจ้างจะกดขี่โดยไม่จ่ายค่าแรง

และยังใช้แรงงานเกินกำลัง เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาดังกล่าวได้แก่

<u>หามผักป่าช้า</u>	ของ	คำแหมาน	คนโต
<u>อากัณฑาน</u>	ของ	บุญปาน	กงขวาง
<u>ที่เห็นและเป็นอยู่</u>	ของ	กมทวน	กันธู

หามผักป่าช้า ของ คำแหมาน คนโต กล่าวถึง เชียงคำเบา นำไก่ไปขายในตลาด ระหว่างทางมีชาวยุวนให้ราคาไก่กิโลกรัมละ 15 บาท แต่เชียงคำเบาไม่ยอมขาย เพราะคิดว่าราคาในตลาดจะสูงกว่านี้ แต่ปรากฏว่า พ่อค้าให้ราคาไก่เพียงกิโลกรัมละ 12 บาท เท่านั้น

อากัณฑาน อาสี และบักแ้ว เข้าถานไปขายให้ เจ้าแก ในตัวอำเภอ ปรากฏว่าเจ้าแกหักเงินค่าธรรมเนียมที่ชานถาน หักค่ากระสอบใส่ถาน และเงินค่าสินบนที่จะให้ตำรวจจากอาสี

ที่เห็นและเป็นอยู่ คำใส ถูกเจ้าแกโอว เจ้าของไร้อย กักกันบริเวณไร่แรงงานเกินกำลัง และไม่ยอมจ่ายค่าแรง คำใสจึงหนีมาแจ้งตำรวจ แต่ในที่สุดก็ถูกจับกลับไปอีก

เรื่องสั้นดังกล่าวแสดงให้เห็นปัญหาการเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลางโดยที่
 ชาวชนบทที่सानตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ เพราะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าพ่อค้าคนกลาง
 อีกทั้งชื่อ ไม่มีเลขที่เหลี่ยม

2. ปัญหาที่เกิดจากนายทุน ปัญหานี้มาจากนายทุนเงินกู้
 ผู้ให้เขานา ซึ่งจะคคโกง สัญญาเงินกู้ โดยเก็บเกี่ยวผลกำไรจากพืชผลเกินอัตราที่
 โลกตกลงกันไว้ เพิ่มจำนวนเงินที่กู้ยืม และโกงกำหนดสัญญาให้พินาหลจจำนวนอง เพื่อ
 จะได้อีกทีนา หรือเรียกครองสิ่งทีตนต้องการ ได้แก่วเรื่อง

<u>เรื่อง "บั๊กดี"</u>	ของ	พิมพ์ร เมธ
<u>หวง</u>	ของ	ภูมิค นักรอง
<u>ทองฟ้าและเงินดิน</u>	ของ	นิพพาน
<u>เบรียวกลับบ้านควน</u>	ของ	ประเคิม เติมมี
<u>น่าน้ำฟ้า</u>	ของ	สถาพร ศรีสังจ้ง
<u>สามเสา</u>	ของ	สมคิก ลิงสง

เรื่อง "บั๊กดี" ดี และครอบครัวถูกผู้ใหญ่แน่น และอ้อยดีเจ้าหนี้
 มาทวงข้าว ตามที่ตกลงในการกู้ยืมเงิน โดยโกงสัญญาตวงจากถัง เล็กมาเป็น
 ถังใหญ่ ผู้แคงแสดงให้เห็นความหวังของดีและนวลที่คิดว่าคนจะหมกหมิ่นและได้เงิน
 ซื้อสิ่งของ สำหรับคนและลูก ดังแสดงในบทสนทนาที่นวลพูดกับดีว่า "ปีนี้เราคงหมก
 หมิ่นหมกสิน เสียทีนะพี่ ข้าขึ้นยุ้งแล้วก็จากแบ่งขายพอได้เงินมาซื้อ เสื้อกันหนาวลูกคนละ
 ตัว และจะซื้อผ้าหม่นวมใหญ่สักสองผืน ของพี่ผืน นวลกับลูกอีกผืน" (พิมพ์ร เมธ
 2522 : 27) แต่ความหวังทั้งหลายอย่างไม่มีทางเลี้ยง

หวาง ผู้ใหญ่โศภากรรณนายอำเภอ ซึ่งเป็นนายทุน
เงินกู้ เพราะพบว่าเธอโกงสัญญา โดยเพิ่มตัวเลขในใบสัญญาเงินกู้ของชาวบ้านและผู้ใหญ่โศ

ทองฟ้าและเนินดิน ถ้ามันถูกลุงกำนัน ผู้ให้เขาที่นา
เอาเปรียบในการแบ่งผลผลิตค่าน้ำเงินกลางทำเป็นคอมมิวนิสต์ มาชู้บังคืบใหญ่กำนัน
เลิกเอาเปรียบ

เปรียบกลับบ้านควน พ่อของ เปรี้ยว ไ้จ้านองที่นา
กับเสี้ยว เมื่อครบสัญญาที่นาหลุงจ้านอง เสี้ยวคืนที่นาให้ โดยมีขอแม่ว่าปรารถนา
ลูกสาวของ เปรี้ยวต้องแต่งงานกับตน

บ้าน้ำท่า ของ สถาพร ศรีสีจ้ง บุญผ่าง และเพื่อน
บ้านถูกนายสำเร็จ โกงจะยึดที่นา โดยอ้างว่าที่ดินหลุงจ้านอง บุญผ่างและเพื่อน
บ้านไม่ยอม เกรียมอาวูชไวคอสู้

สามเส้า คำ และทอง คิกกำจ๊กอิทธิพล ของครูพิชิต
กำนันชนะและเสี้ยวเอง โดยคำต้องการให้ทอง ปลีกตัวจากเสี้ยวเองมารวมมือกับตน
และชาวบ้าน

โครงเรื่องนี้แสดงปัญหาทางด้านการเกษตรและความเป็นอยู่คือ นอกจากชาวชนบท
อีสานจะประสบกับภัยธรรมชาติอันเป็นอุปสรรคในการเพาะปลูกแล้ว พวกเขาต้องประสบปัญหา
กับพวกนายทุนเงินกู้ที่มุ่งเอาเปรียบค่านผลิตและคอกเบี้ยอีกด้วย
ผู้แต่งจะดำเนินเรื่องให้เห็นปัญหาที่ชาวชนบทอีสานประสบจากตัวละครที่มีอำนาจฐานะ
ทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่า ส่วนมากระบายการพ่ายแพ้ของชาวชนบทอีสาน คือ ถูกเอา
รักเอาเปรียบและถูกคกโกง โดยไม่มีทางสู้ ทั้งนี้เพื่อนำปัญหาให้เห็นชัด ในบางเรื่อง
จะจบโดยให้ตัวละครที่เป็นชาวชนบทอีสานต่อสู้ เพื่อความเป็นธรรม

ฉาก ฉากที่เสนอปัญหาบ้านบริการของรัฐนี้ แสดงให้เห็นว่า เพราะสภาพความเป็นอยู่ที่แห้งแล้ง กันดาร และทางไกลความเจริญ จึงทำให้ชาวชนบทอีสานประสบปัญหาการปฏิบัติงานจากรัฐและเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่า ดังแสดงปัญหาอยู่ 2 ประเภท คือ

1. ฉากที่เสนอปัญหาการละเลยไม่เอาใจใส่จากรัฐและเจ้าหน้าที่ ฉากที่ใช้เสนอนี้จะแสดงให้เห็นว่า สภาพความแห้งแล้ง กันดาร ที่พวกชาวชนบทอีสานประสบอยู่ ยังมิได้รับการพัฒนาและเอาใจใส่จากรัฐอย่างทั่วถึง และในสภาพความเป็นอยู่เช่นนั้น ชาวชนบทอีสานมีความเป็นอยู่ที่ยากจน ดังนั้นเมื่อรัฐจ่ายเงินค่าแรงลาซา พวกชาวบ้านจึงได้รับความเดือดร้อน สำหรับป่าไม้ที่ถูกทำลายลงเรื่อย ๆ จนเป็นเหตุให้รัฐจัดทำเขตป่าสงวน ก็ทำให้เกิดอุปสรรคแก่ชาวชนบทอีสานในค่านที่ทำกินและที่อยู่อาศัย เพราะที่ดินของเขาถูกจัดเข้าเป็นเขตป่าสงวนทำให้ไม่มีที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และเมื่อตัดไม้ก็ถูกกล่าวหาว่าทำลายป่าไม้ ฉากดังกล่าวปรากฏในเรื่อง

<u>หัวใจเกี่ยวดาว</u>	ของ	สอาด	จันทร์กี
<u>ลินบน</u>	ของ	ภูษิต	นักร้อง
<u>รอไม้ไค้</u>	ของ	สาริกาคง	
<u>แถมดินที่ศาล เคือก</u>	ของ	ประเสริฐ	จันทำ

หัวใจเกี่ยวดาว ผู้แต่งใหญ่ใหญ่สุดใจ กล่าวถึง ชาวบ้านถึงปัญหาที่พวกคนกำลังประสบ คือสภาพความแห้งแล้ง กันดาร ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ทั้งในการดำรงชีวิตและการเกษตรในหมู่บ้านสวนหอม-หนองเครือ ซึ่งปัญหาคงกล่าวนี้นี้มาเป็นเวลานาน แต่รัฐมิได้สนใจพัฒนาสร้างเขื่อนและจัดชลประทาน เพราะรัฐมุ่งพัฒนาแต่หมู่บ้านในเขตการแทรกซึม ดังกล่าว

. . . รัฐบาลมุ่งไปพัฒนาหมู่บ้านในเขตแทรกซึมหมด เช่น แถวหนองกิ้งนางรอง เลิงสา่ง เขาไกร้รับการเอาใจใส่ก็เยี่ยม แต่หมู่บ้านสวนหอม-หนองเครือซากการเอาใจใส่ พวกเราไม่มีหนองน้ำใหญ่โตพอที่จะกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ตลอดปี ไม่มีน้ำสำหรับสัตว์เลี้ยง ชาวรายตาฝนแล้งอย่างนี้ เราไม่มีน้ำทำนา เราจึงเห็นสมควรขอฝายน้ำล้น ขอบอนำบาดาล(สอากันตรีดี 2523 : 27)

สินบน ผู้แต่ง บรรยาย ให้เห็นว่า หมู่บ้านหนองบัวกระจาย แม้จะอยู่ริมน้ำและไม่ไกลจากเขื่อนท่าโค แต่กลับประสบภาวะฝนแล้งและอุทกภัย เนื่องจากไม่มีฝายกั้นน้ำ ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐมิได้ให้ความสำคัญและมาพัฒนาอย่างทั่วถึง มีผลให้ชาวบ้านประสบปัญหาการเกษตร มีความเป็นอยู่ที่ทุกข์ยาก ประชาชนจึงล้มเหลาเดือนขาย เพื่อให้คนอยู่รอด ถึงผู้แต่งบรรยายถึงสภาพของนายามหน้าแล้งและหน้าฝนไว้ว่า "นาทุกบั้งจึงแห้งแล้งเหมือนทะเลทราย ยามฝนฟ้าไม่ตก เพราะ

ชาวบ้านไม่มีปัญญาจะทนน้ำจากแม่น้ำขึ้นมาใช้ได้ บางปีที่ฝนตกมากน้ำก็จะหลากล้นฝั่งขึ้นมาท่วมข้าว จนเสียหายปนปี" (ภูษิต นักร้อง 2516 : 11)

รอไม่ได้ ความแห้งแล้ง มีผลให้ชาวบ้านบ่มีฝาย มีความเป็นอยู่ยากจน ชาวบ้านและทองใบ จึงยินดีที่ได้รับจ้างขุดดิน เพื่อจะได้เงินมาซื้อข้าวและอาหาร แต่รัฐมิได้เร่งจ่ายเงินให้ ทำให้ชาวบ้านต้องประสบปัญหาต่อไป

แค้นกินที่คาลเคียด ผู้แต่งบรรยายให้เห็นภาพ ของภูมิประเทศที่ร้อน แล้ง และป่าที่กำลังหมดสภาพไป เนื่องจากบุกเบิกเป็นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยว่า "ถัดจากนี้ถึงชายป่าวิมภู เป็นป่าไม้ที่กำลังจะหมดสภาพของป่า คิวว่าเงาของไรนาตัดไม้โค่นมันลงทุกปีบางเผ่าถ่าน หรือ เลื่อยลง เป็นไม้เสา ไม้กระดาน

ปลุกกระต๊อบเถียงนากัน" (ประเสริฐ จันคำ 2525 ก : 49) จากสภาพป่า
ดังกล่าวทำให้รัฐจัดเขตป่าสงวน และที่ของค่าคงถูกจัดเข้าไว้ด้วย ดังนั้น เมื่อตัดไม้
ในพื้นที่ตนเองจึงถูกกล่าวหา

นอกจากนี้ ฉากที่ใช้เสนอปัญหาการเอาเปรียบจากผู้มีอิทธิพลนั้น
มิได้เกิดจากฉากเป็นอุปสรรคโดยตรง ดังเช่นฉากในปัญหาค่านเสรษฐกิจ แต่ฉากนี้ใช้
แสดงให้เห็นว่าสภาพความแห้งแล้งกันการทำให้ชาวชนบทที่สามมีฐานะยากจน ซึ่งส่งผล
ให้ชาวชนบทที่สามจำต้องตกอยู่ในอิทธิพลของผู้ที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่าคือ
จากความแห้งแล้ง ผลักดันให้ตัวละครแต่ละคนไปพบกับปัญหาการเอาเปรียบจากผู้มีอิทธิพล
ฉากดังกล่าวได้แก่เรื่อง

<u>วันที่จะแปร เปลี่ยน</u>	ของ	น้ามนต์	อยู่สกุล
<u>ที่เห็นและเป็นอยู่</u>	ของ	คณฑาน	กันชนู
<u>นานาว่า</u>	ของ	สถาพร	ศรีศิริจิ่ง

วันที่จะแปร เปลี่ยน ของ น้ามนต์ อยู่สกุล แม่นูแดงจะไม่

บรรยายสภาพฉากไว้เด่นชัด แต่จากคำพูดของตัวละคร คือ "เขา" ต้องการหนีไปจาก
ฐานะของชาวนา เพราะอิทธิพลของสภาพภูมิประเทศที่แห้งแล้ง และสภาวะของฝนแล้ง

ตลอดจนการถูกเอาเปรียบจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นดังกล่าวไว้ว่า "ผมจะขายที่นาให้
หมกเลยกรับมันแล้งนัก ผมไม่เคยคิดจะต่อสู้กับใครเลยกรับ แม่แต่พอค่าที่เขา
ซื้อข้าวผมแล้ว ยิ่งกับธรรมชาติฝนฟ้าถวญแล้ว ผมจะไปสู้ได้ยังละกรับ" (น้ามนต์
อยู่สกุล 2522 : 27) จากคำพูดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า "เขา" ต้องการหนี
สภาพดังกล่าวไป เพราะความแห้งแล้งอันเป็นจุลใหญ่ที่มีฐานะดีกว่า คือเจ้าของ

หนังสือพิมพ์ มุ่งกอบโกยผลประโยชน์จากเขา โดยการมาสัมภาษณ์เขาใหม่ชื่อเสียง
โคงกิง เพื่อผลพลอยได้คือ ทำให้หนังสือพิมพ์ของถนนชายค้ำไปด้วย

ที่เห็นและเป็นอยู่ ความแห้งแล้ง ของภูมิภาค และความ
อดอยากที่คำใสเผชิญ ทำให้คำใสต้องการหนีสภาพนั้นไปทำงาน เพื่อได้เงินมาแต่งงาน
และรักษาแม่ แต่เหตุการณ์มิได้เป็นดังที่เขาคาดหวัง เขากลับได้รับความลำบากและถูก
เอาเปรียบแรงงาน ถึงผู้แต่งบรรยายให้เห็นความแห้งแล้งของภูมิภาคที่คำใสเดิน
ผ่านว่า "คำใสก้าวเท้าเดินคุ่มไปตามคันทนาอย่างรอนรน ต้นข้าวกล้ายืนรอฝนช่วงสุดท้าย
เหมือนคนไข้หนัก ลำคันทนาของมัน เหี่ยวเฉา เล็บเล็กราวกับก้านไม้กวาด สิ่งเหล่านี้เกิด
ขึ้นบ่อยครั้งจนคำใสชินชา" (คมทวน คันธนู 2522 ก : 79)

นาน้ำฟ้า แม่น้ำแดง จะมีใครบรรยายฉากโดยตรง แต่จาก
เหตุการณ์ที่บุญผางและเพื่อนบ้านถูกเงินจากนายสำเร็จมาซื้อปูย สำหรับใส่ข้าวกล้า
ยอมแสดงให้เห็นว่าพวกเขาประสบปัญหาภาวะฝนแล้ง ทำนาไม่ได้ผล ครั้นจะอาศัยน้ำ
จากชลประทาน ก็ประสบปัญหาในคันทนาที่ฝายเก็บกักน้ำไม่ผ่านที่นาของตน ผ่านเฉพาะที่
นาของผู้มีอิทธิพล ถึงกล่าวของบุญผาง ที่พูดกับคำเป่งว่า ฝายที่สร้างผ่านเฉพาะที่
ของกนมีเงิน ทำให้ที่นาของผู้มีอิทธิพลไม่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ขณะที่บุญผาง
และเพื่อนบ้านต้องอาศัยน้ำฝน หากปีใดฝนไม่ตก พวกเขาประสบปัญหาการเกษตร
"มันก็ผ่านเฉพาะนาของกนรวย แกไม่เข้าใจอีกเรอะอย่าเพิ่งไปสนใจมันเลย เรา
ก็ทำน่าน้ำท่าของเราไปเถอะ ถ้าฟ้าไม่โหน้ำก็ไม่ก้องทำมัน" (สถาพร ศรีสัจจัง, ใน
สุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ 2518 : 353)

ฉากความแห้งแล้งที่แสดงไว้ในปัญหานี้ต่างออกไปจากปัญหาคาน เศรษฐกิจคือ ฉากในปัญหาคาน เศรษฐกิจ แสดงให้เห็นว่าความแห้งแล้ง ทำให้ชาวชนบทที่सानประสบปัญหา ความอดอยากยากจน แต่ฉากในเรื่องปัญหาการบริการของเจ้าหน้าที่รักษาความสงบปลอดภัย จะแสดงให้เห็นถึงความไม่เอาใจใส่ของรัฐที่จะเร่งพัฒนาแก้ไขปัญหาคานความแห้งแล้ง และความ ยากจน จนชาวชนบทที่सानถูกเอารัดเอาเปรียบจากเอกชน

2. ฉากที่เสนอปัญหาคานสุขภาพอนามัย ฉากนี้แสดงให้เห็น ว่าพวกชาวชนบทที่सानอยู่ทางไกลความเจริญ พบแต่ความแห้งแล้งมีผลให้การพัฒนา ทางคานสุขภาพอนามัยเข้าไม่ถึง เมื่อเจ็บป่วยทำให้ลำบากในการ เดินทางไปหาหมอ จึงส่งผลให้พวกเขารักษากันเองตามพื้นบ้าน และพึ่งหมอเถื่อน ดังแสดงไว้ในเรื่อง

<u>คนกับอีแร้ง</u>	ของ อุกุร	ทองน้อย
<u>ไซของชาว</u>	ของ บุญผ่าน	กงขวาง
<u>พิฆฆอม</u>	ของ ไพลันต์	พรหมน้อย
<u>คนกินดิน</u>	ของ วัชน์	วรรณยางกูร

คนกับอีแร้ง คำพูดของหาญ ที่พูดกับภรรยา เรื่อง ที่จะพาเขาไปหาหมอนั้น แสดงให้เห็นว่าโรงพยาบาลอยู่ไกล ทางไปมาลำบากต้อง ขามภูเขา และเดินทางค้ำเขาวัว "ไม่มีประโยชน์แล้ว จากที่นี่ไปกว่าจะถึง โรงพยาบาล เอ็งว่ามันไกลรี แดกก็เปรี้ยวอย่างนี้ ตัวของข้าก็หนักอย่างนี้ เอ็งกับ พ่อใหญ่ลี้คิดรีว่าจะหามข้าขึ้น เนินภูแกลงได้" (อุกุร ทองน้อย 2524 : 42) ค้ำ ขว ความห่างไกลและความลำบากในการเดินทางดังกล่าว ทำให้หาญไม่ใส่ใจที่จะไป โรงพยาบาล เมื่อไกรรับบาดเจ็บ

ไซของชาย ผู้แดงแสดงให้เห็นว่า ระยะทางจาก บ้านของชายไปสถานีอนามัยและโรงพยาบาลประจำอำเภอ นั้นไกลมาก การเดินทาง ก็ลำบาก เพราะทางไกลความเจริญ ต้องเดินทางกวนแวกวียน ตั้งแต่เขามืดถึงสถานี อนามัยก็สว่าง ว่า

วันนี้สืบหัวพันพอดีที่ชายไถนอนฟังโมหรีจากเพลากวียน มันเสียดสีกันเป็น คนศรีทวงทวนองอันไฟเราจะมีเสียงโพงผูกคอวัวทั้งสองดัง เป็นจังหวะทุกอย่างก้าว เหมือนกับจะกล่อมให้ชายไถหลับไหลไปตลอดเส้นทางอันคดเคี้ยว ลมทุ่งลมป่า ยามเขามืดนี้ไซขรรวยมาแนว ๆ . . .

พอแนฟ้าเปิด กวียนพาชายไถไกลแล้ว ไถมานพุดว่าข้ามคางข้างหนาไปอีก ไม่นานพอ แดดขึ้นสักหน่อยก็จะถึงโนนมะกอก (บุญผาน กงขวาง 2522 :

102)

เมื่อเมื่อที่สถานีอนามัยไม่อยู่ ผานพาชายไปโรงพยาบาลอำเภอ กว่าจะถึงเป็นเวลาสาย โดยผู้แดง บรรยายให้เห็นว่า กวียนของ

ผานออกมาถึงถนนใหญ่ทางที่จะเข้าอำเภอนั้นแดดส่องแสงจ้าว่า "ดวงตะวันลอยขึ้นสูง ทุกที่ที่กวียนพาชายเคลื่อนที่ กว่าจะถึงถนนใหญ่แดดก็จ้าแล้ว" (บุญผาน กงขวาง 2522 : 103)

พิษหมอ ผู้แดงแสดงให้เห็นว่า ทิศทางคางพานางไป สถานีอนามัยตั้งแต่เวลาสามนาฬิกา ทามกลางสายฝน และเดินทางกลับบ้านเป็นเวลา 7 โมงกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระยะทางไกลและตัวละครใช้ความอดทนมาก ผู้แดง บรรยายในพยานทราบว่าเกือบสว่าง เมื่อทิศคางพานางกลับบ้าน และกวางจะถึงบ้าน

เป็นเวลา 7 โมงกว่า "ฟ้าเริ่มสว่าง . . . ขณะที่เกือบมืดทิวเขาสวนออก กลับ
ไปสู່ทองนา กว่าจะถึงป่าเข้าไป 7 โมงกว่า ๆ แดกว่าขึ้น ๆ ฝนที่ตกมันหายตั้งแต่
สว่างจนตะวันโผล่บนปลายไม้" (ไพสันต์ พรหมน้อย 2522 ก : 27)

คนกินกิน ผู้แต่ง บรรยายให้เห็นสภาพ ของภูมิประเทศ
และภูมิอากาศที่ร้อนแห้งแล้งว่า "เสียงลมแล้งพัดหวิวคหวีผ่านต้นไม้ใบโกรนที่ยืนเหม่อ
อึมทึมเหมือนคนทองผูกมาหลายวัน ดวงตะวันแดงแจ๋เหมือนไฟ แดกเผาหน้าเพื่อกระเหย
นา กล้าตายวายเหลือคอบโกเก ด้วหน้าถูกแดดและเพลิงทุกขแดกเผาแห้งเห็บหมอง"
(วัชน์ วรลยางกูร 2522 ก : 135 - 136) สภาพของธรรมชาติดังกล่าวทำให้
ชาวชนบทที่สานมีความเป็นอยู่ที่ยากจน เป็นโรคขาดอาหาร ประกอบกับความนิยม
รับประทานของดิบทำให้มีพยาธิ ความเป็นอยู่ที่กั้นการห่างไกลความเจริญทำให้การ
พัฒนาทางด้านสุขภาพอนามัยเข้าไม่ถึง เมื่อไม่สบายพวกเขาชนบทที่สานจึงต้องพึ่งยา
จากรานคา หมอเถื่อน และรักษาตามวิธีพื้นบ้าน

จากที่แสดงถึงความแร้นแค้น การคมนาคมไม่สะดวก และอยู่ห่างไกลความเจริญ
เป็นอุปสรรค สำหรับชาวชนบทที่สานในยามเจ็บป่วย ซึ่งไม่ปรารถนาจะเดินทางไปรักษาใน
ตัวเมือง ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขก็ไม่ปรารถนาจะมาอยู่ในที่กั้นการ เช่นนั้น
อาจกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวมีส่วนให้เกิดปัญหาความ
แตกทางของฐานะทางสังคมขึ้น ขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นการละเลยของรัฐที่จะพัฒนาถิ่น
นี้ให้เจริญ

บทสนทนา บทสนทนาเกี่ยวกับปัญหาความแตกต่างของฐานะทางสังคม เสนอ
ปัญหาไว้ 4 ประเด็น คือ

1. แสดงปัญหาความเหลื่อมล้ำในการปฏิบัติงานของรัฐ

บทสนทนาที่เสนอปัญหาคำนี้ จะแสดงออกโดยให้ตัวละครที่ประสบปัญหาเป็นฝ่ายพูดให้
เห็นความเดือดร้อน ที่พวกตนได้รับจากผลของความเหลื่อมล้ำไม่เอาใจใส่ของรัฐทั้งใน
ด้านความเป็นอยู่และการเกษตร ดังปรากฏในเรื่อง

รอไม่ได้ ของ สาริกาคง
หัวใจเกี่ยวข้าว ของ สอาด จันทร์ดี

รอไม่ได้ บทสนทนาของผู้ใหญ่บ้านคอนประทุมลูกบ้าน

เพื่อแจ้งข่าวเรื่องรัฐว่าจ้างให้ชนพื้นมาสร้างเขื่อน ชาวบ้านซึ่งยากจนได้ถามว่าจะ
จ่ายเงินล่วงหน้าให้พวกตนก่อนไต่หรือไม่ว่า

"จ่ายเงินล่วงหน้าก่อนไต่ไหมละผู้ใหญ่?" เสียงคนเฝ้าถามอีก

"ไม่ไต่คอก จะไต่คอกเมื่อกรรมการอำเภอ จังหวัด มาตรวจสอบ เขื่อน
ว่าสมบูรณ์ตามแบบแล้ว ผมรู้เต็มอกว่าบ้านเราจะต้องไปซื้อข้าวจากเจ้าใน
อำเภอมากินกัน ตอนนี้ผู้ใดมีข้าวมีเงิน ก็แบ่งปันให้กันขี้มไปก่อนเถอะ"

(สาริกาคง 2522 : 200)

บทสนทนาดังกล่าว แสดงให้เห็นความเดือดร้อนและปัญหาของ

ชาวบ้าน ซึ่งชาวหมอและชาคเงินที่จะไปซื้อข้าว ดังนั้นพวกเขาจึงเต็มใจ
ทำงานเพื่อให้โคคาแรงมา บรรเทาปัญหาความอดอยาก แต่เนื่องด้วยเจ้าหน้าที่ของ

รัฐมิได้เข้าใจและตระหนักในปัญหาที่พวกเขาประสบ เพราะมีฐานะทางสังคม สภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่า จึงละเลยต่อปัญหาดังกล่าวไป

หัวใจ เกียวกาว ผู้ใหญ่สุดใจ กล่าวถึงผลเสีย ทลอคจน

ความเคียดแค้นที่ได้รับจากความแฉ่งแฉง และการเพิกเฉยของรัฐ ที่มีใจสนใจเรื่องความเคียดแค้นของพวกเขา ทั้งที่ยื่นเรื่องราวไปแล้วว่าการที่รัฐไม่สนใจปัญหาของพวกเขาและช่วยพัฒนาให้ชาวบ้านมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แสดงว่ารัฐละเลยพวกเขา ไม่เห็นความสำคัญของชาวบ้าน และหากเหตุการณ์ยังเป็นเช่นนี้อยู่ คนรุ่นลูกรุ่นหลานก็จะประสบความเคียดแค้นไม่มีวันสิ้นสุด โดยบทสนทนาของผู้ใหญ่สุดใจที่กล่าวกับน้องชายนั้น แสดงถึงความรู้สึกน้อยใจ ที่ถูกเพิกเฉย และขณะเดียวกันก็แสดงถึงความหวังใฝ่ฝันที่ทุกคนส่วนรวม แมตจะป่วยหนักว่า "น้องอาค พี่ยังไม่เข้าใจอยู่จนถึงวันนี้ว่าทำไมทางการจึงไม่ตอบหนังสือของชาวบ้าน . . . พี่คงตายไม่สงบ ชาวบ้านของพี่มีสภาพเหมือนหนู เหมือนหมา" (สอาก จันทรศักดิ์ 2523 : 27)

บทสนทนาของเรื่องสั้นข้างบนแสดงให้เห็นความไม่เอาใจใส่ต่อปัญหาความยากจนและพัฒนาแก้ไขปัญหาคความยากจนแล้วไม่ทั่วถึง

2. บทสนทนาที่เสนอปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ บทสนทนานี้จะแสดงถึงปัญหาที่ชาวชนบทอีสานได้รับจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองดูแลความทุกข์สุขของพวกเขา ปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่นี้จะเกิดจากการข่มขู่วางอำนาจ ชูอิทธิพลประโยชน์จากชาวชนบทอีสาน คือ กินสินบน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ว่ามีใจเอาใจใส่ และรับรู้ถึงปัญหาที่ชาวบ้านประสบอย่างแท้จริง หากแต่ถูกขาด ๆ และสรุปว่าไม่มีปัญหา และเจ้าหน้าที่ยังใช้อำนาจในทางที่ผิด คือ อ้างกฎข้อห้าม ที่ทางราชการตั้งไว้ โดยเฉพาะ การห้ามตัดไม้ในเขตป่าสงวน มาคัดขวางผลประโยชน์จากชาวบ้าน เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาดังกล่าวได้แก่

ลิบบน ของ ภูษิต นักร้อง
นักกลาภ ของ ประเสริฐ จันคำ
อากัษหลาน ของ บุญปาน กงขวาง
กวยมือของพวกเขา ของ ไพลินดี พรหมน้อย
แค้นกินที่ศาลเกือก ของ ประเสริฐ จันคำ

ลิบบน บทสนทนา ซึ่งแสดงปัญหาที่ ประสบจาก
เจ้าหน้าที่ตำรวจ พบได้ในบทสนทนา ระหว่างคาอูบและยายจวงที่ไม่พอใจตำรวจที่
คุมเหลาเดือนของพวกเขาคนควย ในขณะที่เดียวกันก็จับผู้คุมเหลาเดือน เพราะต้องการ
เลื่อนยศ ซึ่งถือเป็นการเอาเปรียบ หรือบทสนทนาของผู้ใหญ่สุข คาอูบ และลุง
สาตี ที่ประสบปัญหาเรื่องการจัดเตรียมอาหารต้อนรับผู้กองตามคำสั่งของหมู่สิ่งนี้
โดยผู้แต่งแสดงให้เห็นว่า พวกเขาได้นำสิ่งที่มีอยู่มาก่อนรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น
ผู้ใหญ่สุขต้องนำนกเขาที่เลี้ยงไว้มานึ่ง คาอูบ ยอมสละไก่ของตัว แต่ผลที่ชาวบ้าน
ได้รับคือ เจ้าหน้าที่ที่ไม่ใส่ใจในความเดือดร้อนของพวกเขา นอกจากนี้ยังมีบทสนทนา
แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงที่พวกเขาประสบคือปัญหาความ
แห้งแล้ง และปัญหาการขโมยควาย ดังคำกล่าวของผู้กองที่แสดงความประหลาดใจ
เพราะไม่เคยมีคดีปล้น ทั้งที่ไม่มีรั้วบ้านป้องกัน "แปลก แปลกมาก ที่ไม่เคยมีคดีลัก
และจับที่หมู่บ้าน อย่างนี้ถ้าบูรายหรือโจรมันจะทำสะกดคงไม่มีทางตามมันได้แน่
หมู่บ้านหีบมือเดียว ข้ายังไม่รั้วรอบขอบชิดควาย" (ภูษิต นักร้อง 2516 : 11)
คำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ละเลยไม่เอาใจใส่ ในความทุกข์ของชาวชนบท
อีสาน เพราะในตอนต้นเรื่องผู้แต่งได้กล่าวถึงปัญหาที่ชาวบ้านถูกโจรปล้นทรัพย์สิน
และเผาบ้าน โดยที่เจ้าหน้าที่มิได้ใส่ใจปราบปรามอย่างจริงจัง กลับเพิกเฉย

นักล่าคน คำพูดของ สี่ หาเรื่อง แสดงถึง การใช้
อำนาจของเจ้าหน้าที่ตามความพอใจ เมื่อเกลียดใครก็กลั่นแกล้ง คือ สี่ หาเรื่อง
ห้ามไม่ให้สี่ คำดีหากบในนาของตน และใส่ร้ายว่า สี่ คำดี หาของส่งให้พวก
ในป่า พร้อมทั้งกำชับให้ชาวบ้านคอยจับตาดูว่า "ไอสี่ คำดี อย่าไปหากบในนาของ
กูเป็นอันขาด กูสืบมา พอรู้ว่ามันชอบหาเสบียงไปส่งให้พวกในป่า หมอนี้มันค่อนข้าง
จะอันตราย ต้องคอยจับตาดูมันไว้ อีกอย่างหนึ่งก็คือว่ากบในนาของกูมันรอยโค"
(ประเสริฐ จันคำ 2525 ข : 12)

อาภัยหลาน คำพูด ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แสดงให้
เห็นการใช้อำนาจในทางที่ผิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อผลประโยชน์ของตน โดยใช้ขอล่าหา
จากกฎข้อห้ามทำลายป่าไม้ มาข่มขู่อาสาสมัครทุกคนของ เกือบศร่า ตักไม้มาเผาถ่าน
โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งถือว่าเป็นความผิด ทั้งนี้เพื่อรีดไถถ่านของอาสาสมัคร โดยบอกว่าจะ
ไม่เอาความผิด หากอาสาสมัครไหนที่เหลือเศษหกรกระสอบกับตน ก็ตำรวจตั้งข้อหาอาสา
ว่า "ทำลายป่าไม้ บ่อนทำลายประเทศ ภัยสังคม เชื้อวันนะ" . . . "เอางี้ดีกว่า
วะ . . . ตานมียี่สิบหก ที่เศษ ๆ หกรกระสอบอ้าวขอไว้ใช้ก็แล้วกัน" (บุญผาน
กงขวาง 2523 : 99)

ถวยมือของพวกเรา คำพูด ของ เจ้าแก้ว ที่กล่าวกับ
นายอำเภอ แสดงให้เห็นปัญหาที่ชาวชนบทอีสานถูกไล่ที่ เพราะรัฐจัดทำเขตป่าสงวน
ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ยุติธรรม ทำให้พวกตนเดือดร้อน ต้องหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน
ใหม่ ชาวบ้านไม่พอใจ แม้จะฉีกกฎหมายก็ตามว่า "พวกขานอยทำกินกันมา ไม่เคย
ไปโกงใครทำกินมาจนทุกวันนี้ หลวงจะมาเอาไปมันไม่ถูก" แกยก้า "ตอนนี้เขายัก
เป็นเขตป่าสงวน ออกกฎหมายมาถูกต้อง ถ้าลุงไม่ทำตาม ก็คงถือว่าฉีกกฎหมาย

เขาตองจับ" นายอำเภอกล่าว (ไพสันต์ พรหมน้อย 2521 ก : 10)

ปัญหาที่ปรากฏในบทสนทนาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า บางครั้งการออกกฎของทางราชการได้ทำความเดือดร้อนให้ชาวชนบทที่सान ซึ่งเป็นผลให้พวกเขาไม่พอใจ และอาจหาทางออกโดยละเมิดกฎหมายได้

แก่นดินที่กาลเคือก คำตง และ ผู้ใหญ่वल พุกถึง การห้ามตัดไม้ในเขตป่าสงวน ว่าเกิดผลเสียต่อชาวชนบทที่सान คือ พวกเขาต้องประสบความเดือดร้อนในเรื่องที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ซึ่งปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและไม่มีเงินซื้อไม้ ทำให้คำตงจำเป็นต้องตัดไม้ในที่นาของตน ซึ่งตอนนี้ได้ถูกจัดเข้าเป็นเขตป่าสงวน ดังนั้น เมื่อสร้างบ้านเสร็จ คำตงมาพบจึงสั่งให้รื้อบ้าน และให้ส่งไม้ของกลางไปให้ตน ว่า "พรงนี้ใหญ่ใหญ่สั่งคน มารื้อบ้านหลังนี้ซะ ไม้ที่โดนตัดลงมาทั้งหมดส่งไปให้ผมจะได้ดำเนินการต่อไป นี่เป็นขั้นปรานีที่สุดแล้ว ถ้าไม่ยอมให้รื้อก็ต้องคุมตัวไปขังคุก เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้แก่ตัดสินใจเองเข้าใจ"

(ประเสริฐ จันคำ 2525 ก : 58)

บทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ เอารัดเอาเปรียบชาวชนบทที่सानไม่เข้าใจถึงปัญหาของพวกเขาวาน ซึ่งอาจเกิดปัญหาความขัดแย้ง จนถึงการต่อสู้ระหว่างชาวชนบทที่सानกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมา

3. บทสนทนาที่เสนอปัญหาคำนสุขภาพอนามัย บทสนทนานี้จะแสดงปัญหาที่ชาวชนบทที่सानประสบจากการบริการคานสุขภาพอนามัยคือ ซากแกลนแพทย์ เมื่อบริการทางคานนี้เข้าไม่ถึงทำให้ชาวชนบทที่सानขาดความรู้ในเรื่องอาการของโรค และการรักษาให้ถูกต้อง ไข้ยาให้ตรงกับอาการของโรค ทำให้พวกเขาไข้ยาตามความพอใจ และยาที่เคยไคยจากการโฆษณา เมื่อมีเจ้าหน้าที่ให้บริการทางคานนี้ ก็ปรากฏว่าพวกเขาขาดความรับผิดชอบคานที่ ซ้ำยังเอาเปรียบชาวบ้าน ถึงแสดงไว้ในเรื่อง

จดหมายตอบอันนี้ ของ นิรันดร์
ใจของซาบ ของ บุญปาน กงขวาง
พิชฌอ ของ โพลันตี พรหมน้อย

จดหมายตอบอันนี้ ของ นิรันดร์ ข้อความที่

นายอัครภอกกล่าวกับหมอนั้นที่ว่าที่หมู่บ้านคงแสนขาดแพทย์ก็เพราะ เป็นหมู่บ้านที่
 ถิ่นการ ทางไกลตัวเมืองและความเจริญ มาอยู่ก็ไม่วางหนา มีสภาพาเป็นเจ้าเร
 จะอยู่โลกนี้มีผู้คุมการ เท่านั้น "ไม่ค้อมีหมอหรือพยาบาลที่ไหน อยากมาอยู่ที่นั่นกรอก
 เพราะมันถิ่นการทางไกลจากตัวเมืองลับลับ อยู่ไปก็ไม่มี ความเจริญ จนก็จน เป็
 ก็เมื่อซึ่งจะตาย หายากออก" (นิรันดร์ 2520 : 90) บทสนทนาดังกล่าวแสดง
 ให้เห็นว่า การที่ชาวชนบทที่แสนขาดแคลนแพทย์ก็เพราะทุกคนหวังความก้าวหน้า ความ
 สบาย ไม่ยอมเสียสละความสุขส่วนตัว

ใจของซาบ บทสนทนาของตัวละคร ในเรื่อง

ทั้งหมอไสยศาสตร์ หมอเถื่อนที่วิจัอาการโรคของซาบ แสดงว่าพวกเขาไม่มีความรู้
 ทางด้านนี้ เช่น หมอหิว ซึ่ง เป็นหมอทางไสยศาสตร์ สันนิษฐานว่า ซาบหลบหลู่เจ้าที่
 จึงมีอาการเป็นไข้ หรือจากบทสนทนาของเพื่อนบ้านที่แนะนำให้วักรรยาของซาบชื่อ
 ยาที่คนไถยีนประกาศโฆษณาจากวิทยุว่ามีสรรพคุณรักษาได้หลายโรค ดองให้ซาบ
 รับประทานกว่า "อีบัว ภูไถยีนวิทยุเขาประกาศทุกวัน เชี่ยวนะ ไถยีนฝรั่งชื่อไถยีน
 โชนๆ กูก็จำไม่แม่น เขาว่ามันแก้ไถยีนหลายโรค มึงน่าจะซื้อมาให้ไถยีนกินบ้าง"
 (บุญปาน กงขวาง 2522 : 97) เมื่ออาการของซาบยังไม่ดีขึ้น เพื่อนบ้านก็
 แนะนำยาขนานอื่นๆ โดยเฉพาะ ยาที่มีการจับฉลากรางวัล ต่อมานานพาวซาบไปรักษา
 ที่สถานื่อนามียปรากฏว่า พณังานอนามียละเลยต่อหน้าที่ ไม่มาทำงานในเวลาราชการ

คังบตสนทนาของชาวขานที่บอกฉานว่าไม่ให้คอยหมอ "มาคอยมาเคอะอะไรกัน เอา
แอะไรไม่ไ้หรือ บางครั้งเจ็ดแปดวันโน้น หมอเขาจึงมาเปิดสักครั้ง พาไป
โรงหมอในอำเภอไม่ดีกว่าหรือ ที่โน้นเขายังมีหมอแพทยอยู่ทุกวันไม่เหมือนสุขศาลา
ที่นี่หรือ" (บุญผาน กงขวาง 2523 : 103) คังนั้นเมื่อชาวชนบทที่สามหมก
ที่พึ่งจากเจ้าหน้าที่พวกเขาจึงตกเป็นทาสของการโฆษณา และรักษาตามวิธีที่ขาน

พิษหมอ บทสนทนา ระหว่าง ภรรยาของ พนักงาน

อนามัยกับทิดหวาก ก็แสดงให้เห็นว่า เจ้าพนักงานไม่เอาใจใส่ปฏิบัติหน้าที่ของตน
อย่างเคร่งครัด คังนั้นเมื่อไม่มีคนรักษา ชาวขานหมกที่พึ่งต้องพึ่งยาจากร้านค้า คัง
ภรรยาของพนักงานอนามัยแนะนำทิดหวากไป บทสนทนาของคนขายยาที่วินิจฉัยอาการ
ของนางที่ถูกงูกัดนั้น แสดงว่าขาดความรู้ที่แท้จริง และให้ยาอย่างเผลอ "เอายานี้
กินเข้าไป แกปวด มันคงหายปวดลงบาง กินทุก 3 ชั่วโมงนะ หรือเวลาตอนปวด
ก็กินเข้าไป กินทีละเม็ดก็พอ เอานี้นยาทาตรงปากแผล คงไม่เป็นไรมั้งธรรมดา ถูก
ของขบกัดมันคงปวด แต่ถาพิษมันมาก คนถูกกัดก็แย่แล้ว มาไม่ถึงนี้หรือ"

(ไพลินคี พรหมน้อย 2522 ก : 27)

บทสนทนาในเรื่องสั้นที่เสนอปัญหาการสาธารณสุข แสดงปัญหาการขาดแคลนแพทย์
ในชนบทที่สาม ว่ามาจากแพทย์ไม่ปรารถนาจะมาอยู่ในท้องถิ่นกันดาร คังนั้นเมื่อขาดแพทย์
และยูให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ชาวชนบทที่สามซึ่งซื้อขาดการศึกษา จึงตก
เป็นเหยื่อของการโฆษณา ยา หลงเชื่อคำแนะนำของคนขายยาตามร้านค้า และหมอเถื่อน

4. บทสนทนาที่แสดงปัญหาของการเอาเปรียบ

จากผู้มีอิทธิพล ใดแก่ การถูกคดโกงจากนายทุนเงินกู โดยโกงดอกเบี้ยและเงินต้น
ว่าหมกสัญญาเพื่อยึดที่นา หรือมีฉนั้นก็จะออกมาในลักษณะเก็บดอกเบี้ยจากพืชผลโดย
คักคางมาเป็นของตนให้มากที่สุด คังการคางขาย พอคาคคนกลางจะคกราคาและหัก
กำไรให้ชาวชนบทที่สามได้รับน้อยที่สุด บทสนทนาที่แสดงปัญหาดังกล่าวปรากฏใน
เรื่องต่อไปนี้คือ

<u>เรื่อง "บั๊กลี"</u>	ของ	พิมพ์ร เมธ
<u>นาน้ำฟ้า</u>	ของ	สถาพร ศรีสีจิง
<u>หามเด็กป่าช้า</u>	ของ	คำพาน คนโต
<u>อาภัยหลาน</u>	ของ	บุญผาง กงขวาง
<u>ทองฟ้าและเงินดิน</u>	ของ	นิพนพาน
<u>สามเส้า</u>	ของ	สมคิด สิงสง
<u>ที่เห็นและเห็นอยู่</u>	ของ	กมทวน กันธู
<u>ปริศนาลับบ้านควน</u>	ของ	ประเวศ เติมมี

เรื่อง "บั๊กลี" บทสนทนา ระหว่าง ลี และผู้ใหญ่มั่น แสดงให้เห็นการคดโกงของนายทุนเงินกู้ ก็ตามสัญญาทั่ว ๆ ไป การไขหนี้ข้าวเปลือกจะไขถึงเล็กทอง แต่ผู้ใหญ่มั่นไขถึงใหญ่ทอง โดยอ้างว่าตามสัญญา

ไม่ใ้กำหนดไ้วว่าถึงใหญ่หรือเล็ก ดังนั้นคนจึงไขถึงใหญ่ทอง บทสนทนาดังกล่าวแสดงให้เห็นปัญหาการเอาเปรียบของพวกนายทุนเงินกู้ โดยที่ชาวชนบทอีสานเป็นฝ่ายเสียเปรียบและไม่มีทางสู้ ดังนั้นบทสนทนาที่ลี้ลับท้วงผู้ใหญ่มั่นว่า "นี่มันถึงใหญ่หรือผู้ใหญ่ ก็เรากดลงถึงเล็กไม่ใช่หรือ" "อ้าวก็ในสัญญาไม่ไ้ระบุถึงใหญ่ถึงเล็กนี้บอกแต่เพียงว่าเงินร่อยบาทต่อข้าวสิบถึง แล้วเรื่องอะไรจะโยงเอาถึงเล็กล่ะ"

(พิมพ์ร เมธ 2522 : 28)

นาน้ำฟ้า บทสนทนา ระหว่าง บุญผาง และคำแปง แสดง

ให้เห็นปัญหาความอยุติธรรมในการสร้างฝายที่สร้างฝายเฉพาะผู้มีเงินและมีอิทธิพล ส่วนที่นาของบุญผางและเพื่อนบ้านที่ฝายไม่ผ่านจะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในการทำนา ส่วนบทสนทนายระหว่างบุญผางกับภรรยาที่กล่าวถึงนายสาวเริ่ซึ่งจะมาทวงเงินที่บุญผาง

ญา 700 บาท หากไม่มีให้ะยัดที่นา บทสนทนาถึงกล่าวแสดงปัญญาการถูกเอาเปรียบที่ชาวชนบทอีสานได้รับจากนายทุนเงินกู้ยืมเสมอ "เขาวาด้าไม่มี เขาจะรีบนาที่ประกัน . . ." แม้วาคอ "หาที่นาเหรอ เงิน 700 บาทจะเอาที่นามันจะบ้าไปหนอยแล้ว ถึงชาจะไม่รู้หนังสือ แต่ซากัพอรู้ยู่หรือกว่า นานันคามันหลายพันมันจะเอาข้างใจของมันแน . . ." (สถาพร ศรีสีจ้ง, ในสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ 2518 : 354)

ตามนี้ตกป่าช้า การต่อรองราคา ซื้อขายได้ ของ เชียงคำเบา และพ่อค้าคนกลาง แสดงให้เห็นว่าเชียงคำเบาถูกกดราคาไป โดยพ่อค้าคนกลางหาข้อตำหนิโทษของเชียงคำเบาว่าเป็นโรค และให้ราคาเพียงกิโลกรัมละสิบสองบาท

"ใกล้ลื้อถูกุจะเป็นโรค มันเพา ๆ ยังใจชอบกล"

"ไม่หรือกเจ้าแก แคมเลียงอยู่คนเคียวกลางทุ่งมันรอนแค้นไปหนอยเท่านั้นเอง เจ้าแกชื้อกิโลละเตาไรละ"

"ที่นี้เขาชื้อกันโลละสิบสองบาท วันนี้ไ้เข้ามามาก" เจ้าแกตอบ (คำพานคนโต, ใน เจนภพ จมกระบวนวรรณ, บรรณาธิการ 2522 : 53) ครั้นเชียงคำเบาบอกว่าคามทางที่ผานมา มีชาวญวนให้ราคาไปกิโลกรัมละสิบห้าบาท เจ้าแกพูคอย่างไม่แยแส เพราะถือว่าคนโตเปรียบว่าให้เชียงคำเบากลับไปขายที่นั่น

อากับทลาน บทสนทนาของอาสี ที่บอกยากแ้ว แสดงถึงปัญหา

การถูกเอาเปรียบในการขายถ่านให้เจ้าแก คือ เจ้าแกหักเงินที่อาสีคิดว่าควรจะได้จากการขายถ่านเกือบหนึ่งพันบาท เป็นค่ากระสอบ การถที่ชนถ่าน และคารีคไลจากตัวรวเหลือเงินเพียงห้าร้อยบาท ซึ่งอาสียอมเพราะไม่เข้าใจ คังคำพูคของอาสีที่แสดงถึง

การถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางว่า "มันบอกว่าหักค่ากระสอบสองร้อยสี่สิบ เป็นค่า
หมาคา หมาคาทำอะไร อาก็ไม่รูภาษามัน หักอีกกระสอบละห้าบาทเป็นการด เหลือ
เพียงกระสอบละสามสิบห้า แล้วหักไปอีกร้อยกว่าเป็นค่ากระสอบของมันที่เราเอาไป
ใส่" (บุญปาน กงขวาง 2523 : 101)

ทองคำและเป็นกิน จากคำพูดของกำนัน แสดงให้เห็นว่าลุงกำนัน
ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดิน ฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า มาเอาเปรียบผู้เขานา คือไม่ตองออก
แรงเอง และไม่ตองซื้อพันธุ์ข้าวปลูก แลกกลับโคส่วนแบ่งมากกว่า ซึ่งทำให้ผู้เขานา
เค็ดครอน และยากจนเหมือนเดิม ดังคำบ่นกล่าวกับลุงกำนันว่า ". . . ลุงกินแรง
คนอื่น เอาเปรียบคนอื่นตลอดเวลา ส่วนแบ่งจากการทำนาไม่เคยยุติธรรม ทั้งที่คน
เขานาของลุงตองออกแรง ออกเงิน สำหรับซื้อพันธุ์ข้าวปลูก ลุงยอมรับไหมละว่าที่ดิน
พวกมันเป็นความจริง" (นิพนพาน 2516 : 37 - 38)

สามเฒ่า บทสนทนา ระหว่างคำและทอง เสนอปัญหา ความ
เค็ดครอนที่ชาวชนบทอีสานได้รับจากครูพิชิต นายทุนเงินกู โดยไม่มีทางสู้ พวกเขา
บ้านถูกริคโลกคอกเบี้ย หากไม่มีเงินให้ก็ถูกยึดที่นา ไร่ กล้วย และหากชาวบ้านคนใด
ขัดผลประโยชน์ไม่มอบนมคอตคน เขาก็จะฆ่าซึ่งคำกล่าวกับทองว่าครูพิชิต เป็นผู้
อิทธิพลที่เป็นอันตรายมากกว่าคนอื่นว่า "ถึงยังงี้ก็ยังถือว่าครูพิชิตนั้นแหละอันตราย
กว่าคนอื่น ๆ ถ้ามครูพิชิตไม่ไ้ คนแถวนี้ก็จะนอนตายคาหลักไคอย่างไร โดยเฉพาะ
พวกที่เป็นลูกหนี้มันอยู่ตอนนี้ นับวัน มันยิ่งเฮี้ยนขึ้น ถ้าไม่เสียที่นาก็ตองเสียวัวควาย
กันทั้งคอก" (สมกิต สิงสง 2524 ค : 71)

ที่เห็นและเป็นอยู่ เรื่องที่คำใส่เล้าให้ตำรวจฟัง แสดงถึง
การเอาเปรียบแรงงานของนายจ้างคำใส่กล่าวถึงความหวังของพวกคนพึ่งหลาย เมื่อ

มาทำงานในไร้อยู่แถวแก่งไคว พวกคนถูกใช้งานเกินกำลัง ทำงานตลอดวันตั้งแต่เช้ามีจนถึงค่ำโดยไม่ได้พัก ได้รับอาหารเพียงวันละสองมื้อ และยังได้รับอันตรายจากงูจงอาง ต่อกจนไขมาเลเรื่อย ถ้าหากคนงานป่วยเป็นไขมาเลเรื่อย จนไม่มีแรงทำงาน จะถูกฆ่า ส่วนคนแรงนาน ๆ จะได้รับคูปองราคาสิบแปดบาท ถ้าใส่เลมาถึงคนงานที่ป่วยเป็นมาเลเรื่อย และถูกฆ่าว่า "แต่ละไรก็ไม่ร้ายเท่ากับไขป่า คนงานรวม 30 คน ป่วยกันแทบทั้งนั้น ที่อาคารหมักเอาแก่งไควให้เอาไปยิงทิ้ง เหมือนยิงนกเลน" (คมทวน กั้นขุ 2522 ก : 82)

เปรียบกลับบ้านควน บทสนทนา ของ เปรี้ยวกับ พะเยย

แสดงให้เห็นการเอาเปรียบของ เสี้ยจิว ที่มีอิทธิพลเหนือ ทำให้สามารถบีบบังคับเปรียบพ้อของเปรี้ยว ให้ยกปรารณาแต่งงานกับตนได้ แม้เปรี้ยวไม่เต็มใจแต่ก็ต้องยอม

ดังพะเยยกล่าวกับเปรี้ยวว่าพ้อของเธอไม่ต้องการพิณาของเปรี้ยว หากแต่ต้องการตัวปรารณาว่า "พ้อไม่เอาพิณา ลุงเปรี้ยวแล้ว จะเอาลูกสาว พี่เปรี้ยวไม่รู้หรือหรือคะวันนี้เป็นวันแต่งงานที่ปรารณาภิพ้อของพะเยย. . ." (ประเคิม เคิมมี 2513 : 44)

บทสนทนาดังกล่าวแสดงให้เห็นปัญหาการเอาเปรียบทางด้านเศรษฐกิจของผู้มีอิทธิพลไม่ว่าจะเป็นการกูดขี่ การว่าจ้างแรงงานการซื้อขาย แม้ตัวละครเอกจะรู้ทันแต่ก็ไม่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเข้าต่อรอง จึงตกเป็นเหยื่อกลางตลอดเวลา

บทสนทนาในปัญหาคำถามความแตกต่างของฐานะทางสังคมนำเสียงที่ไซจะมีความรุนแรงมีการเสนอปัญหาออกมาตรง ๆ จากคำพูดของตัวละคร ความรุนแรงของถ้อยคำที่ไซแสดงความคิดและปัญหานั้นขึ้นอยู่กับปัญหาที่ของการเสนอ คือถ้าเป็นปัญหาคำถามสาธารณะจะเน้นที่การขาด

ความรู้ในเรื่องการรักษาพยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่รับผิดชอบหน้าที่ ส่วนปัญหา การให้บริการของรัฐด้านการละเลยต่อปัญหาความยากจน ไม่พัฒนาท้องถิ่นอีสานให้เท่าเทียมกัน จะใช้ถ้อยคำที่บ่งถึงความรู้สึกเสียใจ คับแค้นใจของตัวละครที่พวกตนถูกละเลย ส่วนน้ำเสียง ที่ผู้แต่งใช้เสนอปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสงบปลอดภัยและจากภูมิอิทธิพล จะ เสนอปัญหาแสดงความคิดและเสนอทางออกที่รุนแรง จากการวิจัยพบว่า เรื่องสั้นที่เสนอบทสนทนา ลักษณะนี้จะปรากฏราวปี 2515 เป็นต้นมา

บทสนทนานี้จะใช้ถ้อยคำที่บ่งให้เห็นปัญหาการเอาใจเอาเปรียบและปลุกเร้าให้ผู้อ่าน กระทบกึกในปัญหา เพื่อแสดงให้เห็นว่าการที่เสนอทางออกโดยให้ตัวละคร เอกคอสู้กับความอยุติธรรม นั้น เป็นทางที่จะไถ่ลืทธิของคณา น้ำเสียงในการเสนอปัญหานี้เน้นความคิด ความรู้สึกที่ รุนแรงที่มีต่อปัญหา ต่างไปจากน้ำเสียงของเรื่องสั้นในระยะ 2501 - 2513 ส่วนมากที่จะ ใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความสงสาร เห็นใจในชะตากรรมของตัวละคร

ตัวละคร

ตัวละครที่เสนอปัญหาความแตกต่างของฐานะทางสังคม คือ ชาวนนบท อีสาน ซึ่งมีฐานะทางหน้าที่การงานอาชีพและฐานะทาง เศรษฐกิจ ยากจนมีอาชีพ เกษตรกรรม ซึ่งผลผลิตที่ได้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ ดังนั้นหากปีใดธรรมชาติอำนวยพวกเขา ก็มีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย แต่ถ้านปีใดประสบภัยธรรมชาติ พวกเขาประสบปัญหา กับการผลผลิตทางการเกษตร ขาดเงิน ซึ่งทำให้ต้องหันเข้าพึ่งผู้มีฐานะทางสังคมและ เศรษฐกิจดีกว่าเกิดเป็นหนี้สิน และด้วยฐานะที่ต่ำกว่าทำให้ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ อย่างไม่มีทางเลี่ยง แม้แต่ค่านการค่าขายผลผลิต สินค้า พวกชาวนนบทอีสานก็ถูก เอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง

ส่วนความเป็นอยู่ของราษฎรนั้น ทางราชการได้ส่งเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายปกครอง ดูแลความปลอดภัย และด้านสุขภาพอนามัยมาอำนวยความสะดวกแก่ชาวชนบทที่सान แต่ควยฐานะทางสังคมที่สูงกว่าและมีอำนาจ เห็นอกว่า ทำให้พวกเจ้าหน้าที่มุ่งตักตวงผลประโยชน์ เพื่อให้ตนมีสภาพความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายในถิ่นทุรกันดารเช่นนั้น และไม่เอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชน

หากพิจารณาตัวละครตามฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งก่อให้เกิดการเสียเปรียบได้เปรียบและการวางอำนาจนั้น ก็สามารถแบ่งตัวละครได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ชาวชนบทที่सान ซึ่งมีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ
2. ผู้ที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่า

1. ชาวชนบทที่सानซึ่งมีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ ฐานะดังกล่าวทำให้ถูกเอาเปรียบและกดขี่จากผู้มีฐานะดีกว่า ซึ่งตัวละครประเภทนี้อาจแบ่งตามฐานะทางสังคม อาชีพ การงาน และเศรษฐกิจ ได้เป็น 5 ประเภท คือ

ก. ราษฎร ราษฎรที่มีความเป็นอยู่ที่ลำบาก เผชิญกับปัญหาความแห้งแล้ง ปัญหาทางการเกษตร ขาดผู้ช่วยเหลือ และราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตแทรกซึมของขบวนการร้าย ประสบปัญหาเรื่องการนำอาหาร และสิ่งของเกินอัตราที่กำหนด เข้ามาในหมู่บ้าน ถูกเจ้าหน้าที่รังแก เมื่อไม่มีเงินค่าสินบน สำหรับบรรเทาโทษของเกินอัตราจ่ายให้เจ้าหน้าที่ นอกจากนั้นชาวชนบทที่सानยังต้อนรับเจ้าหน้าที่อย่างนบนอบเกรงกลัว และอำนวยความสะดวกใหญ่ทุกอย่าง แม้พวกตนจะขอขาก แต่ผลที่ได้รับกลับถูกข่มขู่ วางอำนาจ ตัวละครที่ได้รับปัญหาดังกล่าว ผู้แกลงให้เป็นผู้ชาย ซึ่งตกอยู่ที่อำนาจ ของเจ้าหน้าที่อย่างเกรงกลัว พวกเขารู้ ออทน เป็นส่วนมาก แต่มีตัวละครบางตัวที่ไม่ยอมตกอยู่ที่อำนาจ พวกเขาต่อสู้จนถึงที่สุด ตัวละครดังกล่าวได้แก่

ผู้ใหญ่สุดใจ	ในเรื่อง	<u>หัวใจเกี่ยวดาว</u>	ของ	สอาด	จันทร์คี
ชา	ในเรื่อง	<u>แปนแรก</u>	ของ	วัชน์	วรรณยางกูร
ทอ	ในเรื่อง	<u>ชาวแคน</u>	ของ	วัชน์	วรรณยางกูร
เหมือน	ในเรื่อง	<u>เป็นเสียเช่นนี้</u>	ของ	ประเสริฐ	จันทำ
ลุงพัน	ในเรื่อง	<u>ทาศีวิต</u>	ของ	มธุชญ์	วัชน์โกเมธ
ทิสัย	ในเรื่อง	<u>สิเนน</u>	ของ	ภูษิต	นักร้อง

เจ้าแก้ว	ในเรื่อง	<u>แก้วเมื่อของพวกเขา</u>	ของ	ไพสันธ์	พรหมน้อย
พิน	ในเรื่อง	<u>พินแสนสาย</u>	ของ	คมทวน	กันธู
คำยง	ในเรื่อง	<u>แคนหินที่กาลเคือก</u>	ของ	ประเสริฐ	จันทำ

ผู้ใหญ่สุดใจ จากเรื่อง หัวใจเกี่ยวดาว แม้จะมีฐานะเป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่ก็เป็นตัวแทนของราษฎรคนหนึ่งที่ประสบปัญหาความไม่เอาใจใส่ของรัฐ เขาเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ฉลาด

สมเป็นผู้นำ คองการพัฒนาหมู่บ้านของตนให้เจริญทัดเทียมหมู่บ้านอื่น โดยคิดตั้งสหกรณ์ และคิดขยายการปลูกพืชแคชาคน้ำ และความช่วยเหลือจากรัฐ ผู้ใหญ่สุดใจพยายามค้นจนถึงที่สุด ส่งเรื่องให้ทางราชการพิจารณาแต่เรื่องมิไ้ได้รับความสนใจและล่าตอบ ทั้งที่เป็นเวลานานแล้ว ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่สุดใจห่วงใยปัญหาที่ลูกบ้านและครอบครัวประสบจนวาระสุดท้ายของชีวิต

ชา จากเรื่อง แปนแรก เป็นตัวละครที่อยู่ในวัยเด็ก ที่ไ้พบกับปัญหาความไม่ใส่ใจของเจ้าหน้าที่ในเรื่องความเดือดร้อนของราษฎร ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าชาอคอยยากเพียงใด ก็อยากได้ที่จะไ้ไ้มาเป็นอาหาร แม้การจับอึ่งจะลำบากก็ตาม ในการจับอึ่งพ่อถูกงูกัด แม่คองพาไปสถานื่อนามัย ส่วนชาคองมาตอรับเจ้าหน้าที่แทนพ่อและแม่ ทั้งที่พวกเขาประสบความทุกข์ แต่ไม่ไ้ได้รับความสนใจจากเจ้าหน้าที่เลย ผู้แต่งแสดงภาพของชาที่

ยกหม้อต้มซึ่งต้มออกมาต้อนรับเจ้าหน้าที เพราะถือว่าเป็นอาหารที่ดีที่สุด ขณะ
 นั้นเอง ๆ และตนต้องทนหนาว "กลิ่นหอมมาจากในหม้อ ขวนน้ำสายหก นอง ๆ ชะเงอ
 มองตามควยความหิว เพราะนี่ก็สายแล้ว ข้าบอกน้องว่าให้คอยก่อนเคอ ตัวข้าเองก็หิว
 ทั้งหิว ทั้งวงนอน" (วัณน์ วรรณยางกูร 2523 : 101) แต่เจ้าหน้าทีกลับไม่
 ต้องการอาหารที่ตนทำ ข้าต้องซาใจที่เลี้ยงไว้กินไซ้ มาทำอาหารให้เจ้าหน้าที

พอ ในเรื่อง ขาวแคน พอเป็นชาวบ้านที่ยากจน และได้รับผลกระทบ
 จากการปิดป่าของทางราชการ ก็ทำให้การติดคอเพื่อแลกเปลี่ยนอาหารกับคนในตัว
 เมืองเป็นไปไม่สะดวก และถูกจับตามองหากนำสิ่งของเข้ามา เกินหลักกิโลกรัมจะบ้าน
 โคกต้องให้สินบนแก่เจ้าหน้าที แต่พอไม่มีเงินในจึงถูกเจ้าหน้าทีรังแก ผู้แต่งแสดง
 ภาพของพ่อที่เก็บข่าวสารที่เจ้าหน้าที ไปถึงควยความระมัดระวังและเสียค่าย แม้จะ
 เต็มไปควยกรวดทรายก็ตาม เมื่อพอเล่าเหตุการณ์ให้ภักห้าฟัง ภักห้าสนใจเจ้าหน้าที
 ผู้แต่งบรรยายเรื่องให้เห็นความลำบากของพ่อและครอบครัวว่าภาวะจะโคกของฝากไปแลก
 ชาว พวกเขาต้องไขความอดทน พบกับความเหนื่อยยากเพียงโคก ท่ามกลางความร้อน
 และแห้งแล้ง - คือ แม่ไปหาผักหวาน ขณะที่พ่อและภักห้าหาปลา พ่อกับภักห้าของผจญ
 กับอุปสรรคของน้ำที่เอ่อท้น และความหิวความเหนื่อยเหนื่อย จึงผู้แต่งบรรยายภาพ
 ของภักห้าที่ถูกปลาชอนพุ่งชนลื่นปัดลงและเกือบถูกน้ำท่วมหนา ซึ่งทำให้พ่อละลาละลัง
 คือหวังทั้งลูกและปลาที่คงจับไปเป็นของฝาก เพราะหากไม่ได้ปลาก็อดข้าวซึ่งเป็นสิ่ง
 จำเป็นว่า "ร่างภักห้ายังนอนหงายอยู่กับดิน ส่วนหนึ่งของร่างกายจมลงไปดินเลน
 และน้ำก็เอ่อขึ้นจะท่วมหนาเจ้าหนูในไม่ช้า แต่ตาซาไปน้ำจะมากจับปลายาก ถ้าไม่ได้
 ปลาถือตัวนี้ หมายความว่าอาจจะไม่ได้ของฝาก "ไปแลกข้าว" (วัณน์ วรรณยางกูร
 2522 ข : 70 - 71) ความลำบากที่ตัวละครผจญกับผลที่ได้รับจากเจ้าหน้าทีเป็น

เหมือน จากเรื่อง เป็นเสียเช่นนี้ เป็นชานาที่ขยัน อคทน และซื่อ มีฐานะเป็นที่เชย
ของจากาน แต่ทั้งที่มีฐานะเช่นนั้น เหมือนก็ยังถูกจากานทำร้ายและฆ่าโดยมิได้รับความเห็นใจ แต่

เหมือนมีความอคทน และควยความรักนงชาย เหมือนไม่ยอมบอกวาตมาพบนงชาย
แม้จะถูกกรุมข่มและเฆาทั้ง เป็น ควณิสัยที่เป็นคนซื่อ จึงทำให้เหมือนถูกรังแกจาก
เจ้าหนาที่อย่างไม่มีทางโตคอบ ตกเป็นเบี้ยล่างตลอดไป

ลุงพัน จากเรื่อง ทากชีวิต ลุงพันเป็นชานา ยานเย็นลูกสาวถูก
งูกัด จึงพาไปหาหมอ ลุงพันไม่มีเงินไลาเซรมุ ที่หมอเรียกเก็บถึงหาร้อยบาท แต่
ควยความรักถูกและไม่มีทางเลือก ลุงพันต้องยอมทำสัญญาจ่ายเงิน โดยให้หนี้ชาวเปลือกกับ
พนักงานอนามัย

ทิดส่วย จากเรื่อง สินบน ทิดส่วยและเพื่อนบ้านถูกเจ้าหนาที่ตำรวจ
เอาเปรียบฝ่ายเดียว คือ เมื่อพวกตนประสบภาวะความแห้งแล้ง เจ้าหนาที่ก็ไม่เคย
ใส่ใจ จนต้องหันมาค้มเหล่าเถื่อนชาย เพื่อให้ตนอยู่รอด ทิดส่วยซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน
ตระหนักถึงปัญหากังกลาวดี และไม่พอใจการปฏิบัติตัวของ เจ้าหนาที่ ซึ่งมุ่งแต่ความ
สบาย และผลประโยชน์ฝ่ายเดียว จึงใช้ความสุจริตควยการพยายามทำดีต่อ
เจ้าหนาที่ เพื่อหวังจะได้รับความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่พวกตนประสบ แต่เมื่อ
เจ้าหนาที่ยังไม่ใส่ใจ เช่นเดิม ผู้ใหญ่ส่วยและชาวบ้าน จึงคิดควยแก้แค้นความโลภ
เห็นแก่ถิ่นของเจ้าหนาที่ควยการปรุงอาหารจากเนื้อสุนัข และแกงขี้เหล็กใส่หมักควย
ให้เจ้าหนาที่รับประทาน

เช่าแก้ว จากเรื่อง ควยมือของพวกเรา แม้จะอยู่ในวัยชรา แต่ก็เป็นคนขยัน อคทน
และรักถิ่นที่ตนไคญกเบิกเป็นที่ทำกินมา มีความแข็งแรง และจิตใจแน่วแน่ คือ ไม่ยอมออกจาก

ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ซึ่งทางการได้จัดเป็น เขตป่าสงวน เมื่อถูกบีบบังคับ เขาแถว
แก้ปัญหาด้วยการใช้อาวุธตอบ

พิน จากเรื่อง พินแสนสาย ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าพินได้รับความยุติธรรมจาก
เจ้าหน้าที่ โดยถูกกล่าวหาว่าขโมยลูกวัว จนถูกจับขังคุก พินออกหน้าไม่โต้ตอบ จนในที่สุดเมื่อ

จำจำลอง กล่าวหาพินว่าทำลายป่าไม้ และจะฆ่าพิน ความออกหน้าของพินสิ้นสุดลง

เขาจึงต่อสู้กับจำจำลอง และฆ่าจำจำลองตาย จนพินต้องหลบหนีเจ้าหน้าที่ตำรวจ
และเป็นบาทกะยักตาย ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าวีรกรรมของพินเป็นตัวอย่างที่ชาวบ้าน
ยกย่อง และจะปฏิบัติต่อความไม่ยุติธรรมที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่

คำผง จากเรื่อง แกนหินที่ศาลเกือก มีฐานะยากจน แต่ขยัน ออกหน้า มีความอดสาหะ
คัดไม่มาสร้างบ้านเอง เพราะไม่มีเงินไปซื้อไม้ แต่เมื่อคำผงสร้างบ้านเสร็จกลับถูกเจ้าหน้าที่
ตำรวจสั่งให้รื้อบ้าน และยึดไม้ ผู้แต่งบรรยายให้เห็นว่าคำผงขอมรื้อบ้าน แต่ในใจ
ของเขาเต็มไปด้วยความขุ่นเคืองและพร้อมที่จะตอบโต้ หากประสบปัญหาอีกในครั้ง
ต่อไป ถึงคำพูดของคำผงที่พูดออกมาอย่างโกรธแค้นว่า "ที่ของมึง เชิญตามสบาย
เถอะ กะไปปลูกบ้านหลังใหม่ให้ไกลกว่านี้ ถ้ายังขึ้นไปรังแกกันอีก เราจะไถ่เห็น
กัน" (ประเสริฐ จันลา 2525 ก : 58)

ตัวละครข้างคนส่วนมากตกอยู่ในฐานะจำยอม เพราะเป็นเพียงราษฎร ไม่มีอำนาจ
ไปต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ หากราษฎรก็ต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ เราจึงมีความผิดและมีชีวิตอย่างไม่สงบสุข

ข. ลูกชิ้น คัวละครที่ประสบปัญหาเรื่องการกู้ยืมเงินนี้เป็นตัวละครผู้ชายเช่นกัน มีอาชีพทำนา และประสบกับปัญหาความยากจน ซากเงินพันที่จะมาซื้อพันธุ์ข้าว ปุ๋ยตลอดจนอาหาร จึงจำเป็นต้องกู้ยืมจากผู้มีฐานะทาง เศรษฐกิจดีกว่า โดยเสียดอกเบี้ยคยขาวเปลือก และเงิน ไซท์นาจำนวนไว ดังนั้นปัญหาการถูกเอาเปรียบและคอกโกงในคานนี้คือ ถูกโกงผลิตภัณฑ์ซึ่งต้องนำมาไซท์นี้และถูกยึดที่นาหรือถูกเรียกรอ้ง สิ่งที่เราหนีต้องการโดยไม่มีทางเลี่ยง และต้องรับชะตากรรมอย่างไม่มีวันสิ้นสุด นอกจากตัวละครจะมีฐานะยากจน พวกเขายังขาดความรู้และชื่อไม่ทันเลขเหลี่ยมของนายทุนเงินกูเป็นส่วนใหญ่ แม้มีตัวละครบางตัว ที่จะไม่ยอมและลุกขึ้นต่อสู้ เรียกรอ้งความเป็นธรรม ตัวละครที่มีฐานะคิงกล่าวไคแก่

ดี	จากเรื่อง	<u>เรื่อง "บั๊กลี"</u>	ของ	ทิมทัว เมธ
	เปรียบ	จากเรื่อง <u>เปรียบกัลป์บ้านควน</u>	ของ	ประเจิม เติมมี
	มูขุผัง	จากเรื่อง <u>น่าน้ำฟ้า</u>	ของ	สถาพร ศรีธีรจิง
	ผู้ใหญ่โต	จากเรื่อง <u>หวง</u>	ของ	ภูษิต นักรอ้ง

ดี ในเรื่อง "บั๊กลี" กูเงินผู้ใหญ่แมนและฮอยสมิทานา โดยคาลงคินว่าจะไซท์นี้คยขาวเปลือก สีมี่ความหวังว่าจะพบคนี้ มีชาวเหลือพอขาย พอกิน เขาจึงทุ่มเทแรงกายทั้งหมดเตรียมงานเกี่ยวข้าว โดยมานอนทนความหนาวที่กลางทุ่ง คินแต่เขา ทำลานนวดข้าว และทำเครื่องมือเกี่ยวข้าว แต่กลับถูกผู้ใหญ่แมนและฮอยลีโกงข้าว จนเหลือเพียง 30 - 40 ถึง อย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง และต้องประสบ

ก็ชะตากรรมดังกล่าวตลอดไป ดังที่ผู้ปรับทุกข์กับนวล เมื่อเห็นข่าวเปลือกที่เหลือ
เพียง 30 - 40 ถึง อย่างทอแหว่า "นวลเอ๋ย . . . ความหวังของเราก็ดมคลี่
. . . เหมือนเช่นทุก ๆ ปี ทำนาใช้หนี้ . . . ภูเขาமாகิน . . . วนเวียนอยู่
อย่างนี้ . . . กระทบผู้พึ่งหลังเก่า . . . มาหมดที่ขาดกระรุ่งกระริ่งเงินเก่า
. . . ." (พิมพ์ารเมธ 2522 : 28)

เปรียบ . . . ใน เปรียบกลับบ้านควน ภูเขาเงินเสียชีวิต โดยงานองที่
นาไว้ เมื่อที่นาหลุดจากงานอง และเปรียบไม่มีเงินใช้ เปรียบต้องยอมยกลูกสาวตน
คือปรารถนาให้แต่งงานกับเสียชีวิต โดยไม่มีทางเลี้ยง

บุญผาง ในเรื่อง น่าน้ำฟ้า ทำนา และประสบปัญหาเรื่องไม่มีเงินซื้อข้าวปลูกทอง
ภูเขาเงินจากนายสำเร็จ ทั้งที่เพิ่งไถนา นายสำเร็จมาทางนี้ โดยบอกว่าหากไม่
มีเงินไร่จะบิณฑิมา ซึ่งบุญผางไม่ยอมและรู้ว่าคนลูกโกงและเอาเปรียบ จึงทำให้เขา
เตรียมอาวุธไว้ต่อสู้

ผู้ใหญ่โต . . . ในเรื่อง หวง ผู้ใหญ่โตและเพื่อนบ้านภูเขาเงินภรรยา
นายอำเภอ โดยงานองที่นาไว้ ผู้แต่งบรรยายให้เห็นลักษณะนิสัยของผู้ใหญ่โตว่า
รักถิ่น และเพื่อนบ้าน ดังนั้นจึงทนไม่ไหวที่ตนและลูกบ้านถูกกดขี่ขูดรีดไถนา จึงตัดสินใจ
ทำฉกกฎหมาย เพื่อรักษาสปประโยชน์ของลูกบ้าน ด้วยการเข้านายอำเภอ พร้อม
ทั้งทำรายงานนายอำเภอ ข้าราชการนายอำเภอ และทำลายหลักฐานการกู้ยืม แมตคนจะถูก
ลงโทษ แยกภูมิจิตที่ปกป้องผลประโยชน์ของชาวบ้านได้สำเร็จ ผู้แต่งบรรยายลักษณะ
ของผู้ใหญ่โต ที่ถูกจับกุม ขณะนั่งรถยนต์ไปว่า ท่าตาเต็มไปด้วยรอยยิ้ม เนื่องจาก
ภูมิจิตที่ตนป้องกันการค้าโกงที่นาได้สำเร็จว่า "รอยยิ้มกับความภาคภูมิใจก็ยังไม่ลบไป

จากใบหน้าแก่เลย เพราะโคปกบักรักษามูลมรดกคั้งเดิม ไว้ให้ลูกหลานอย่างมั่นคง
โคอีกวาระหนึ่งแล้ว ส่วนเลือดรักดินของลูกหลานมันจะเข้มข้นเหมือนแกหรือไม่นั้น
สุดแต่กรรมเวรหรือฟ้าดินจะลิขิตเถิด" (ภุชิต นักรบอง 2515 : 39)

ตัวละครที่เป็นลูกหนี้บางตัวจะยอมตกอยู่ที่ค้อทมิฬโดยคุณฎี แต่ตัวละครบางตัวก็ต่อสู้
เพื่อสิทธิของตนเอง ยอมแบกรับทั้งทำนิกกฎหมาย

ค. ลูกจ้าง ตัวละครที่เป็นลูกจ้างนี้จะประสบปัญหาในด้านการเอา
เปรียบแรงงานและค่าแรง คือ งานที่รัฐจ้างให้ราษฎรทำเช่น การชุกดิน ขนหินสร้าง
เขื่อนนั้น ชาวบ้านจะประสบปัญหาความล่าช้าในการจ่ายเงินของรัฐ ทำให้ขาดแคลน
เงิน คองหาทางออกด้วยการขายทรัพย์สิน ส่วนการรับจ้างทำงานของประชาชนด้วย
กัน ชาวชนบทที่सानจะถูกใช้งานเกินกำลัง ถูกคักโกงค่าจ้างและส่วนแบ่ง ซึ่งตัวละคร
ที่มีแต่ความเขลา ซื่อ และไม่มีทางสู้ตกอยู่ในภาวะจำยอม แต่มีตัวละครบางตัวที่
พยายามหาทางแก้ไขให้ตนหลุดพ้นจากการเอาเปรียบดังกล่าว ตัวละครที่เสนอปัญหา
ดังกล่าวได้แก่

ทองใบ	ในเรื่อง	<u>รอไม่ได้</u>
คำใส	ในเรื่อง	<u>ที่เห็นและเป็นอยู่</u>
คำมัน	ในเรื่อง	<u>ท้องฟ้าและบนดิน</u>

ทองใบ ในเรื่อง รอไม่ได้ ประสบปัญหาความยากจนจึงกระตือรือร้นที่จะได้
งานทำเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายในครอบครัว ดังนั้นเมื่อรัฐปฏิบัติงานล่าช้าไม่จ่ายเงินค่าแรง
ให้แม้ว่าเขื่อนจะสร้างเสร็จแล้ว ทองใบจึงประสบความลำบาก ไม่มีเงินมาซื้อข้าว

และอาหาร ทำให้เธอไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ ต้องหาทางออกด้วยการขายควายเพื่อ
มาใช้หนี้ ซื่อซ่าว และเป็นค่าเดินทางไปทำงานในกรุงเทพฯ

คำใส ในเรื่อง ที่เห็นและเป็นอยู่ ด้วยความยากจนและความเชื่อ คำใสจึงอพยพ
หนีความแห้งแล้ง ยากจนในถิ่นมาทำงานเป็นลูกจ้างตัดค้อยในไร่อ้อยของ เจ้าแก้วโหว แม่

คำใสจะขยันและอดทนเพียงใดก็ไม่สามารถทนอยู่ในสภาพที่ได้รับประทานอาหารเพียง
วันละสองมื้อ ต้องทำงานโดยไม่มีเวลาหยุด ตั้งแต่เช้ามีจรรยาควายได้ และความทารุณ
ของนายจ้างที่คำใสพบคือ เด็กคนงานที่เป็นไซมาเลเรียถูกยิงกาย สภาพดังกล่าวทำ
ให้คำใสตัดสินใจหนีออกมาแจ้งตำรวจ โดยหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือแต่กลับถูก
จับขัง และเมื่อเจ้าแก้วโหวมารับตัว สารวัตรก็อนุญาตให้นำตัวไป แม้คำใสจะกลัวและ
ไม่ยอมไป เขาก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงชะตากรรมนั้นได้ ผู้แต่งแสดงให้เห็นความหวาด
กลัวของคำใส เพราะเขารู้สึกว่าหากกลับไปทางเดียวที่เหลืออยู่คือ ความตาย และเขา
คงอยู่ที่ใดที่หนึ่งที่เหนือกว่าว่า "เขาคงนึกหวังที่สุดในชีวิตที่ต้องตกอยู่ที่ใดสักชะตา
ของคนที่เหนือกว่า โดยไม่มีทางต่อสู้" (คมทวน กัมธนู 2522 ก : 87)

คำ : คำนั้น ในเรื่อง ทองท่าและเงินกิน เขานาของลุงกำนันและเสียเปรียบ

ในกานการแบ่งผลผลิต ด้วยความฉลาด คำนั้นคิดกลอุบาย ทำตนเป็นคอมมิวนิสต์ และขู
บังคับให้ลุงกำนันเลิกเอาเปรียบและให้ความเป็นธรรม แก่ผู้เขานาทุกคน

ตัวละครข้างต้นล้วนแต่เสียเปรียบทางกานเศรษฐกิจ แม้ว่าเขาจะไม่เต็มใจตกอยู่
ในฐานะดังกล่าว แต่ก็ไม่มีทางเลือก นอกจากใช้สติปัญญาแก้ไข

ง. ผู้ชายผลผลิต ชาวชนบทที่सानบางคนทำการค้าขายส่งผลิตผลพวก สัตว์เลี้ยง และเผาถ่านขาย โดยส่งไปหอค้าคนกลาง ในการซื้อขายชาวชนบทที่सान ถูกกดราคาสินค้าด้วยความซื้อ และเล่ห์เหลี่ยมที่คอบกว่าทำให้ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ตัวละครที่พบได้แก่

เชียงคำเบา	จากเรื่อง	<u>หามผีตกป่าช้า</u>
อาสี	จากเรื่อง	<u>อากัณฑ์</u>

เชียงคำเบา จากเรื่อง หามผีตกป่าช้า มีความอกทน หายใจจากหมู่บ้านโพนทราย มาขายในหัวอำเภอ หามกลางอากาศที่ร้อนระอุ เชียงคำเบาไม่ยอมขายไก่ให้พ่อค้าชาวจวน ที่ให้ราคาก็โลภล้มละลือหยาบ และแมกาก็ให้ก็โลภล้มละลือสามบาท เพราะคิดว่า ยิ่งใกล้ตลาดเท่าใด ราคาก็ยิ่งสูงขึ้น แต่กลับนึกคากและยอมขายให้แกพ่อค้าในเวลา เสียเปรียบ และถูกกว้รราคาขายส่งนอกตลาด

อาสี จากเรื่อง อากัณฑ์ อาสีและบักแ้ว เม้าถ่านด้วยความเห็นชอบยาก คนจะขายถ่านในราคาสูง แต่ความซื้อและไม่เคยทำการคามาก่อน จึงถูกพ่อค้า คนกลางเอาเปรียบอย่างง่ายดาย คำพูดของอาสีที่พูดกับบักแ้วในเรื่องที่ตนถูกหักเงิน คารถ ถ้ากระสอบ ว่าเป็นเรื่องที่เจ้าของร้านทำถูก เพราะ "รถก็ของเขา กระสอบ ก็ของเขา" (บุญปาน คงขวาง 2523 : 101) คำพูดดังกล่าวแสดงถึงความซื้อ ของอาสี

ตัวละครที่ถูกเอาเปรียบทางด้านการซื้อขาย เพราะไม่มีเล่ห์เหลี่ยมทางการ การค้า

จ. คนป่วยและเจ้าของไข้ ตัวละครที่เป็นคนป่วยและเจ้าของไข้ ส่วนใหญ่เป็นชาย มีหญิงเพียงสองคน คือ นางและบัว ลักษณะนิสัยของตัวละครจะ

เป็นคนชื่อ ซากความรู้ทางคานสุสภาพอนามัย ผู้ที่เป็นเจ้าของไข้และมีความสัมพันธ์กับคนป่วย จะหวังใย หาทางรักษาทุกอย่างเพื่อให้หายเจ็บป่วย แต่เนื่องจากอยู่ห่างไกลความเจริญทำให้พวกเขา ซากความรู้ในคานอาการของโรค และวิธีการรักษา ทำให้รักษากันอย่างผิด ๆ และตกเป็นทาสของการโสมมยา หมอเถื่อน ไม่ต้องการเดินทางไกลและลำบากไปหาหมอ เมื่ออาการของคนป่วยไม่ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องไป และมักพบกับปัญหาเจ้าพนักงานอนามัยและหมอไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ ตัวละครบางตัวแสดงให้เห็นปัญหาความเป็นอยู่ที่คอยาก ก้นถาวร ทำให้เป็นโรคขาดอาหารและพยาธิ ซึ่งไคแก

หาญ	ในเรื่อง	<u>กนกขี้แรง</u>
มานและบัว	ในเรื่อง	<u>ไซของชาย</u>
บุญรวม	ในเรื่อง	<u>คำหลาหลากรวด</u>
ทิกหวาก	ในเรื่อง	<u>พิษหมอ</u>
เข่าหрок	ในเรื่อง	<u>คนกินกิน</u>

หาญ ในเรื่อง กนกขี้แรง เป็นชาวไร่ อพยพมาทำไร่ที่เนินสูงขณะไคแกคนไม่ ไคเกิดอุบัติเหตุ คนไม่ลมทับขา จนขาหัก หาญซาดความรู้เรื่องการรักษาบาดแผลเพื่อฆ่าเชื้อ ประกอบกับสถานพยาบาลอยู่ไกลทำให้เขาไม่ยอมไปหาหมอ ในที่สุดหาญก็เสียชีวิตลง

มานและบัว ในเรื่อง ไซของชาย มานเป็นเพื่อนบ้านของบัวและชาย ส่วนบัวเป็นภรรยาของชาย ตัวละครทั้งสองตัวต่างซาดความรู้ในคานสุสภาพอนามัย

มาน มีความหวังดี คอยช่วยเหลือบัวและชาย โดยการเสาะหา

หมอและยาทุกชนิดมารักษาชาว ค่ายขาดความรู้และเชื่อกันง่าย ทำให้ชายตื่นตื่น กับวิธีการรักษาคนไข้ของหมอ เดือนสามที่ตนได้เห็น จากการใช้เขารักษาเพื่อนบ้าน ฉะนั้นจึงพามารักษาชาวค่ายความมั่นใจว่าชายจะหาย ครั้นเมื่อครูทองสิงห์แนะนำให้ ไปรักษาที่พนักงานอนามัย ซึ่งดีกว่าฉันทก็เชื่อและพาไปพร้อมกับบอกกับว่า พนักงาน อนามัยที่ครูทองสิงห์แนะนำนั้นก็ดีกว่าหมอ เดือน ครั้นเมื่อมีวามถึงความแตกต่างระหว่าง หมอเดือนกับหมอตามสถานีอนามัยและโรงพยาบาล ฉันทก็รับสารภาพว่าตนไม่รู้ "หมอ เดือนกับหมอแพทยไม่เหมือนกันหรือ" "ก็ไม่รู้ . . ." "ไฉนว่าตรง ๆ" (บุญผาน คงขวาง 2522 : 101) ซึ่งการขาดความรู้ถึงกล่าทำให้ถูกหลอกจาก หมอเดือน ร้านขายยา และการโฆษณา อีกทั้ง เป็นอันตรายต่อบุคคล

ส่วนฉันทนั้น เมื่อชายป่วย บั้วพยายาม ทุกวิถีทาง เพื่อให้ชายหาย ป่วย เพราะความรักสามี บั้วเชื่อเพื่อนบ้านทุกคนที่แนะนำหมอทั้ง หมอไสยศาสตร์ ยาสมุนไพร และยาที่โค่นจากการโฆษณา มารักษาชาย อย่างมากมาย จนเงินหมก อากาของชายก็ไม่สิ้น ด้แต่งแสดงให้เห็นลักษณะของบั้วที่อยู่ทางไกลความเจริญ และไม่มีความรู้ทางคานสุขภาพอนามัย ด้วยการใช้บั้วไม่รู้ถึงความแตกต่างของยา กับปรอทวัดไข้ ถึงคำถามที่บั้วถามหมอเดือนว่า จะให้ชายเคี้ยวกินปรอทไปด้วยหรือ ไม่ว่า "ให้พี่ชาย เขาเคี้ยวกินเลยหรือหมอ" นางถามอย่างไม่แน่ใจ "ไม่ได้ หรอก . . . อดไว้เฉย ๆ ก็พอ นี่มันปรอทวัดไข้" หมอบอกขริม ๆ " (บุญผาน คงขวาง 2522 : 99 - 100)

บุญผาน ในเรื่อง คำหล้าหลากรวย แสดงให้เห็นปัญหาออกมาว่า การที่บุญผาน ขาดความรู้ เกิดผลเสียทั้งทางคานสุขภาพอนามัย คือคำหล้าเป็นมากทะยัดและถูกหลอก ตกเป็น

เหยื่อของหมอเถื่อน โดยแสดงให้เห็นว่า คำหล้าถูกหลาแทงและไม่เอาใจใส่ เพราะบาดแผลเล็ก คิดว่าไม่มีอันตราย จนอาการของคำหล้าเป็นมากแผลเริ่ม บวม เขียวช้ำ บูดวมจึงวิตก และหลงเชื่อหมอเถื่อน ซึ่ยาที่พำจากซอด้ก เพราะคิดว่ารักษาอาการของคำหล้าให้หายได้ แต่อาการของคำหล้ากลับทรุดหนัก และเสียชีวิตลง

ทิกหวาก ในเรื่องพิษงู นางภรรยาของทิกหวากถูกงูกัด อาการยังปกติ ทิกหวากจึงนอนใจ เพราะคิดว่าไม่ใช่งูพิษ ทิกหวากมีความรู้เพียงว่า หากเป็น งูเห่าและงูพิษ อาการจะปรากฏทันที ถึงงูแดงบรรยายความตึกของทิกหวากไว้ว่า "งูกัดแค่ไม่ถึงไม่เป็นไร ถ้าเป็นงูเห่าหรืองูพิษมันคงแล่นถึงหัวใจไปแล้ว" (โพลันที พรหมน้อย 2522 ถ : 26) ต่อเมื่ออาการปรากฏและเป็นมาก ประกอบ กับไม่มีหมอทางไสยศาสตร์รักษา ทิกหวากจึงพานางไปรักษาที่สถานอนามัย แต่ พนักงานอนามัยไม่อยู่ จึงต้องพึ่งยาจากรานขายยา แต่ก็ไม่สามารถช่วยชีวิตนางได้

เซาหรงอก ในเรื่องคนกินดิน เป็นโรคขาดอาหารและพยาธิเนื่องมาจากความ อคอยากแห้งแล้ง และการนิยมรับประทานของดิบ ผู้แต่งบรรยายลักษณะและประวัติ ของเซาหรงอก ว่าชอบกินดิน ซึ่งเป็นอาการของคนเป็นโรคขาดอาหาร ร่างกาย ชุ่มฉอม ทองป่อง จากประวัติทางครอบครัวของเซาหรงอกนั้น แสดงให้เห็นว่าพวก เขาขาดความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัย เพราะห่างไกลความเจริญการแพทย์เขาไม่ถึง แม้ของเซาหรงอกซื้อยาจากรานขายยาและที่ได้ยินจากการโฆษณา เนื่องจากไม่มีหมอ รักษา จนยากักล่าไส้เน่าและเสียชีวิตไป นอกจากนี้ข้อห้ามในการรับประทานอาหาร ยังทำให้แม่ของเขาเป็นโรคขาดอาหาร ส่วนพี่ชายของเซาหรงอกตายเพราะพยาธิ ไส้เดือน การที่ผู้แต่งบรรยายให้เห็นประวัติของตัวละคร เช่นนี้ ก็เพื่อชี้ให้เห็นปัญหา สุขภาพอนามัยที่พวกเขาประสบ ว่ามาจากความอคอยากแห้งแล้ง และการบริการ

ของรัฐคานนี้ที่เขาไม่ถึง

ลักษณะตัวละคร ดังกล่าวแสดงให้เห็นปัญหาทางคามสุขภาพอนามัยอย่างชัดเจน ว่าจะมาจากตัวละครชาควรรู้ทางคามสุขภาพอนามัย การใช้จ่าย การบริโภค สถานพยาบาลทางไกลจากบ้านมาก ดังนั้นปัญหาดังกล่าวควรแก้ไข ด้วยการให้ความรู้ที่ถูกต้องทางคามอนามัย

2. ผู้ที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูง ตัวละครประเภทนี้ได้ใช้

อำนาจและฐานะที่เหนือกว่ามากอบโกยผลประโยชน์ให้ตนเองและสร้างความเดือดร้อนให้ชาวชนบทอีสาน ตัวละครที่มีฐานะดังกล่าวนี้แยกออกเป็น 5 ประเภท คือ

ก. เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ที่รัฐส่งมา ปกครองดูแลความ

ทุกข์สุขและความปลอดภัยของชาวชนบทอีสานนี้มีทั้ง เจ้าหน้าที่ตำรวจ นายอำเภอ ปลัด และป่าไม้ แต่เจ้าหน้าที่ที่มีปัญหากับราษฎรมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้น้อย และพวกอาสาสมัครที่ทางราชการแต่งตั้งให้สอดส่องดูแลความประพฤติของชาวบ้านว่าจะเกี่ยวข้องกับผู้ออกการร้ายหรือไม่ ปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมักเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ได้ใช้ฐานะทางสังคมที่สูงกว่ามาข่มขู่ ชูกรัก สร้างความเดือดร้อนให้ชาวชนบทอีสาน เมื่อไม่พอใจก็วางอำนาจทำร้าย จับกุม และไม่ใส่ใจในปัญหาที่ชาวบ้านประสบ ตัวละครที่เป็นเจ้าหน้าที่และแสดงปัญหาดังกล่าวอย่างเด่นชัด ได้แก่

ผู้กองและหมู่สิงห์	ในเรื่อง	<u>สินบน</u>	ของภูมิล	นักร้อง,
จ่าฉลอง	ในเรื่อง	<u>พิณแสนสาย</u>	ของ	กมทวน คันธนู
สี่ หาเรื่อง	ในเรื่อง	<u>นักลากย</u>		
จ่ากาน	ในเรื่อง	<u>เป็นเสียเช่นนี้</u>	ของ	ประเสริฐ จันทำ
ขโมยที่ขโมยควาย	ในเรื่อง	<u>กลางเปลวแดด</u>		

บู๊กอง และ หมูสิงห์ ในเรื่อง สิบบน ไม่เข้าใจและไม่ใส่ใจถึงปัญหาความ

อคอยาก แหงแลง ที่ชาวชนบทอีสานประสบ และมุ่งแต่ความสบายส่วนตัว ตลอดจน ลากยศของตัว

บู๊กองนั้น ยูแคงแสดคงให้เห็นลักษณะของคนที่ไม่เคยพบความลำบาก และอยู่ในที่เจริญ ดังนั้น เขาจึงไม่เข้าใจว่าทำไมชาวบ้านหนองบัวจึง คมเหลาเถื่อนชาย ครั้นทราบว่ามาจากปัญหาความแห้งแล้งก็สัญญาว่าจะช่วยเหลือ ชาวบ้าน แต่ก็มีใครใส่ใจจะช่วยเหลืออย่างจริงจัง คือ เมื่อนำมิสเตอร์โจเซฟมา แนะนำการปลูกข้าวแก่ชาวบ้าน แต่มิสเตอร์โจเซฟก็ไม่เข้าใจถึงปัญหาความแห้งแล้ง คือ โดยคิดว่าคนกล้าเป็นวิชาชีพที่คอยแบ่งอาหารจากข้าว และไม่สามารถแนะนำ แก้ไขปัญหาได้ บู๊กองก็เพิกเฉยต่อปัญหานั้นไม่คิดแก้ไขต่อและเมื่อมาเยี่ยมชาวบ้าน และรับประทานอาหารที่ชาวบ้านนำมาต้อนรับ ขณะที่กำลังถือนกเขาบินอยู่ เด็กซึ่งเป็นลูกของยายจวง เขามาแย่งจากมือ เพราะความหิว บู๊กองก็มีใจสนใจและถือ เป็นปัญหาสำคัญ คือมองเห็นปัญหาความอคอยากที่ชาวบ้านได้รับ กลับสั่งให้หมูสิงห์ มาบอกชาวบ้านให้เตรียมอาหารป่าและแกงขี้เหล็กไว้ต้อนรับ

หมูสิงห์ เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้น้อย เห็นแก่อำนาจและ สิบบนที่ชาวบ้านนำมาต้อนรับ แต่ขณะเดียวกันก็จับชาวบ้านที่คมเหลาเถื่อนชายเพื่อ คนจะใคร่เลือกยศ

จ่าจำลอง ในเรื่องพิณแสนสาย เป็นเจ้าหน้าที่ที่โชคร้ายของชนบทชาวบ้าน และทำความผิดเอง โดยยูแคงสร้างเรื่องให้เห็นความพาลของจ่าจำลอง ที่ขโมยลูกวัวของ ชาวบ้านมาทำอาหารในกลางป่า เมื่อพินรู้ความลับ จึงลอบทำร้ายพิณและกล่าวหา ว่าพิณขโมย ครั้นเมื่อพบพิณตกไม้ก็กล่าวหาว่าทำลายป่า และไม่พอใจพิณที่รู้ทันตนว่า ได้รับสินบนจากเจ้าแกโฮะ จึงถือมาพิณควายนิสัยพาล

สี่ หาเรื่อง ในเรื่อง นักราก เป็นหัวหน้าอาสาสมัคร มีนิสัยเกียจคร้าน ชอบใส่ร้ายคนที่ตนเกลียดชัง โดยกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อการร้าย บางครั้งก็ใช้อิทธิพลที่มี อยู่มาทำความผิด คือขโมยวัวควายเสียเอง แทนที่จะดูแลทุกซุซของชาวบ้านและ เมื่อพบสี่ คำก็ ถูกงูเห่ากัด ในขณะที่หากบในพื้นาของตนแทนที่สี่ หาเรื่องจะเห็นใจ และเขาช่วยเหลือ เขากลับช้าเต็มอย่างไรความปรานีและแสดงนิสัยพาล จึงผู้แต่ง บรรยายถึงลักษณะของสี่ หาเรื่องที่พบสี่ คำก็ ถูกงูกัดและใกล้เสียชีวิต ว่าโหดเหี้ยม ไม่มีเมตตา กล่าวโทษะหั้นสี่ คำก็ ว่า "กูบอกแล้ว ไม่เชื่อกัน กูห้ามเด็ดขาดเพราะ ว่านอกจากบในนาของกูมันโหดกว่าในนาของคนอื่นแล้วกูเห่าในนาของกูที่มันก็ร้ายกว่า ที่อื่นซะด้วย" (ประเสริฐ จันคำ 2525 ข : 21)

จ่ากาน ในเรื่อง เป็นเสียเขมนี้ หัวงไค่ลากบศหากสามารถชักชวนเขมมาเป็นอาสาสมัคร ไค่ จึงพยายามเกลี้ยกล่อมเขมแต่ไม่สำเร็จ ต่อมาเขมไค่วิว่าทกับพวกของจ่ากานและ หนีเขาป่าไป จ่ากานรู้ว่าเขมคิดตอกกับเขมจึงบังคับให้เขมบอกความจริงและ ชูอาชาศเหมือน โดยไม่เคารพยำเกรงว่าเป็นพี่เขยของตน ต่อมาเมื่อจ่ากานสกรอย ความเหมือนที่มาพบเขม จ่ากานพยายามบีบบังคับให้เขมยอมรับ แต่เหมือนปฏิเสธจ่ากาน จึงทำร้ายเขมเหมือนอย่างกักขะและเขาเหมือนทั้งเป็น ซึ่งแสดงให้เห็นการใช้อำนาจของ เจ้าหน้าตัวอย่างป่าเถื่อน และไซไซในทางที่ผิด จึงผู้แต่งบรรยายภาพที่จ่ากานและพวก ทำร้ายเขมเหมือนอย่างบาดลึงว่า "คำตอบจากเขมเหมือนกันคือ บงดูเห็น ทำให้จ่ากาน แพบา พวกเขามาเลือกกันไปแล้ว เหมือนจึงกระเด็นกระดอนไปตามแรงเตะแรงถีบ ที่ไม่มีคำว่าปรานีปราศรัย" (ประเสริฐ จันคำ 2525 ก : 106)

ขโมย ที่ขโมยควาย ในเรื่อง กลางเปลวแคด ผู้แต่งให้ดักถาม

ชาวบ้านที่ตามควายไปและเกิดต่อสู้กับขโมย ในระหว่างการยิงต่อสู้กัน พบว่าอาวุธ และการแต่งกายของขโมย แตกต่างไปจากชาวบ้าน ถึงบทสนทนาของชาวบ้านที่พูด ถึงอาวุธที่ขโมยใช้ว่าเป็นปืนเอ็มสลิปหก ซึ่งเป็นอาวุธของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า

"มันเป็นพวกไท่กันนะที่เอารวมจอรอที่นั่น . . ."

"ไม่รู้เหมือนกัน ไม่เคยเห็นหน้าเห็นตา เห็นโคซึก ๆ ว่าไม่ใช่เสื้อผ้า เหมือนพวกเราแน่ ถือเป็นรูปร่างแปลก รวดเคียวยิงไ้สามสี่นัดเลย ไวย่คิด"

ฝ่ายที่ตามควายตอบ

"ถ้าอย่างนั้นคง เป็น เอ็มสลิปหกอย่างที่เรียกกันละมั้ง"

"เออ ๆ ทาจะแมนละดี บลึบหกก็สับหา ปืนห้า ๆ คนห้า ๆ นั้น ยิ่งใจ

ก็คงบแมนชาวไร่ชาวนา พวกเราหรอก" (ประเสริฐ จันคำ 2525 ง :

92 - 93) บทสนทนาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านอกจากเจ้าหน้าที่จะไม่ซวย คุกและทุกข์ความพลอดกัย ของชาวชนบทอีสานแล้ว บางครั้งเจ้าหน้าที่ยังทำผิด กฎหมายและเพิ่มความเดือดร้อนให้แก่พวกเขาเสียเอง

ข. นายทุนเงินกู นายทุนเงินกู ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจ สูง มักมีตำแหน่งการงานเป็นเจ้าหน้าที่ของราชการอยู่ด้วย ซึ่งทำให้มีอิทธิพลใน ชนบท เป็นที่เคารพยำเกรงของชาวบ้าน พวกเขาจะให้ชาวชนบทอีสานกู้เงินโดย คิดดอกเบี้ยจากผลผลิตผลการ เกษตรและเงิน ซึ่งยืมที่นำไว้เพื่อกันลูกหนี้โกง นายทุนเงินกูจะมีลักษณะนิสัยเห็นแก่ตัว มีความโลภ กอบโกย ผลประโยชน์จากชาว ชนบทอีสาน เพื่อให้ตนมั่งคั่งยิ่งขึ้น พวกเขามักกดโกงลูกหนี้ หากโอกาสอำนวย โดยให้เล่ห์เหลี่ยมและความฉลาดที่เหนือกว่า ตัวละครดังกล่าวได้แก่

ยึดที่นาของบุญผางและเพื่อนบ้านที่มีเงินต้นให้

เสียใจ ในเรื่อง เปรียงมาคตอง มีลักษณะของเมื่อทรยศทั่ว ๆ ไป คือใช้อำนาจ

และฐานะที่ตน เหนือกว่าทำทุกอย่างให้ใครสิ่งที่คุณปรารถนา โดยเสียใจที่นาซึ่งหลุด
จำนวนของ เปรียงมาคตองรองชอแต่งงานกับปรารถนาลูกของ เปรียง ซึ่ง เขาสามารถทำ
ได้สำเร็จ

ภรรยาบอกว่าเธอ ในเรื่อง หวง ใช้ตำแหน่งหน้าที่
ของสามีมาสร้างบารมีให้ตน คือสร้างความศรัทธาให้ชาวบ้านจากนั้นจึงออกเงินให้
ชาวบ้านกู้โดยมีที่นาเป็นประกัน และใช้เล่ห์เหลี่ยมที่คนคิดว่าชาวบ้านซื้อและรู้ไม่ทัน
เพิ่มจำนวนหนี้ของชาวบ้านในสัญญาเงินกู้เพื่อจะได้ยึดที่นาที่ประกันไว้มา เป็นของตนแต่
ความเลื่อมใสและศรัทธาผู้ใหญ่โตเขลาเช่นชาวบ้านทั่วไป จึงนำไปสัญญาเงินกู้ออกมา
ใหญ่ และผู้ใหญ่ใหญ่ทันจึงถูกฆ่า

ค. นายจาง นายจางนี้ รวมถึงเจ้าของไร่ที่จางคนงาน
มาคตองและอยู่ให้เขานาซึ่งมักมีความโลภมุ่งแคบผลประโยชน์ กคชี่เอาเปรียบแรงงาน
กาจางและผลผลิต ตัวละครที่มีฐานะกึ่งกลางไคแก

ลุงกำนัน จากเรื่อง <u>ทองห้าและเงินกิน</u> ของ นิพพาน	
เดานกโหว่ จากเรื่อง <u>ที่เห็นและเป็นอยู่</u> ของ คนทวน กัณฐุ	

ลุงกำนัน จากเรื่อง ทองห้าและเงินกิน นอกจากเป็นเจ้าหน้าที่ยัง เป็นผู้ให้เขานาคาย
ฐานะที่ต่ำกว่าทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ ลุงกำนันยิ่งโลภและเอาเปรียบกำนันกับเพื่อน
บ้านซึ่ง เขานาของคุณ ค่ายการคักตองผลผลิตที่ได้จากการแบ่งในการทำนามา เป็น
ของคุณใหม่มากที่สุด

ผู้ใหญ่มั่นและฮอยลี จากเรื่อง เรื่อง "บั๊กลี" ของ ชิมพัร เมช
 ครูพิชิต จากเรื่อง สามเส้า ของ สมกิก สิงสง

นายสำเร้ว จากเรื่อง น่าน้ำฟ้า ของ ศดาพร ศรีสีจิง
 เสี่ยว จากเรื่อง เปรี้ยวกลับบ้านควน ของ ประเคิม เติมมี
 ภรรยานายอำเภอ จากเรื่อง หวง ของ ภูษิก นักร้อง

ผู้ใหญ่มั่นและฮอยลี จากเรื่อง "บั๊กลี" เป็นเจ้าหน้าที่ของดีใหญ่เงินไทย

คิดออกเบี่ยงจากข่าวเปลือก ผู้ใหญ่มั่นและฮอยลี มีความโลภและไม่เห็นใจความ
 ทุกข์ยากที่ล้นและครอบครัวได้รับ หากไม่มีข่าวเหลือไว้ขายและกิน กลับพอใจ เพราะ
 ลีต้องมาถูกเงินคนไปซื้อข้าวกินและพันธุขาวไว้ปลูกอีก ผู้แต่งสร้างเรื่องใหญ่อ่านเห็น
 ความเห็นแก่ตัวและความโลภของตัวละครทั้งสอง โดยการที่เขาทั้งสองรีบมาชิง
 เก็บข้าว และดวงขาวเปลือกที่คิดหนีลื้อก่อนที่ลื้อจะเก็บข้าว และยังกลโกงลื้อด้วย
 การใช้ฉ้อโกงใหญ่ดวงขาวแทนที่จะเป็นดังเล็ก ซึ่งเป็นการมุ่งตักดวงผลประโยชน์ฝ่าย
 เดียว โดยไม่มีความเห็นใจผู้ที่ค้าคอกว่า

ครูพิชิต จากเรื่อง สามเส้า จากถาวรบรรยายของยู่งและบทสนทนาของ

คำและทองนั้น ครูพิชิตเดิมเป็นครูและออกเงินให้ชาวบ้านและข้าราชการถูกน เป็น
 เสริมผู้เงินกู้ เพราะเขาจะชู้ครัดคอกเบี่ยงชาวบ้านโดยขาดความเห็นใจ เมื่อไม่มี
 เงินคนให้ตามสัญญา ครูพิชิตจะยึดที่นา ไร่ กล้วย และสร้างอิทธิพลโดยเป็นนักเลง
 กลั่นแกล้งและฆ่าคนที่ขัดผลประโยชน์

นายสำเร้ว จากเรื่อง น่าน้ำฟ้า เป็นนายทุนเงินกู้และเจ้าของที่นาซึ่งได้
 จากการยึดจากลูกหนี้ ที่นาของนายสำเร้ว สามารถทำนาได้ปีละสองครั้ง เพราะมี
 ฝ่ายกักน้ำนาน แต่ด้วยความโลภนายสำเร้วหวังยึดที่นาที่ทำนาได้ปีละหนึ่งครั้งเพราะ
 อาศัยน้ำฝน โดยออกเงินให้บุญฝางและเพื่อนบ้านของบุญฝางกู้ จากนั้นจึงคิดคดโกง

เจ้าแก้อัว จากเรื่องที่เห็นและเป็นอยู่ เป็นคนจีนและเจ้าของไร่อ้อยเขามุงกศ

ลูกจ้าง คอยการเอาเปรียบแรงงานและค่าจ้าง โดยไม่มีความปรานี เมื่อลูกจ้างเจ็บป่วยแทนที่พระเจ้าจะเห็นใจและให้การรักษา กลับมองเห็นว่าหมกประโยชน์ ทำงานไม่ไค้จึงสั่งฆ่า หากใครหนีจะตามล่าจนถึงที่สุด ดังเช่นค่าใส่หนึ่ออกมาและถูกเจ้าแก้อัวแจ้งความเท็จว่าค่าใส่และเพื่อนชโยมมีคตค้อยและเงินค่าแรงมา เมื่อถามตัวค่าใส่พบ เจ้าแก้อัวใช้อัทธิพลขอตัวค่าใส่จากตำรวจไปจัดการเอง ดังคำพูดของเจ้าแก้อัวที่ขอตัวค่าใส่จากตำรวจและยืนยันว่าค่าใส่ชโยมของตนมาว่า

"ไอ้เสี้ยว พวก ไอ้ปลิวมันบอกงว่า อ้ายนี่แหละที่กะโมยของของง"

ชายร่างอานบึงคำพูดยับคตคตนาสารวัตร

"งั้นงมตองซังมันไว่กอน ของกลางมันคงตั้งไว่กลางป่า"

"ไม่เป็นไรนอ เาออย่างนี้คักว่าพวกสงอ้ายนี้ไ่ขงก็เสี้ยวกั๊ง งจะเอา

ไปสั่งสงเสี้ยวหนอย" (คมทวน คินฐนุ 2522 ก : 87)

ง. พอกาคนกลาง พอกาคนกลางที่ปรากฏในเรื่องสั้นมักเป็น คนจีนและมักเอาเปรียบลูกคาคอยการกตราคาสินค้าและหาทางหักค่าใ้ขายทุกอย่าง เพื่อไ้ตนเสี้ยวเงินน้อยที่สุด ตัวละครที่ปรากฏในเรื่องสั้นและมีลักษณะดังกล่าวคือ

พอกา	ในเรื่อง	ห้ามผิดกป่าชา	ของ	คำหาม	คนโค
เจ้าแก	ในเรื่อง	อาภัยหลาน	ของ	บุญปาน	กงขวาง

พอกาในเรื่อง ห้ามผิดกป่าชา กตราคาไ้ของเชียงคำเบา

โดยไม่แยแสว่าเขาจะขายหรือไม่ เพราะรู้ว่าอย่างไรเสี้ยวเชียงคำเบาต้องขาย เนื่องจรงเชียงคำเบาหาบโกมาตามทางมีผู้ไ้ราคาสูงกว่า แต่เขาไม่ขาย ดังนั้นหากเชียงคำเบาหาบโกย้อนกลับไปขายไ้พอกาและแมกกาที่ไ้ราคาตนสูง เขาตองถูกกค

ราคาขายลงอีก

เจ้าแก๊ ในเรื่องอาถรรพ์หลาน รับซื้อถ่านของอาสี่โดยเอารถและกระบะมาใส่
ถึงที่ แต่โหล่าสี่และบักแ้ว เป็นผู้บรรจุและเมื่อนำถ่านไปส่งที่ร้าน เจ้าแก๊ก็อ้าง เหตุผล
หักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ตนเสียเงินน้อยที่สุด ซึ่งเป็นเล่ห์เหลี่ยมที่อาสี่รู้ไม่ทัน

จ. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตัวละครนี้จะเสนอปัญหาในลักษณะ
หมอมและพนักงานอนามัยไม่ยอมเสียสละมาอยู่ในที่กั้นการเช่นนั้น ทำให้ชาวชนบทอีสาน
ขาดแคลนแพทย์ และผู้ที่มาอยู่ก็มีโคปฏิบัติหน้าที่ของตน หากแต่หวังผลประโยชน์ส่วนตน
เพิกเฉยละเลยต่อหน้าที่มาตั้งคลินิกส่วนตัว ซึ่งโคแก๊

หมอนันต์	ในเรื่อง	<u>เมฆาคามหมอนันต์</u>	ของ	นิรันดร์
พนักงานอนามัยและหมอ	ในเรื่อง	<u>ไซของชาย</u>	ของ	บุญปาน คงขวาง
หมอ	ในเรื่อง	<u>หิษหมอ</u>	ของ	ไพสันต์ พรหมน้อย

หมอนันต์ ในเรื่อง เมฆาคามหมอนันต์ เมื่อตอนเป็นนักศึกษาแพทย์นั้นหมอนันต์มี

อุดมการณ์ที่จะยอมสละความสุขส่วนตัว มาอยู่กับชาวบ้านจนแสบ เนื่องจากเขาไม่
สามารถทนดูชาวบ้านถูกทอดทิ้งได้ ดังคำกล่าวของหมอนันต์ที่กล่าวกับนายอำเภอว่า
" . . . ผมทนไม่ไหวหรอกที่จะปล่อยให้คนที่มันเป็นโรค แล้วปล่อยให้ตายกันไปตาม
ยถากรรม" (นิรันดร์ 2520 : 91) แต่เมื่อหมอนันต์สำเร็จการศึกษา เขาก็
มีโลกกลับมาถึงสัญญาและอุดมการณ์ที่ตั้งไว้ กลับไปตั้งคลินิกส่วนตัวในกรุงเทพฯและ
แต่งงาน เพื่อทำงานหาเงินให้คุ้มกับที่ตนเรียนมา ประกอบกับมีความเห็นว่าอยู่
ในกรุงเทพฯเจริญกว่า หนักคำพูดของภรรยาหมอนันต์ที่บอกกับผู้ใหญ่บุญมีว่า

คุณหมอนั้นคงจะไม่กลับไปไหนอีกแล้วแหละ เพราะคลินิกที่ลุงเห็นอยู่นั้น
เป็นเรือนแสน หมอต้องเก็บเงินเพื่อใช้หนี้เขาอีกนาน หมออุทิศสำหรับเรียน
มาตั้งหลายปีด้วยความยากลำบาก ก็ยอมอยากก่อสร้างตัว สร้างทุนรอน
ของตัวเองบ้าง ใกร ๆ ก็อยากรวยทั้งนั้น ลุงเข้าใจที่ฉันทุ๊กใหม่จะแล้ว
รายได้ที่นั่นก็ค่อนข้างดี อีกไม่นานหมอกงนอนหมก มีความสุขสบายแก่ตัวเอง
และครอบครัว หมอนั้นก็ตกลงใจเอาไว้อย่างนี้แหละลุง (นิรันดร์
2520 : 92 - 93)

พนักงานอนามัยและหมอ ในเรื่องใจของชาวแม่จะไม่มัวทบทวนจาก
คำบอกเล่าและบทสนทนาของผานกับตัวละครอื่นแสดงว่า เจ้าพนักงานอนามัยขาด
ความรับผิดชอบ ไม่คอยอยู่ปฏิบัติหน้าที่ เพราะนานจะมาเปิดบริการสักครึ่ง ส่วน
นายแพทย์ใหญ่ของโรงพยาบาลประจำอำเภอก็ละเลยต่อหน้าที่ โกงเวลาราชการ
มาทำประโยชน์ส่วนตัว คืออยู่ที่คลินิกส่วนตัวในเวลาราชการ กังคำพูดของผานที่
ห้ามไม่ให้วิ่งลงจากเถียง เพราะคนต้องพาเขาไปหาหมอที่คลินิกว่า

"ไม่ต้องลง" ไอ้ผานโยกมือห้าม "ที่นี่มีแค่หมอแพทย์ พยาบาล หมอแพทย์
ใหญ่ไม่อยู่หรอก"

"อ้าวทำไมล่ะ"

"เราต้องไปที่มณฑลาคโน้น เขาบอกว่าหมอแพทย์อยู่นึก หรือที่นั่นอะไร
นี่แหละ" (บุญผาน กงขวาง 2522 : 104)

หมอ ซึ่งเป็นพนักงานอนามัย ในเรื่อง พิษหมอ แสดงให้
เห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ใส่ใจต่อหน้าที่ คือเขาอำเภอตั้งแต่วันศุกร์ โดยไม่คำนึงว่าจะมี

คนเจ็บหรือไม่ จึงทำให้ทางเสียชีวิต เพราะไม่มีหมอ ฉีดเซรุ่มรับพิษงูให้

ตัวละครที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมสูงนี้ผู้แต่งจะสร้างให้มีลักษณะของผู้ที่
เอารักเอาเปรียบ และใช้อำนาจข่มขู่ โดยปราศจากความเมตตา และเห็นใจในความ
เดือดร้อนของชาวชนบทอีสาน มีความคิดแต่เพียงว่ายิ่งตนสุขสบาย มีความร่ำรวยและได้เปรียบ
มากเท่าใดก็ยิ่งดีเท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่าผู้แต่งสร้างตัวละคร ทั้งสองฝ่ายให้มีลักษณะแตกต่างกันเพื่อเสริม
ลักษณะของอีกฝ่ายหนึ่งให้ชัดเจน และเน้นปัญหาให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

แนวคิด

แนวคิดที่เสนอปัญหา ด้านความแตกต่างของฐานะทางสังคม แยกตามเนื้อหาข้างต้น
และตามจุดมุ่งหมายของผู้แต่งไว้ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ

ก. ปัญหาการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะแสดงปัญหาการปฏิบัติ
หน้าที่ราชการโดยมิชอบ และขาดการเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของข้าราชการ

ข. เสนอปัญหาการเอาเปรียบของเอกชน ผู้มีฐานะทางสังคมดีกว่าชาวชนบท
อีสาน กล่าว คือ แทนที่บุคคลดังกล่าวจะปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน เพื่อช่วยเหลือ
ชาวบ้านให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีชีวิตอย่างสงบ พวกเขากลับใช้อำนาจหน้าที่ในทาง
ที่ผิด ไม่ปฏิบัติตามบทบาท ซ้ำยังมุ่งกอบโกยผลประโยชน์ใส่ตน โดยมิคำนึงถึงความ
ทุกข์ยากของชาวชนบทอีสาน

ก. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สำหรับแนวคิดที่เสนอปัญหาการบริการของรัฐนั้น ผู้แต่งต้องการแสดงให้เห็นปัญหา
การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการฝ่ายปกครอง ซึ่งทำหน้าที่ดูแลความทุกข์สุข รักษาความสงบ
และความปลอดภัยของชาวชนบทอีสาน และปัญหาการบริการด้านอนามัยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
สามารถแยกกล่าวได้คือ

1. ปัญหาที่มาจากข้าราชการฝ่ายปกครองและฝ่ายรักษาความสงบ ปัญหาที่จะ
 แสวงออกในลักษณะข้าราชการใช้อำนาจ หน้าที่และภาระงานที่หนักกว่า มาสร้างความ
 เกิดความเดือดร้อนให้ชาวบ้านหรือส่วนแบ่งความสบายส่วนตัว แทนที่จะศึกษาให้เข้าใจถึงปัญหาที่พวกเขา
 เขากำลังเผชิญอยู่ เพื่อหาทางแก้ไข ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เช่น

สินบน ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้ใส่ใจศึกษาถึงปัญหา
 ความเดือดร้อนที่ชาวบ้านหนองไผ่ ออก ประสบทั้งความยากจน ความแห้งแล้งและคาน
 อนามัยอย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่กลับใช้ตำแหน่งที่เหนือกว่ามาสร้างความสบายส่วนตัว
 เมื่อต้องการจะไต่หรือกินอาหาร ก็ออกคำสั่งให้ชาวบ้านจัดเตรียมให้ โดยมีโคค้ำหนึ่ง
 ถึงความเดือดร้อนที่ชาวบ้านจะไต่รับ คุยฐานะทางสังคมที่คอบกว่าจึงทำให้ชาวบ้าน
 ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ จำยอมทุกอย่าง แม้จะไม่พอใจก็ไม่สามารถแสดงออกได้
 เช่นเดียวกับเรื่อง พินแสนสาย คือ จาจำลองมิได้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาความสงบ
 ให้แก่ชาวบ้าน กลับก่อความเดือดร้อน ทำนิตกกฎหมายเสียเอง ซ้ำยังโยนความผิด
 ไปให้พิน จนพินหมดความอดทนและต่อสู้กับจาจำลอง

ในเรื่อง พินแสนสาย นี้ ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าแม่พินจะตายแต่การ
 กระทำของเขากลับได้รับการยกย่องจากเพื่อนบ้านว่า "เมื่อคุณกลตายไปหนึ่งคน คน
 ซลาตก็ตายไปนับสิบ" พินสายไม่ขาดเสียแล้วมันจะต้องกั้งกระหนัขึ้นปลุกชาวบ้านขึ้นมา
 อีกไม่ขาดสายเช่นกัน" (ลมทวน คันขุ 2522 ข : 57) ข้อความนี้แสดงให้เห็น
 เห็นว่า หากชาวบ้านหมดความอดทน เมื่อใดพวกเขาจะถูกขึ้นต่อสู้ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าว
 นี้จะมีอยู่เรื่อย นับเป็นเหตุการณ์ที่ถูกลามิใหญ่โต สร้างความร้าวฉานระหว่าง
 เจ้าหน้าที่และชาวบ้านมากขึ้น ดังนั้นทั้งสองฝ่ายควรหันมารวมรอมกัน โดยเจ้าหน้าที่
 ควรเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนใหม่ ไม่วางอำนาจ และเห็นใจในความทุกข์ของชาวบ้านบท
 อีสาน

2. ปัญหาการบริการ กานอนามัยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ผู้แต่งแสดง

ให้เห็นว่าชาวชนบทที่สามอยู่ห่างไกลความเจริญ ทำให้บริการกานสาธารณสุขเข้าไม่ถึง
ขาดแคลนแพทย์ พนักงานอนามัย และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่จะมาแนะนำให้ความรู้
กานอนามัยแก่พวกเขาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งส่งผลให้ชาวบ้านขาดความรู้ในเรื่อง
สุขภาพอนามัย การบริโภคอาหารและการรักษาพยาบาล ขาดความรู้ในเรื่อง
ดังกล่าว ประกอบกับบ้านและเส้นทางคมนาคมอยู่ห่างไกลสถานพยาบาล การไปมา
ไม่สะดวก ชาวชนบทที่สามจึงนิยมรักษาพยาบาลกันเอง โดยใช้พวกสมุนไพร วิธี
ทางไสยศาสตร์ ยาที่ได้ทั้งจากการโฆษณา หรือยาที่ซื้อจากการเรขายและหมอเถื่อน
ซึ่งบางครั้งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เมื่ออาการหนักจึงจะไปรักษาที่สถานอนามัย
และโรงพยาบาล แต่เมื่อไปสถานพยาบาลกลับไม่ได้รับบริการจากพนักงานอนามัย
และแพทย์ เพราะพวกเขาละเลยต่อหน้าที่ ดังเช่นเรื่อง

บิดามาคามพออนันต์ แสดงให้เห็นว่าเหตุที่ชาวชนบทที่สามขาดแคลน
แพทย์ และสถานอนามัย ก็เพราะเจ้าหน้าที่ไม่สนใจจะแก้ปัญหา แพทย์ส่วนมากจะหวัง
ความก้าวหน้าและความสบาย จึงไม่มีใครปรารถนามาอยู่ในถิ่นทุรกันดาร เช่นหมู่บ้าน
คงแสน

กำหล้าหล้าครวญ แสดงให้เห็นผลเสียของการบริการกาน
สาธารณสุข คือ บุญรวมและกำหล้า ขาดความรู้เรื่อง การรักษาพยาบาล ทำให้ถูก
หลอกรจากหมอเถื่อนใจหาย

โซ่ของชาว เสนอให้เห็นสาเหตุที่ชาวขานมักจะรักษาตนเอง เมื่อเจ็บป่วย เพราะนอกจากเส้นทางคมนาคมที่จะไปถึงสถานพยาบาลจะลำบากและอยู่ไกลแล้ว เจ้าหน้าที่ยังละเลยต่อหน้าที่ มุ่งประโยชน์ส่วนตนไม่อำนวยความสะดวกต่อชาวบ้าน เมื่อไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมารักษาและแนะนำการใช้ยา วิธีรักษาพยาบาลที่ถูกต้อง ชาวขานที่ขาดความรู้เรื่องดังกล่าว และการใช้ยาให้ตรงกับอาการของโรค จึงตกเป็นทาสของการโหมทยา โดยหวังรางวัลจากการส่งสลากยาเข้าชิงรางวัล ซึ่งนับว่าเป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพของชาวชนบทที่सान เพราะถ้าใช้ยาถูกกับอาการของโรคก็ไป แดงาตกลงนิตดาจ เป็นอันตรายถึงชีวิตได้

คนกินดิน เขาหรือคและชาวขานประสบปัญหาความสุขภาพอนามัยเป็นทั้งโรคขาดอาหาร โรคพยาธิ เพราะชาวชนบทที่सानขาดความรู้ทางสุขภาพอนามัย และทางไกลความเจริญ การแพทย์เขาไม่ถึง เมื่อมีแพทย์เข้ามาให้ความรู้ก็มาเพียงช่วงเดียวขาดหายไป ทำให้ชาวชนบทที่सानประสบปัญหาเช่นเดิม ผู้แต่งสรุปความในตอนท้ายเรื่องถึงการตายของ เขาหรือค ด้วยโรคขาดอาหารและพยาธิ ว่าปัญหานี้ยังคง อยู่ตลอดไป "ไม่มีใครรู้ว่าเขาหรือคไปแอบกินดินหรือเปล้า อีกไม่กี่เดือน ต่อมาเขาหรือคก็สิ้นใจควยร่างกายที่วมเหลือง และถึงงไม่มีใครรายงานเรื่องนี้ให้รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุข ประเทศสาร์ชาติรับทราบ" (วัชนัน วรลยางกูร 2522 ก : 144) นอกจากนี้ผู้แต่งยังสร้างเรื่องใหญ่อ่านเห็นว่าปัญหาความสุขภาพอนามัยนี้ ชาวชนบทที่सानประสบมาเป็นเวลานานโดยไม่มีการแก้ไข ถึง เขาหรือคที่ไคยีนคำว่า "ภัยแล้ง" หรือ "ทุกพิภภัย" (วัชนัน วรลยางกูร 2522 ก : 135) ตั้งแต่วิหุขของคณยังไม่พั้ง จนถึงวิหุขของคณพั้ง และพั้งวิหุขของคณอื่น เขาหรือคก็ยัง

ไคยีนคำดังกล่าวอยู่ที่สภาวะความเป็นอยู่ของพวกคนยั้งคงเดิม ส่วนการแพทย์ที่เขา
มาจะเป็นหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ เขามาให้ความรู้แล้วจากไป ซึ่งไม่เกิดประโยชน์แก่
ชาวชนบทที่อีสานเลย เพราะพวกเขาไม่เข้าใจ ถึงบทสนทนาที่ชาวบ้านถามผู้ใหญ่ว่า
เมื่อไรหมอ "โปรตีน" (วัชนัน วรลยางกูร 2522 ก : 144) จะกลับมาอีก ซึ่งคำ
นี้เพี้ยนมาจากโปรตีนที่หมอแนะนำให้ชาวบ้านรับประทาน อาหารที่มีพวกโปรตีนที่หา
ได้จากเนื้อสัตว์ นม และไข่ แสดงให้เห็นว่าแพทย์ที่เขาแนะนำมิไคยู่ความเหมาะสม
ถึงอาหารที่พวกเขาชนบทอีสานพอหาได้และมีโปรตีนดังกล่าวเลย

ข. ปัญหาที่มาจากเอกชนที่มีฐานะทางสังคมดีกว่าแนวคิดเกี่ยวกับปัญหา จะเป็นกร
เอาเปรียบทางกานเศรษฐกิจ ทั้งการคกโกง กอกเบียด กตรากาสินค้า และเอา
เปรียบกานแรงงาน แทนที่พวกเขาจะเห็นใจและเข้าใจในความทุกข์ยากของชาวบ้าน
พวกเขากลับใช้ฐานะที่ได้เปรียบกว่ามาตักตวงผลประโยชน์ กดขี่และเรียกร่องทุกอย่าง
ตามที่ตนปรารถนา เช่น ในเรื่อง เปรียบกลับบ้านกวน แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้ตกอยู่
ในฐานะเสียเปรียบทุกทาง ไม่ว่าเจ้าหน้าที่จะเรียกร่องและเอาเปรียบเช่นใด พวกเขา
ก็ต้องจำยอมโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง แนวคิดนี้แสดงไว้ในเรื่อง "บั๊กลี" และ
หามผีตกป่าช้า เช่นกัน โดยในเรื่อง เรื่อง "บั๊กลี" แสดงให้เห็นว่าแม่ชาวบ้าน
เจน ลี จะถูกคกโกงเช่นโลกก็ไม่มีทางสู้ เพราะเขาเสียเปรียบทั้งกานฐานะทางเศรษฐกิจ
และอาชีพ

ส่วนเรื่อง หามผีตกป่าช้า นั้นเป็นการแสดงการ เอาเปรียบของพ่อค้า
คนกลาง โดยที่ผู้ชายผลิตต้องจำยอมแม่จะไม่เต็มใจก็ถาม

แนวคิด ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้มีฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจสูงกว่า
ช่วยเพิ่มปัญหาให้ชาวชนบทที่อีสาน เพราะนอกจากพวกเขาต้องประสบปัญหาการ
เกษตรที่มาจากภัยธรรมชาติแล้วยังต้องตกเป็น เบียดกลางของมนุษย์ด้วยกันอย่างไม่
ทางเลี่ยง ทำให้ฐานะทาง เศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่ตกต่ำยิ่งขึ้น ผู้แต่งจะ

แสดงแนวคิดโดยผ่านตัวละครเป็นสำคัญ และควยฐานะทางสังคม เศรษฐกิจที่ค้อยกว่า
 ทุกทางพวกชาวบ้านมักพ่ายแพ้ไม่มีทางไปพบสภาพตั้งกล่าว ทางออกที่ปรากฏในบาง
 เรื่อง คือชาวชนบทอีสานไม่ยอมตกอยู่ใต้อาณาธิปไตย พวกเขาลุกขึ้นต่อสู้เพื่อ
 ความเป็นธรรม ให้ได้รับประโยชน์ที่ควรได้ ซึ่งวิธีการต่อสู้จะเป็นวิธีที่รุนแรง ทำทลาย
 ต่อกฎหมาย และทำให้ปัญหาลุลงเพิ่มขึ้น เช่น ทางออกในเรื่อง พิณแสนสาย
และควยมือของพวกเรา ซึ่งชาวบ้านใช้อาวุธเขาคอสูกับเจ้าหน้าที่ เพื่อความเป็น
 ธรรม นับเป็นทางออกที่รุนแรงและเพิ่มปัญหายิ่งขึ้น

น่าน้ำฟ้า ชาวบ้านลุกขึ้นต่อสู้กับนายทุนเงินกูก็เพราะไม่อาจทนต่อ
 การเอาเปรียบและมุ่งกอบโกยผลประโยชน์ โดยใช้ฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงกว่ามา
 ข่มขู่ได้

ทาง แสดงแนวความคิดว่าผู้ที่มิมีอิทธิพลและได้เปรียบของฐานะทาง
 เศรษฐกิจสังคมมักเอาเปรียบโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้ที่ค่าค้อยกว่า จน
 ในที่สุดชาวบ้านหมดความอดทน จึงหาทางออกด้วยวิธีการรุนแรงถึงขั้นทำลายชีวิต
 ผู้เอาเปรียบได้

อาจสรุปได้ว่า ชาวชนบทอีสาน ได้รับความเดือดร้อน จากผู้มีฐานะค
 กว่าทั้งข้าราชการและผู้มีอิทธิพล ก็เพราะบุคคลดังกล่าวมุ่งประโยชน์ส่วนตัว ไม่
 ยอมเห็นใจผู้ทุกข์เข็ญ จึงทำให้ปัญหาคั่งกล่าวคงอยู่ตลอดไป ดังนั้นหากผู้มีฐานะ
 ทางสังคมสูงกว่าจะพยายามเข้าใจในปัญหาของชาวชนบทอีสาน หันมาช่วยเหลือ
 แก้ไขปัญหา ไม่เอาเปรียบ ปฏิบัติตามหน้าที่ อีกทั้งชาวชนบทอีสานควรมีความรู้
 ทนต่อเหตุการณ์รอบตัว ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และสภาพความเป็นอยู่ของตน
 ปัญหาที่กล่าวมาก็จะลดน้อยลง

3. เนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาค่านิยมและความเชื่อ

เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาค่านิยมและความเชื่อแสดงถึงการยกย่องอารยธรรมใหม่ ๆ ที่หลังไหลเข้ามา โดยถือว่าหากใครทำตามจะเป็นสิ่งที่ดีถูกต้อง นอกจากนี้ยังแสดงถึงปัญหาที่มาจากความยึดมั่นและความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์สิ่งลึกลับ ตลอดจนกฎข้อห้ามที่ได้รับการปลูกฝังมานาน ซึ่งแยกศึกษาได้ 2 ประเภทคือ

3.1 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อ

3.2 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาค่านิยมเกี่ยวกับความเจริญ

3.1 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อ เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อ
ดังกล่าวได้แก่

	<u>ปีที่แต่ง</u>	<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ชื่อผู้แต่ง</u>	
1	2521 ข	<u>ใบลมลูก</u>	ไพสนัด	พรหมนอย
2	2523	<u>ไอ้ปู้ตา</u>	ทองดี	สีล้ำควน
3	2524 ง	<u>ทุกซของบ้านเมือง</u>	สมคิด	สิงสง
4	2525 จ	<u>หวังว่าวันที่พันโค่น</u>	ประเสริฐ	จันทำ

3.2 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาค่านิยมเกี่ยวกับความเจริญ

	<u>ปีที่แต่ง</u>	<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ชื่อผู้แต่ง</u>	
1	2502	<u>หมอลำ</u>	กเวด	ชโนบุร
2	2510 ง	<u>แชมกำ</u>	ลาว	คำหอม
3	2510	<u>วัวของปู่เจ้า</u>	เรืองศักดิ์	ละทัยนิล

	<u>ปี</u> <u>ที่</u> <u>แ</u> <u>ก</u> <u>ง</u>	<u>ชื่</u> <u>อ</u> <u>ร</u> <u>่</u> <u>อ</u> <u>ง</u>	<u>ชื่</u> <u>อ</u> <u>ผู้</u> <u>แ</u> <u>ก</u> <u>ง</u>	
4	25 12	<u>บุญพาขอแ</u> <u>ก</u> <u>น</u>	ประเคิม	เต็มมี
5	25 13 จ	<u>ป</u> <u>าย</u>	ลาว	คำหอม
6	25 13	<u>แจ</u> <u>ม</u> <u>ฟ</u> <u>่า</u> <u>ก</u> <u>ล</u> <u>้ว</u> <u>ร</u> <u>ุ</u> <u>ง</u> <u>ท</u> <u>ห</u> <u>า</u>	อาสา	บุญม่านพ
7	25 16	<u>ล</u> <u>ุง</u> <u>น</u> <u>ี</u> <u>ย</u> <u>น</u>	ประเสริฐ	พิจารณาโสภณ
8	25 17	<u>บ</u> <u>ล</u> <u>ว</u> <u>ไฟ</u> <u>สุ</u> <u>ก</u> <u>ท</u> <u>าย</u>	พิลลภ	ชั้นหนักคำ
9	25 20 ค	<u>ไ</u> <u>อ</u> <u>ส</u> <u>อ</u> <u>น</u> <u>ก</u> <u>ับ</u> <u>เข</u> <u>า</u> <u>ห</u> <u>่</u> <u>ล</u> <u>ี</u> <u>อ</u> <u>ม</u>	ไพลันดี	พรหมน้อย
10	25 20	<u>ก</u> <u>ว</u> <u>ย</u> <u>ล</u> <u>ี</u> <u>อ</u> <u>ค</u> <u>และ</u> <u>ชี</u> <u>วิ</u> <u>ค</u>	คมทวน	คันธนู
11	25 21	<u>ค</u> <u>ำ</u> <u>น</u> <u>อ</u> <u>ง</u> <u>ผู้</u> <u>ไม</u> <u>พ</u> <u>ั</u> <u>น</u> <u>า</u>	คำหมายน	คนไค
12	25 22	<u>อ</u> <u>ี</u> <u>ห</u> <u>ุ</u> <u>ญ</u>	พรเทพ	สิริจันทร์ภา
13	25 22 ข	<u>น</u> <u>ั</u> <u>น</u> <u>แ</u> <u>ง</u>	ไสลันดี	พรหมน้อย
14	25 22 ข	<u>ค</u> <u>ิ</u> <u>น</u> <u>พ</u> <u>เ</u> <u>ล</u> <u>ง</u> <u>แ</u> <u>ก</u> <u>น</u>	บัณฑูร	กลิ่นขจร
15	25 23	<u>ค</u> <u>น</u> <u>บ</u> <u>า</u> <u>น</u> <u>เก</u> <u>ีย</u> <u>ว</u> <u>ก</u> <u>ั</u> <u>น</u>	ภาณุมาศ	ทัศนดา
16	25 24 จ	<u>ข</u> <u>อ</u> <u>ก</u> <u>ั</u> <u>ง</u> <u>ห</u> <u>ั</u> <u>ง</u>	สมคิด	สิงสง
17	25 24 ข	<u>เ</u> <u>ิ</u> <u>น</u> <u>ก</u>	ประเสริฐ	จันทำ
18	25 25 ฉ	<u>ส</u> <u>ິ</u> <u>ง</u> <u>ที่</u> <u>มา</u> <u>ถ</u> <u>ิ</u> <u>ง</u>	ประเสริฐ	จันทำ
19	25 25	<u>เข</u> <u>า</u> <u>ค</u> <u>ุ</u> <u>ก</u> <u>ก็</u> <u>ก</u> <u>ว</u> <u>า</u> <u>เข</u> <u>า</u> <u>ว</u> <u>ั</u> <u>ค</u>	คำพูน	บุญทวี

โครงเรื่อง โครงเรื่องแยกได้เป็นปัญหาค้นหาความเชื่อ กับปัญหาค้นหาานิยม คือ

3.1 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อ

โครงเรื่องที่เสนอปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อนี้จะแสดงให้เห็นอุปสรรค

ที่ชาวชนบทอีสานเผชิญ คือ การยึดมั่นในสิ่งลึกลับไสยศาสตร์ การไปห่วย และกฎข้อห้าม ประเพณีที่ยึดถือกันมานาน หากใครไม่ปฏิบัติตามจะทำความเดือดร้อนใหม่แก่ผู้อื่น เรื่องสั้นดังกล่าวได้แก่

<u>ไฉ่บูคา</u>	ของ	ทองดี	สีล้าควน
<u>หวังว่าวันที่เห็นโค่น</u>	ของ	ประเสริฐ	จันทำ
<u>ทุกข์ของบ้านเมือง</u>	ของ	สมคิด	สิงสง
<u>ใบลมลูก</u>	ของ	ไพสันธ์	พรหมน้อย

ไฉ่บูคา นางป่วย โภชนา และแม่ เชื่อว่า เธอลบหลู่ บูคา จึงสร้างศาลบูคาขึ้นที่เม่นต์เพื่อขอขมา แต่ไม่สามารถช่วยชีวิตนางได้

หวังว่าวันที่เห็นโค่น ของ ประเสริฐ จันทำ เขาจอมแม่เขา เปลี่ยนและคนชราไม่พอใจที่สุมไม้ศรัทธาในการไปห่วยของพระ จึงแกล้งบอกเลขห่วยผิด ๆ ให้แม่ของสุม แต่เมื่อเลขห่วยของรัฐบาลออกมาปรากฏว่าพวกของเขาจอมไม่ถูกห่วย แต่แม่ของสุมกลับถูกห่วย

ทุกข์ของบ้านเมือง ทิศมีละเมิดกฎข้อห้ามคำขาว และ หาปลามาแลกข้าวในวันตรุษสงกรานต์ จึงถูกเพื่อนบ้านปรับ เรียกโรงปลา ได้ และ เหลา

ไบลมลูก หลวง และ เพื่อนบ้านเชื่อว่า คนไม่ที่ลม และลูกขึ้น
มาในหน้าแล้งมีความศักดิ์สิทธิ์ จึงได้ทำการทกลองความขลัง จนหลวงถูกยิงตาย

โครง เรื่องข้างต้นเป็นความขัดแย้งของตัวละครกับความเชื่อแบบดั้งเดิม ซึ่งผู้แต่ง
แสดงให้เห็นว่าเป็นความเชื่อที่ไร้เหตุผล โดยแสดงถึงผลเสียที่ตัวละครได้รับ

3.2 เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาค่านิยมที่ขัดกับความเจริญ

เรื่องสั้นประเภทนี้แสดงให้เห็นปัญหาของความเจริญและ

การเปลี่ยนแปลงที่นำสิ่งแปลกใหม่ ทั้ง เครื่องอำนวยความสะดวก เช่น วิทยุ

โทรทัศน์ รถยนต์ ถนน ตลอดจนวัฒนธรรมใหม่ ๆ ใค้แก่ เพลงลูกทุ่ง

และคนแปลกหน้า โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่วการมีค่านิยมยอมรับความเจริญเกิดปัญหา
อย่างไรบ้างขอชาวชนบทอีสาน ซึ่งแยกได้ 3 ประเภท คือ

1. โครงเรื่องที่เสนอปัญหาการตื่นตัวสิ่งแปลกใหม่

โครงเรื่องนี้จะเสนอให้เห็นปัญหาที่เกิดจากการตื่นตัว ยอมรับสิ่งแปลกใหม่ วัฒนธรรม
ใหม่ ๆ และการตื่นตัวออกการทำงานในตะวันออกกลางซึ่งเป็นแหล่งงานใหม่ว่ามีผลให้
คนเดิมวัฒนธรรมเก่าอีกทั้งถูกหลอกลวงจากคนต่างถิ่น นอกจากนี้ในบางเรื่องยังเสนอให้
เห็นปัญหาที่ชาวชนบทอีสานยอมรับความเจริญ ความเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีใครครอง
และไม่เข้าใจถึงการพัฒนาที่เข้ามา เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาดังกล่าวได้แก่

<u>สิ่งที่มาถึง</u>	ของ	ประเสริฐ	จันทน์
<u>บุตทาหมอกแค้น</u>	ของ	ประเคิม	เคิมมี
<u>แจมฟักถั่วกรุงเทพฯ</u>	ของ	อาสา	บุตตามานท
<u>หมอลำ</u>	ของ	กเวด	ชไมบูร
<u>ปั้นแดง</u>	ของ	โหล่นศักดิ์	พรหมนอย
<u>ขอกิ่งหวัง</u>	ของ	สมคิก	สิงสง
<u>เงินกู</u>	ของ	ประเสริฐ	จันทน์
<u>แชมคำ</u>	ของ	ลาว	คำหอม
<u>วีรของปู่เจ้า</u>	ของ	เรื่องศักดิ์	ละติยนิล
<u>คำของตุ่มไม้สนา</u>	ของ	คำหมชน	คนโค
<u>ลุงเบ็ญ</u>	ของ	ประเสริฐ	พิราณโสธร
<u>ป้าย</u>	ของ	ลาว	คำหอม

สิ่งที่มาถึง ชาวบ้านและทึคสี कांगคลัง ไกลถึง ไฟฟ้าและโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ทางยอมเสียเงิน เพื่อขอไฟเข้ามาบ้าน อีกทั้งโทรทัศน์ที่ไว้ก็ข้อมาจนลืมสนใจงานและวิวลวายที่เลี้ยงไว้กลางทุ่ง

บุตทาหมอกแค้น ขณะทีบุตทาเคิมทางไปแสดง เพลงแค้นที่เมืองรัตนบุรี เมื่อเขา กลับบ้านก็พบว่าเอื้อย และน้ำใส น้องสาวและภรรยาของเคิม ได้หนีไปเป็นนักรองลูกทุ่งที่กรุงเทพฯ แจมฟักถั่วกรุงเทพฯ แจมฟักเคิมทางมากรุงเทพฯ เพราะทองถาร เป็นนักรองลูกทุ่ง ทำให้ทองถารใหญ่จนจับแต่ก็หลุดออกไปขายตัว แคนเรือหนีเรือมาโค

หมอลำ คำอภัยไปทำงานที่ชลบุรี เพราะอาชีพหมอลำเสื่อมความนิยม คนหันมานิยมร่ำวงแพน อยู่ในถิ่นนั้นก็ไม่มีงานทำและขาดเงิน จึงจำเป็นต้องหางาน ค้างถิ่นทำ

ฝันแล้ง ทิศสูงคืนตัวกับการไปทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย จึงไป สมัครกับบริษัทที่เขามารับสมัครที่อำเภอ แต่ปรากฏว่าถูกหลอกเอาเงินและไม่ได้ไป

ขอตั้งหวัง จุมจินโกธรชที่ลิลไลไม่ยอมไปทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย และหาทางผลักดันจนทิลไลยอมไป แต่ในที่สุดก็ถูกหลอกเช่นกัน

เงินกู้ เขาหลวถูกหลอกเอาเงิน เพราะหลงเชื่อชายแปลกหน้าที่อ้าง ักว่าเป็นเจ้าหนี้ของธนาคาร เกษกรกร และมาออกเงินกู้ถึงหมู่บ้าน โดยต้องเสีย คอกเบี้ยก่อน

แถมคำ ความเจริญที่นำเส้นทางถนน และคนแปลกหน้าเข้ามาสู่หมู่บ้าน คงแถม ทำให้ชาวบ้านตื่นตัว ยอมรับความเจริญอย่างเต็มที่ และความเจริญได้ ทำลายชีวิตที่สงบสุขของพ่อแม่ เพราะแถมคำได้หนีตามหนุ่มกรุงเทพฯ ไป

วัวของปู่เจ้า จัมซู่ ครูใหญ่ ผู้ใหญ่ และเพื่อนบ้านไม่เข้าใจถึง จุกประสังข์ของทางราชการที่ส่งสัตว์แพทยมาฉีดยากป้องกันโรคระบาดให้วัวควาย จึง ทำอุบายขโมยได้ "ซาซเจ้า" ออกจากหมู่บ้าน ทำให้พวกเขาไม่ได้รับประโยชน์ จาก การพัฒนา

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำของผู้นิเทศนา การพัฒนาไต่ถามความเจริญเข้าหมู่บ้าน และทำให้คำของเสียที่กินในการศึกษานม และเสียเงินซื้อของแปลกใหม่ คำของ ไม่เข้าใจว่าการศึกษาคืออย่างไร เพราะขณะที่มีสิ่งแปลกใหม่เข้าหมู่บ้านนั้น ฐานะความเป็นอยู่ของเขายังเหมือนเดิม

ลุงเปี่ยม ความเปลี่ยนแปลงเมื่อฐานะหัตถ์อเมริกัน เข้ามาตั้งในจังหวัด ทำให้ผู้หญิงตื่นตัวกับความเจริญและอยากรวดเร็ว ๆ จนยอมเป็นเมียเขาของทหารอเมริกัน และทำงานตามบ้าน ลุงเปี่ยมของสูญเสียลูกสาว เพราะภานิยามดังกล่าว

ป้าย ความเปลี่ยนแปลง เมื่ออเมริกันมาตั้งฐานที่อยู่ที่อุตรธานี ทำให้คนขายหมูผสมมีคานิยามเด็ก ๆ ว่าผู้หญิงที่ไม่ศึกษาชื่อและอาชีพเป็นโสเภณี ซึ่งมี ผลให้คนขายหมูผสมเสียใจ เพราะกลัวลูกสาวของตนที่ทำงานกับฝรั่ง แต่ไม่ศึกษาชื่อเป็นโสเภณี

* สงครามเวียดนามที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2503 - 2516 สหรัฐอเมริกาเห็นว่า
ฝ่ายเสรีประชาธิปไตยโดยไทยเวียดนามใต้ทำสงครามต่อต้านฝ่ายคอมมิวนิสต์ คือ เวียดนาม
เหนือและเวียดกง - จนสงครามนี้ไต่ขยายตัวเป็นสงครามซีโกลจีน ประเทศไทยซึ่งอยู่
ฝ่ายเสรีประชาธิปไตยจึง เข้าช่วยเหลือในการทำสงคราม ในปี พ.ศ. 2508
สหรัฐอเมริกาได้ทำความตกลงกับประเทศไทยเพื่อขอสร้างฐานทัพอากาศในไทย คือที่
อุตะเกา จังหวัดชลบุรี ศาสลี จังหวัดนครสวรรค์ นครราชสีมา อุบลราชธานี
และอุตรธานีไว้ สำหรับโจมตีฝ่ายตรงข้าม เมื่อฐานทัพอเมริกันสร้างเสร็จ และมี
ทหารอเมริกันมาประจำก็ส่งผลให้เมืองดังกล่าวได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว (เก็บ
ความจาก พินิจ ทองโสภิต 2516 : 283 - 336)

เรื่องสั้นกิ่งกลาวแสดงให้เห็นความซึกแย้งของตัวละคร กับวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามา
มีอิทธิพลจนตัวละครถึง โกลจนไม่คำนึงถึงผลดีและผลเสียที่จะตามมา และทำให้ถูกปล่อย
จากผู้ที่อาศัยความเจริญเข้ามาคักครองผลประโยชน์ ในบางเรื่องชี้ให้เห็นว่างบางครั้งที่การ
ที่ชาวชนบทพ้อसानไม่เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการพัฒนาทำให้เสียผลประโยชน์ที่ควรได้รับไป

2. โครงเรื่อง ที่เสนอปัญหาความค้ำใจที่มีคอกกรุงเทพฯ ความเจริญและ

สิ่งแปลกใหม่ที่เขาคลอกจนค้ำใจนอกเล่าของ เพื่อนบ้านถึงสภาพความหรูหราสวยงามของ
กรุงเทพฯ สภาพที่ค้ำใจในภาพยนต์ ทำให้ตัวละคร ค้ำใจอยากไปทำงานและทำงานใน
กรุงเทพฯ ซึ่งส่งผลให้ถูกหลอก เรื่องสั้นที่เสนอปัญหากิ่งกลาวไกล

<u>คนบ้านเคียวกัน</u>	ของ	ภานุมาศ	ทัศนษา
<u>ค้ำใจแสงแค้น</u>	ของ	บิณฑูร	กลิ่นจรรยา
<u>ไอ้สอนกับเขาเหลื่อม</u>	ของ	ไพลินต์	ทรงพลน้อย
<u>อึ้ง</u>	ของ	พรเทพ	ศิริจันทร์

คนบ้านเคียวกัน บัวคว่ำเงินทาง เขากรุงเทพฯ เพราะลึกลับแต่ความหรูหรา
สวยงาม ไม่น่ากลัว จนถูกเชิญหลอกลาไปขายตัว

ค้ำใจแสงแค้น บ้างถูกนักหากยั้งหลอกให้เงินทาง เขามาทำงานใน
กรุงเทพฯ กับเขา โดยปรารถนาให้เห็นความสวยงามหรูหราของกรุงเทพฯ จนบ้าง
คล่องความ

ไอ้สอนกับเขาเหลื่อม สอนต้องการไปทำงานกรุงเทพฯ แต่เขาเหลื่อมไม่เห็นด้วย
แต่ในที่สุดทนอ่อนวอนไม่ได้ เขาเหลื่อมจึงยินยอม

นอกจากนี้ยังมีเรื่องสั้นบางเรื่อง ที่แสดงให้เห็นว่า ชาวชนบทอีสานบางคนก็พอใจ
กับสภาพความเป็นอยู่ในกรุงเทพฯ จนยอมเปลี่ยนอาชีพ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม
อิเหนา หนู เดินทางเข้ามาเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าในกรุงเทพฯ แต่เห็นเพื่อนบ้าน
ของเขามีอาชีพเป็นหมอนวักและโคเงินก็ หนูจึงเปลี่ยนอาชีพมาเป็นหมอนวัก จนต่อมาได้เป็น
การราหมิง

อาจกล่าวได้ว่า การที่ชาวชนบทอีสานมีค่านิยมที่หลงใหลในความสวยงามของ
กรุงเทพฯ อยากไปเที่ยวและทำงานในกรุงเทพฯ มีส่วนทำให้ถูกหลอฉ้อ บางครั้งก็ถูกละคร
ยอมเปลี่ยนอาชีพของตนเพื่อต้องการร่ำรวยเร็ว ๆ โดยมิได้คำนึงถึงความเหมาะสม

3. โครงเรื่อง เสนอบัญหาค่านิยมที่มีต่อเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ที่เขาพาพร้อมกับการพัฒนา นับเป็นคนแปลกหน้าสำหรับชาวชนบทอีสาน
กายฐานะทางสังคมที่สูงกว่า ทำให้ชาวชนบทอีสาน ปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่อย่างนอบ
น้อมของ เกรงกลัว ซื่อสัตย์ เพราะมีค่านิยมว่าหากกระทำเช่นนั้นจะเป็นสิ่งดีและ
เป็นที่พอใจของเจ้าหน้าที่ เรื่องสั้นที่แสดงให้เห็นค่านิยมของชาวชนบทอีสานที่มีต่อ
เจ้าหน้าที่ได้แก่

- เปลวไฟสุกกาย ของ พิลลภ อินทร์เหล่า
- เขาคูกดีกว่าเขาวัว ของ คำคุณ บุญทวี
- กายเลือกและชีวิต ของ คมทวน คมธนู

เปลวไฟสุกกาย คำโชนกับอุทาไมไม่พอน ครอบครัว และเพื่อนบ้าน
รอกทนจากการถูกไล่ที่ กายการศึกษินบนไหนัก ปลา แภกรรยาป่าไม่จริงทั่ว

เขาคูกดีกว่าเขาวัว เขาพรหมมาชมดูกษาย เพราะไม่ต้องการให้
เขายบ้านของครูใหญ่ที่ตนเคารพ และถือว่ามีบุญคุณที่ช่วยทักทำให้ได้ทำงาน

ด้วยเลือกและชีวิต ที่ขอออกหาอาหารมาคอนรับ เจานาย พงษ์สิงห์จึงจับ
เพื่อมาทำอาหารให้เจานาย เพราะถือว่าเป็นอาหารชั้นที่จุนจุกผู้ตกกาย

โครงเรื่องดังกล่าวแสดงปัญหาความขัดแย้งของตัวละคร กับตัวละคร ตัวละคร
กับธรรมชาติ เพื่อแสดงค่านิยมที่มีต่อเจ้าหน้าที่

เรื่องสั้นในปัญหาค่านิยมและความเชื่อนี้ ผู้แต่งแสดงให้เห็นปัญหาและผลเสียที่ชาว
ชนบทอีสาน ใฝ่รับทั้งค่านิยมความเชื่อ แบบดั้งเดิม และกับความเจริญ โดยค่านิยมและความเชื่อ
ดังกล่าวผลักดันให้ตัวละครตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนา ผลที่ได้คือการสูญเสีย
ทรัพย์สิน ชีวิต และลูกน้อง

ฉาก ฉากที่ปรากฏในปัญหาความเชื่อนี้ จะแสดงให้เห็น
ว่าความแห้งแล้งมีส่วนทำให้มนุษย์มีความยึดมั่นในสิ่งลึกลับว่าจะช่วยไ้พ้นทุกข์พ้นจาก
ภาวะแห้งแล้งและความยากจนที่ประสบอยู่ หรือแสดงให้เห็นว่าความแห้งแล้งที่พวก
คนประสบอยู่นั้นมาจากภัยซึ่ง เป็นสิ่งลึกลับลงโทษ และเป็นสาธยาย ความก้นการ
แห้งแล้งมีส่วนผลักดันให้ตัวละคร หันเข้าหาการไหว้ขอพรเพื่อให้อายุยืนยาว ๆ และไปตน
จากความยากจน การออกกฎขอรหัสของและแลกเปลี่ยนสินค้าในช่วงตรุษสงกรานต์
เพราะถ้าฝ่าฝืนจะทำให้เกิดภาวะแห้งแล้ง โคนก่เรื่อง

<u>ใบมดลูก</u>	ของ	โพนศักดิ์	ทรพณอย
<u>หิ้งวารีที่หิมโค่น</u>	ของ	ประเสริฐ	จินคำ
<u>ตุ๊กตาของบ้านเมือง</u>	ของ	สมคิด	สิงสง

ใบมดลูก สภาพภูมิอากาศที่เกิดฝนแล้ง และฝนตกทิ้งช่วงทำ
ให้ชาวกล้าเสียหาย ชาวบ้านหนองบัวได้รับความเดือดร้อน ถึงขอความว่า ระยะเวลาหลัง

อากาศเริ่มวิปริตเกือบหกแล้วฝนก็ไม่ไคตั้ง เคาให้เห็นเป็นลาง กว่าจะตกไคพาเขาไป
 ปลายเดือนแปด ตกอย่างหนักหลังจากโจเสร็จทนกลาขึ้น แล้วมันกลับหยุดและไม่ตกอีก
 เลย ชาวกลาที่กำลังเขี้ยวามตองเหี่ยวลง แล้วเอาคายนาคอคายนานาเสียบคายน"
 (ไฟสันตี พรหมน้อย 2521 ข : 20 - 21) การประสพภาวะความแห้งแล้งเช่นนี้
 ทำให้ชาวบ้านยี่กันและเชื่อในสิ่งลึกลับเพื่อยึดเหนี่ยว จิตใจ เช่น เช่นสำรวจสิ่งศักดิ์สิทธิ์
 ปลุกตะไกร และแหนางแมว นอกจากนี้ชาวบ้านยังเชื่อว่าจะเกิดเหตุร้าย เนื่องจาก
 ไปของนายสาซึ่งลมไปแล้วกลับดูขึ้นมา จึงเป็นที่ประหลาดใจของเพื่อนบ้าน และเชื่อ
 ว่าคนไม่มีความศักดิ์สิทธิ์

หวังว่าวันที่ฝน ความแห้งแล้ง ที่ชาวบ้าน ประสพ

ทำให้พวกเขาอยากจนและอยากรวยเร็ว ๆ จึงทำให้เกิดความเชื่อในเรื่องการ
 ไหวย ดึงบทสนทนาของสุขและแม่ที่กล่าวถึงความอดอยากแห้งแล้ง ที่ทำให้ชาวบ้าน
 ประสพปัญหาการขาดแคลนอาหารและน้ำว่า "มันจะไม่มีกินตั้งพริกทั้ง เกล็ดนั้นแหละ
 ฟาฝนไม่รู้จักตกเสียที รอนทีจะแตกอยู่ทุกวัน น้ำท่าว่าควายก็ไม่มีจะกิน"

(ประเสริฐ จันคำ 2525 จ : 139)

ทุกข์ของบ้านเมือง ความแห้งแล้ง อดอยากที่ชาวบ้าน

ประสพทำให้ชาวบ้านหาทางแก้ไข ความแห้งแล้งควยการคั้งกฎ ยึดถือปฏิบัติกันมา
 ว่าห้ามซื้อขายแลกเปลี่ยนของในวันครูสงกรานต์ เพราะน้ำดินจะลงโทษให้เกิด
 ความแห้งแล้งมากยิ่งขึ้น ตัวผู้แต่งบรรยายฉากที่ตีพิมพ์ว่า "สองข้างทางของห้วย
 เป็นทุ่งนารายโล่งสุดสายหุสายคา ยามเดือนห้าหน้าแล้ง มีแต่คอกฟางแห้งสีน้ำตาล
 เต็มไปหมด บางถูกไฟไหม้ลามเลีย เหลือแค่นุ่นไฟสีค่า" (สมคิด สิงสง

2524 ง : 26)

ฉากดังกล่าวแสดงให้เห็นอิทธิพลของความยากจนคอยากที่ตัวละคร ประสบอยู่อันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ ว่ามีส่วนผลักดันให้ชาวชนบทที่सानหันเข้าหิ้งในสิ่งลึกลับ

ส่วนฉากที่ใช้เสนอปัญหาค่านิยมที่ค่อความเจริญ แบ่ง ไล่เป็น

2. ลักษณะ คือ

1. ฉากที่ใช้แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพ

ความเป็นอยู่ก่อนและหลังความเจริญ บางเรื่องจะแสดงสภาพของฉากก่อนที่การพัฒนาจะเข้ามา และชาวชนบทที่सानยังไม่รับรู้ถึงความเจริญ ซึ่งเกิดผลเสียคือ พวกเขาไม่เข้าใจถึงการพัฒนาและความเจริญที่รุดนำเข้ามา ทำให้การพัฒนาสูญเปล่า ส่วนฉากที่แสดงสภาพการเปลี่ยนแปลงภายหลังที่ความเจริญเข้ามา จะเห็นว่าชาวชนบทที่सानที่ยอมรับความเจริญนั้นส่งผลให้สภาพความเป็นอยู่ของชาวชนบทที่सानเปลี่ยนแปลงไป แต่สภาพจิตใจมิได้ปรับไปตามความเจริญนั้น สภาพการเปลี่ยนแปลงของฉากสิ่งแวดล้อมนี้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทที่सानพุ่มเฟือย ทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิม และทำให้ตัวละครอยากหนีความแห้งแล้งไปพบสภาพที่ดีกว่า แต่กลับถูกหลอก เรื่องสั้นที่เสนอฉากดังกล่าวได้แก่

<u>วิวของปู่เจ้า</u>	ของ	เรื่องศักดิ์	ละทัยนิล
<u>แชมคำ</u>	ของ	ลาว	คำหอม
<u>ป้าย</u>	ของ	ลาว	คำหอม
<u>คำของผูไม่พัฒนา</u>	ของ	คำพาน	คนโต
<u>บุญพาหมอแคน</u>	ของ	ประเคิม	เคิมมี
<u>มันแดง</u>	ของ	โพนศักดิ์	พรหมน้อย

วิวของปู่เจ้า "ข้าพเจ้า" ซึ่งเป็นตัวละครแพทย์ ได้เล่า

ถึงการเดินทางไปศึกษาควายไทชาวบ้านที่หมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีแต่ความ
 กั้นการ แห้งแล้งทำให้ความเจริญเข้าไม่ถึง ผู้ที่บุกเบิกการพัฒนาในระยะแรกต้องเดิน
 ทางควายเท้าค้ำแต่เขา กว่าจะถึงหมู่บ้านก็เป็นเวลาเย็น" สมัยนั้นการออกท่องเที่ยวที่
 ต้องเดินกันจะไคซีกก็เพียงช่วงจังหวัดถึงอำเภอเท่านั้น จากอำเภอดิ่งหมู่บ้านตาม
 ชายแดนของย่ำกันควายเท้า . . . ชาวเขาเดินจากตัวอำเภอค้ำแต่เขาถึงบ้าน
 นั้นเวลาเย็นมากแล้ว" (เรื่องศักดิ์ ละทัยนิล 2510 : 59) และจากสภาพของ
 ภูมิประเทศ ความเป็นอยู่ที่ทางไกลความเจริญถึงกลาว จึงทำให้ชาวบ้านไม่เข้าใจ
 ถึงการพัฒนาของรัฐ จนทำให้เข้าใจผิดว่าสัตว์แพทย์ที่รัฐส่งไปศึกษาวัวควายเป็น
 คอมมิวนิสต์ จึงไม่ให้ความร่วมมือ

แซมคำ ผู้แต่งบรรยาย สภาพของหมู่บ้านดงแซม ที่

เปลี่ยนแปลงจากสภาพของบ้านป่าที่เคยสงบเงียบมาสู่ความเจริญ ก็มีถนนตัดผ่าน
 ซึ่งทำให้หนุ่มสาวตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่ ทั้งรถ เสื้อผ้า แม้แต่ประเพณีในการจัดงาน
 บุญพระเวสก็เปลี่ยนไป คือ เครื่องใช้ที่เคยตกแต่งจากธรรมชาติ เช่น ฝนกล้วย
 ฝนข่อย และดอกไม้ป่า ฐานเทียน และไต้ กลับมานิยมใช้สิ่งของที่เข้ามาพร้อมความ
 เจริญ คือ ตกแต่งด้วยกระดาษหลากสี มีการใช้ไฟเครื่องแทนไต้ และใช้รถยนต์แทน
 กร้วทานกัณฑ์ ดังบรรยายสภาพของหมู่บ้านดงแซม เมื่อความเจริญเข้ามาว่า
 "ดงแซมไม่ใช่บ้านป่าอีก ชาวบ้านตื่นตัวกับทางสายใหม่ และชอบมีว่สมกันที่เพิง
 รั้นกาแพ การเคลื่อนไหวเตร็ดเตร่ของคนในหมู่บ้านมีมากขึ้น เด็กหนุ่มสาวเริ่ม
 สนุกกับการศึกษารงานเข้าไปเที่ยวถึงในอำเภอและกลับออกมาพร้อมกับผ้าสีสด"
 (ลาว คำหอม 2522 ง : 159) และจากความเจริญที่เข้ามานี้ก็นำแขกแปลก

หน้าเขามา และไคหลอกลงแซมคำจนหลงเชื่อ

ป้าย ผู้แต่ง แสดงสภาพความเปลี่ยนแปลง ของจังหวัด

อุครธานี ที่คุณนายบุญสมประสบ หลังการเปลี่ยนแปลงที่ฐานทัพอเมริกันเข้ามาตั้ง ทำให้สภาพเมืองที่เคยสงบ มีความเป็นอยู่ง่าย ๆ มาสู่ความอึกทึก มีการตกแต่งเมืองอย่างหรูหรา ทำให้คุณนายบุญสมปรับตัวไม่ทัน "จากหัวเมืองที่สงบเงียบ ถนนหนทางประกอบด้วยห้องแถวไม้ ซึ่งมักจะมีผู้คนแถวค้ำพอกอยู่ตลอดปีตลอดชาติ กลายมาเป็นเมืองที่อึกทึกจอแจถูกตกแต่งด้วยสีสนิมฉูดฉาด นับตั้งแต่ผิวสีของผู้นคนในถนนไปจนถึงขอบประตูรั้วและผนังของห้องแถว" (ลาว คำหอม 2522 จ : 178) สภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสภาพของ เมืองและความเป็นอยู่ของชาวชนบทอีสาน เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลให้หญิงชราเช่น คุณนายบุญสมปรับตัวไม่ทัน

คำแดงผู้ไม่พัฒนา ผู้แต่ง แสดงให้เห็น สภาพความ

เปลี่ยนแปลง และความเป็นอยู่เมื่อมีการพัฒนาหมู่บ้าน คือก่อนการพัฒนานั้นทางยังเป็นทางเกวียน ต่อมาสภาพทางได้เปลี่ยนเป็นถนนลูกรัง ทำให้ผู้ที่มีการค้าต่างออกรถโดยสารเข้าตัวอำเภอ การไปมาสะดวก ทุกอย่างต้องใช้เงิน เด็ก ๆ ขอเงินพ่อแม่ซื้อไอศกรีมที่รถนำมาขาย นอกจากนี้ยังมีรถขายสินค้าต่าง ๆ มากมาย มาขายถึงหมู่บ้าน คังผู้แต่งบรรยายดีกว่า "วันเวลาผ่านไปอีกปีหนึ่ง เส้นทางสายนี้นำเอาสิ่งที่เรียกว่าความเจริญเข้ามาสู่บ้านคงสร้างมากขึ้น เด็ก ๆ ต้องกวบนพ่อแม่ให้ซื้อไอศกรีมทุกวัน เพราะมีรถเข้ามาขาย รถต่าง ๆ วิ่งเข้าออกวันละหลายเที่ยว รถเรขาน้ำปลา รถขายหนังขายยา" (คำพมาน กนโก 2521 : 185)

บุญญาพอลแณ ผู้แต่ง ใ้หญิงพาคิด เปรียบเทียบสภาพ

ถนนของสมัยก่อนการพัฒนาที่ยัง เป็นลูกรัง เต็มไปด้วยฝุ่นเวลารถวิ่งผ่าน กับสภาพของ

ถนนสมัยปัจจุบันซึ่งลาคายาง แสดงว่าเจริญขึ้น และผลของความเจริญนี้เองที่ทำให้
วัฒนธรรมพื้นบ้านถูกอิทธิพลของ เพลงลูกทุ่ง ซึ่งเข้ามาพร้อมกับความเจริญเข้าแทนที่ ดัง
ผู้แต่งบรรยายสภาพถนนความกึกของบุญพาวว่า "เดี๋ยวนี้ถนนสายนี้ไม่เลวลาคายาง
แล้วเสียควย บุญพาคำนี้ พลาดกึกถึงเมื่อห้าปีที่เคยมาถนนยังเป็นลูกทุ่ง มีคลื่นบก

เป็นระลอก . . . สวย ผู้แต่งงานที่พุ่งขึ้นหลังจากที่รถผ่านไปแล้ว เพื่อนชวน
ให้ชาวอีสานสักการความแห้งแล้งยิ่งขึ้น" (ประเคิม เดิมมี 2512 : 8)

บ้านแดง ผู้แต่ง แสดงให้เห็น สภาพความก้นการ
แห้งแล้งที่ทิดสูง เษชัญอยู่ . . . ดังนั้นเมื่อมีบริษัทมารับผู้สมัครไปทำงานในชาอุคิอาระเบีย
ถึงตัวอำเภอ จึงทำให้ทิดสูงอยากผลัดที่สภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนไปพบความเป็น
อยู่ที่ดีกว่าเดิม ผู้แต่งบรรยายภาพภูมิประเทศ น้ำในนา และลำห้วย แห่งชอก
คนไฉชาคนำจนโบ เหลืองชี้คว่า "สุดปลายนาของพอกตา เป็นลำห้วยเล็ก ๆ น้ำแห่ง
ชอกในนาแดง . . . แลจากลำห้วยเป็นป่าไผ่ ไผ่แต่ละกอโบ เหลืองชี้คว่า โคน
ก้นแห่ง หนามไผ่กรอบจึงมีชุมกว่าปกติ แห่งเข้าไปคราวไคมันปวคราวกับจะเอา
ชีวิตไม่รอด" (ไพสันตี พรหมน้อย, ในเจนภพ จบกระบวนวรรณ, บรรณาธิการ
2522 ข : 71 - 72)

จะเห็นได้ว่า การที่อยู่ห่างไกลความเจริญก็ทำให้ไม่เข้าใจถึงประโยชน์ของการ
พัฒนาอันทำให้ชาวชนบทอีสานต้องสูญเสียประโยชน์ไปอย่างน่าเสียดาย บางเรื่องแสดงให้
เห็นว่าสภาพความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วก็เกิดผลเสีย คือตัวละคร
ปรับตัวไม่ทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลง แคบางเรื่องแสดงให้เห็นว่าสภาพความแห้งแล้ง
เป็นภาพที่น่าเบื่อหน่าย

2. ฉากที่ใช้แสดงถึงค่านิยมที่มีต่อกรุงเทพฯ ฉากที่ใช้
นี้จะแสดงให้เห็นจินตนาการของตัวละครและฉากที่ตัวละครได้ฟังจากคำบอกเล่าของ
ผู้จนถึงสภาพของกรุงเทพฯ ซึ่งจะมีแต่ความหรูหราสวยงาม ทำให้ตัวละครปรารถนา
บดขยี้จากความแห้งแล้งที่ตนประสบไป แต่เมื่อได้พบกับสภาพจริงของกรุงเทพฯ
ตัวละครก็ต้องผิดหวังและหวาดกลัว เนื่องจากเต็มไปด้วยความสับสนและอันตราย
ดังปรากฏในเรื่อง

<u>ไอ้สอนกับเขาเหลื่อม</u>	ของ	ไพสินธุ์	พรหมน้อย
<u>กบบ้านเคียวกัน</u>	ของ	ภานุมาศ	ทักษณา
<u>กินเพลงแคน</u>	ของ	มัทธูร	กลิ่นขจร

ไอ้สอนกับเขาเหลื่อม ผู้แต่ง ไ้บรรยาย ให้เห็น

สภาพภูมิประเทศของชนบทที่सानยามหนาวที่พื้นดินแข็งแตระแห้ง ชาติหญ้าและ
น้ำสำหรับสัตว์เลี้ยง ค้วยสภาพดังกล่าวและการแต่งกายของทิดสม เมื่อกลับจาก
กรุงเทพฯ ที่โกหู่ ทำให้สอนอยากไปทำงานและเที่ยวกรุงเทพฯ เพราะตามคำเล่าลือ
กรุงเทพฯ มีแต่ความสะกดสบาย จึงผู้แต่งกล่าวถึงความคิดของสอนว่า "ในความคิด
ของไอ้สอนนั้นอยากไปทำงานหาเงิน อยากเห็นกรุงเทพฯ เพราะมีแต่คนเขาเลว
สะกดสบาย" (ไพสินธุ์ พรหมน้อย 2521 ค : 104)

กบบ้านเคียวกัน แม้เรื่องนี้จะไม่น่าจาก แต่ก็

พอทราบได้ว่าในความคิดของบัวคำ เธอเชื่อว่ากรุงเทพฯ มีแต่ความหรูหรา สวยงาม
ดังที่เคยพบในภาพยนตร์ ซึ่งทำให้เธอเชื่อมั่นว่าสามารถเดินทางเข้ากรุงเทพฯ คน
เคียวได้ เพราะคงไม่มีอันตรายใด ๆ แต่สภาพจริง ๆ ที่พบทำให้บัวคำหวาดกลัว
เพราะมีแต่ความสับสนวุ่นวายทั้งของการจรจรและผู้คนในสถานี บขส. จึงผู้แต่ง
บรรยายความรู้สึกที่ตื่นเต้นหวาดกลัวของบัวคำ เมื่อพบสภาพดังกล่าวว่า "บัวคำยอม

รับว่า เธอรู้สึกดีและกลัวเมื่อก้าวเท้าแรกลงเหยียบพื้นคอนกรีตของกรุงเทพฯ ความ สับสนวุ่นวายภายในบริเวณลานจอดรถ บขส. แห่งนี้ ต่างกับที่ท่าจอดรถบ้านเธอหลาย เหนือ" (ภาณุมาศ ทักขณา 2523 : 26)

กินเพลงแคบ สภาพภูมิประเทศ ที่ป่าประดอบ คือ

ภาวะฝนแล้ง ภัยน้ำ และปัญหาการเกษตร ทำให้ป่าประดอบหนีสภาพนี้ไปกรุงเทพฯ ซึ่งป่าคิดว่ามีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ทรัพยากรกว่า มีเงินใช้ และได้แต่งตัวโก้ ดังคำชักชวนของนักพากย์หนึ่งที่ได้บรรยายถึงความสุขสบายของกรุงเทพฯ ให้ป่าฟังว่า

"... เพื่อนคงอยากจะได้งานอันเป็นอาชีพในเมืองกรุงเทพฯ ที่มีเกียรติ มี

คนนับหน้าถือตา และคนหนุ่มอย่างเราก็จะมีชีวิตที่แวกออกไปด้วยความสุขต่าง ๆ

มากมาย" (บัณฑูร กลิ่นขจร, ในเจเนทพ จบกระบวนวรรณ, บรรณาธิการ

2522 ข : 119) แต่สภาพกรุงเทพฯ แท้จริงที่ป่าพบกลับมีแต่ความวุ่นวาย

บทสนทนาของคนขับแท็กซี่ที่กล่าวถึงสภาพกรุงเทพฯ ให้ป่าฟังนั้นแตกต่างไปจากภาพ

ที่นักพากย์หนึ่งพรรณนา กรุงเทพฯสำหรับคนขับรถแท็กซี่เป็นเสมือน "เมืองนรก"

(บัณฑูร กลิ่นขจร, ในเจเนทพ จบกระบวนวรรณ, บรรณาธิการ 2522 ข :

133) เหมาะสำหรับคนมีเงินเท่านั้น เพราะทุกอย่างต้องซื้อชายกัน

ฉากดังกล่าวจะแสดงให้เห็นว่าสภาพของกรุงเทพฯตามจริงกับสภาพของกรุงเทพฯ

ในจินตนาการ และจากคำบอกเล่ามีความแตกต่างกันมากมาย สภาพกรุงเทพฯตามจินตนาการ และคำเล่าลือมีส่วนทำให้ชาวชนบทที่ส่วนมากมีค่านิยมผิด ๆ และเดินทางมากรุงเทพฯ ทำให้ถูก ลอกลงไถ่ขาย

จากการศึกษาเกี่ยวกับฉากของปัญหาทั้งสามคำขวัญว่า ผู้แต่งจะบรรยายฉากตาม สภาพท้องถิ่นในชนบทที่सान โดยเน้นสภาพความแห้งแล้ง ภัยน้ำ อันเป็นเอกลักษณ์ของภาคนี้ เพื่อชี้แจงปัญหาออกมา

บทสนทนา บทสนทนาที่เสนอปัญหาค่านิยมและความเชื่อแยกศึกษาได้

4 ประเด็นคือ

1. แสดงปัญหาค่านิยมเชื่อแบบดั้งเดิม บทสนทนาในปัญหานี้จะแสดงให้เห็นผลเสียและความทุกข์ที่ตัวละคร ได้รับความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ สิ่งลึกลับ คือ เสียเงินซึ่งเป็นการบั่นทอนเศรษฐกิจ และได้รับความอศอยากรากฏข้อห้าม ดังปรากฏในเรื่อง

ไอ้ปู้ตา ของ ทองดี สีลาควน
หวังว่าวันที่ฝนโตน ของ ประเสริฐ จันทำ
ทุกซของบานเมือง ของ สมคิด สิงสง

ไอ้ปู้ตา แม่ว่าฟังถึงความทุกข์ ที่เกิด จาก นางป่วย เพราะลบหลู่ปู้ตา ค่ายฐานะที่ยากจน ทำให้พ่อต้องกู้เงิน ไปทำงานในกรุงเทพฯ เพื่อซื้อศาลปูนซีเมนต์ ส่วนแม่ต้องรับภาระครอบครัวทางบ้านตามลำพัง โดยที่ปู้ตาไม่ส่งสารคนและครอบครัวที่ตกอยู่ในสภาพดังกล่าวเลย ว่า "ปู้ตาเอ๊ย เป็นหยิ่งจึงไคลงโทษลูกหลานปานนี้ ปู้ตาคิดก็โตนมันจักหนอย จนกัจจนปานสิแกเภาเคิน เงินก็บมีจักแคงปานกระแชนกันทะเลลู่ เป็นหยิ่งมาเฮ็ดบายคนทุกข์ยากแท้ . . ." (ทองดี สีลาควน 2523 : 26)

หวังว่าวันที่ฝนโตน คำพูดของแม่เฒ่า เปลี่ยนที่แสดงความโกรธแค้นและเสียใจที่เสียเงินซื้อหวยตามเลขที่พระบอก แต่ปรากฏว่าไม่ถูก นั้นแสดงให้เห็นปัญหาที่แม่เฒ่าได้รับจากความเชื่อ คือ แทนที่จะรวยดังที่คาดหวัง กลับเสียเงินและยากจนลง "ไอ้ค้ายววยฉิบหาย กูถูกกินโวย โตนพระหลอกเข้าแล้ว มันออก 322 ไม่ใช่ 233 ฮือ ๆ กูอยากตาย กูอยากตาย" (ประเสริฐ จันทำ 2525 จ: 143)

ทุกซอกของบ้านเมือง คำพูดของทิดมี ที่ปรารถนากับทองคำ ถึง ความทุกข์ที่ตนและครอบครัวได้รับจากข้อห้ามว่าทำให้คนยากจน เช่นคนกำลังจะอดตาย เพราะไม่มีอาหารและข้าว ครั้นจะหาของไปแลกก็เป็นการละเมิดกฎ และครั้นไม่เห็น ค่ายที่เพื่อนบ้านจะขยายขวางวันตรุษสงกรานต์ออกไปอีกว่า

"นั่นมันเรื่องของเขาแล้ว พี่เจ้ฉันไปแล้วใครจะเล่นก็เล่นไป ใครจะไปหาอยู่หากินก็ไป วันไปฟังผู้ใหญ่บ้านก็เกราะก็ตกลงกันอย่างนั้น ขึ้นตรุษกัน ไม่มีกำหนดก็อดตายพอดี"

"เขาไม่ได้คิดอย่างเราหละสิพี่ท้อ คนที่เขาไม่มีพอ เขาก็อยากสนุกสนาน มันไม่คิดเผื่อคนหาเขากินค่าอย่างเรา ๆ หรือก..." (สมคิด สิงสง

2524 ง : 37)

ผู้แต่งไซมทสนทนา แสดงถึงความเคียดแค้นและปัญหาที่ประสบจากความเชื่อใน สิ่งที่ลึกลับไสยศาสตร์ ซึ่งสรุปถึงน้ำเสียงที่ผู้แต่งต้องการแสดงออกก็คือ ผู้แต่งเห็นว่า ความเชื่อดังกล่าว เป็นสิ่งไร้เหตุผล หากชาวชนบทอีสานยังยึดมั่นในความเชื่อนี้ ชีวิต ความเป็นอยู่ของพวกเขา ก็ยากจนอดอยากเช่นเดิม

2. บทสนทนาที่เสนอปัญหาคำนิยามที่มีต่อสิ่งแปลกใหม่

บทสนทนาจะแสดงให้เห็นปัญหาในด้านการยอมรับสิ่งแปลกใหม่เข้ามาโดยขาดการ ไตร่ตรอง ความเข้าใจความเจริญที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว ทำให้ตัวละครปรับตัวไม่ทัน จึงเกิดผลเสียคือเป็นอุปสรรคในการพัฒนา และเกิดผลเสียต่อสภาพจิตใจและ ความเป็นอยู่ของชาวชนบทอีสาน คือ พวกที่คลั่งไคล้กับของใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่เพื่อ

จะยอมเสียเงินเพื่อให้ได้สิ่งนั้น ก็ปรากฏในเรื่อง

<u>คำของผู้ไม่พัฒนา</u>	ของ	คำพาน	คนโค
<u>ป้าย</u>	ของ	ลาว	คำหอม
<u>วิวของปู่เจ้า</u>	ของ	เรื่องศักดิ์	ละทัณิด
<u>สิ่งที่มาถึง</u>	ของ	ประเสริฐ	จันทา

คำของผู้ไม่พัฒนา

บทสนทนาระหว่างคำของ และ

ทิดดวง แสดงให้เห็นว่าพวกเขาได้รับความเจริญที่เข้ามาโดยไม่เข้าใจ และมองไม่เห็นประโยชน์ นอกจากทางเสียคือ คำของและเพื่อนบ้านต้องช่วยกันสร้างถนน โดยไม่ได้รับความแรง ข้ายังต้องเสียที่ดินเพื่อสร้างถนนและเมื่อถนนผ่านพวกเขา ก็มีแต่เรื่องเสียเงินเพิ่มขึ้น "ฉันว่าเพราะอายุพัฒนาบ้านฉันแหละทำให้เราต้องทำโน่นทำนี่ อยู่เรื่อย แก้วใหม่ว่าพัฒนาคืออะไร" คำของอารมณ์ไม่ดี "ก็พอรู้อยู่" ทิดดวง อวดฉลาด "แต่อธิบายยากวะ" (คำพาน 'คนโค 2521 : 172 - 173)

ป้าย

ผู้แต่งให้ขอ เกริ่นถึงการติคป้ายชื้อและ

อาชีพที่ตนยานพบ จากคนที่ยานไปมา ซึ่งทำให้คุณนายบุญสมมีค่านิยมที่คิดว่า คนที่ติคป้ายเป็นคนดี ส่วนผู้หญิงที่ไม่ติคป้ายเป็นโสเภณี ซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมรังเกียจ ดังบทสนทนาของตอที่บอกว่าผู้หญิงที่เดินผ่านมาไม่ติคป้ายชื้อและอาชีพนั้นเป็นโสเภณี "เขาไม่ติคชื้อหรือค บ่ากมทุมมาชื้อรับคจะบอก" หญิงแก้ท่าตามง่าย ๆ "เขาเป็นผู้หญิงชอกกะลี้" เค็กกระซิบ (ลาว คำหอม 2522 จ : 176)

วิวของปู่เจ้า

บทสนทนาของข้าพเจ้ากับศักดิ์ที่กลาว

ถึงสาเหตุที่ข้าพเจ้าถูกปู่เจ้าไล่ออกจากหมู่บ้านนั้นแท้จริงเป็นแผนของชาวบ้านเพราะ

ความเจริญที่เขาไม่ถึงทำให้ล้มชู ภูเขาใหญ่ ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้าน ไม่รู้ว่าสัตว์แพทย์ คืออะไร และทางการส่งมาทำไม กังนั้นพวกเขาจึงไม่กล้าให้เด็กยารักษาของคุณ โดยออกอุบายว่าปู่เจ้าไม่ต้องการให้รักษา ". . . ก่อนนั้นชาวบ้านไม่รู้ว่าสัตว์แพทย์ เป็นอะไร เพราะเกิคมมา ยังไม่เคยเห็นใครมาฉีดยาให้วัวควายเลย ชาวบ้านกลัวมาก กลัวว่าฉีดยาแล้ววัวควายจะตาย" (เรื่องศักดิ์ ละทัยนิล 2510 : 68)

สิ่งที่มาถึง

แสดงถึงค่านิยมผิด ๆ ของทิดสีที่

คืนตัวต่อไฟฟ้าที่มาถึงว่าหากผู้มีไฟฟ้าใช้แสดงว่าเป็นผู้เจริญ และแสดงถึงความโก้เก๋ไม่ถูกดูหมิ่นจากเพื่อนบ้าน กังบพสนทนาของทิดสีและภรรยา ที่สี่จะชายเข้ามาเพื่อต่อไฟฟ้าเข้าบ้าน แต่ภรรยาไม่เห็นควย เพราะไม่จำเป็นเท่าใด สามารถใช้ไฟไปก่อนได้ ควรนำเงินนั้นมาซื้อควายว่า "จุกกะไตไปก่อนก็ไคนี้ฟี่ สว่างเหมือนกันแหละไม่เห็นต้องเห่อฟ้าเห่อไฟไปกับเขาเลย" "คนมันดูถูกวะ ไฟฟ้ามาถึงบ้านเราทั้งทีที่ยังไม่มีปัญหาต่อไฟฟ้าใช้ เสียไม่เท่าไรหรือคเอ็ง"(ประเสริฐ จันคำ 2525 ฉ : 112)

บทสนทนาที่เสนอค่านิยมที่ผิดคือสิ่งแปลกใหม่ผู้แต่งจะชี้ให้เห็นความเขลาของตัวละครที่ไม่เข้าใจถึงความเจริญที่เข้ามา ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร การไม่รู้จักประมาณตนของตัวละคร พยายามไขว่คว้าใหม่สิ่งของแปลกใหม่ตามเพื่อนบ้านก็เป็นค่านิยมที่ผิด ๆ ทำให้ตัวละครพุ่มเฟือยโดยไร้เหตุ

3. บทสนทนาที่เสนอปัญหาค่านิยมที่มาจาก การคืนตัว

กับวัฒนธรรมใหม่ ผลของการรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่เข้ามาพร้อมความเจริญ ทำให้วัฒนธรรมพื้นบ้านเสื่อมความนิยม และผู้ที่คืนตัวกับวัฒนธรรมใหม่ โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งจะเกินทาง เข้าไปเป็นนักร้องลูกทุ่งในกรุงเทพฯจนถูกหลอก เรื่องสั้นที่เสนอปัญหาถึงกล่าวได้แก่

หมอลำ ของ กเวด ชโนบูร
บุญพาหมอแคน ของ ประเคิม เติมมี
แจมฟ้ากล้วยงูเทพา ของ อาสา บุญฆานพ

หมอลำ ในบทสนทนา ระหว่าง ข้าพเจ้า และ คำ แสดงให้เห็นว่าเหตุที่คำเลิกอาชีพหมอลำ เพราะชาวชนบทอีสานต่างพากันตื่นตัวและนิยมร่าวง ซึ่ง เป็นวัฒนธรรมใหม่ จนหมอลำเสื่อมความนิยม "ทำไมถึงเลิกเสียละ" ข้าพเจ้าถามอย่างสงสัย "ร่าวงซิครับ มันเอาไปกินหมก พอคนหันไปเหอร่าวง เราเลยหากินกับมันไม่ได้ แยกรับ" (กเวด ชโนบูร 2502 : 35)

บุญพาหมอแคน บทสนทนาของบุญพาและแม่ แสดงให้เห็นปัญหาที่คนมีค่านิยมต่อวัฒนธรรมใหม่ คือ เพลงลูกทุ่ง ซึ่งมีอิทธิพลครอบงำชาวชนบทอีสานในวัยหนุ่มสาวให้หลงใหล จนถึงวัฒนธรรมพื้นบ้าน คือ เพลงแคน หมอลำ และมั่งสูงกรุงเทพฯ เพื่อสมัครเข้าเป็นนักร้องลูกทุ่ง ดังเช่น เอื้อยน้องสาวของเธอและนำไสภรรยาของบุญพา ที่ถูกอิทธิพลของเพลงลูกทุ่ง เขาคครอบงำ จนหนีไปกรุงเทพฯ

"ไปไส . . . แม่ . . . นั่งเอื้อย . . . นั่งนำไสไปไสหือ . . ."

มันตระหนกนักเมื่อรู้ว่าน้องสาวและซุสาวที่เคยกกกอกหายไป

"มันบอกจะไปร้อง เพลงที่บางกอกพูน . . ."

"ไปร้องเพลง . . . บางกอก" (ประเคิม เติมมี 2512 : 11)

แจมฟ้ากล้วยงูเทพา แจมฟ้าอยากเป็นนักร้อง เป็นนักร้องลูกทุ่ง จึงหนีเขากกรุงเทพฯ จนกระทั่งควาใหญ่หลอกพาไปขายตัว บทสนทนายระหว่างแจมฟ้าและควาใหญ่ แสดงถึงปัญหาที่เธอต้องเผชิญในกรุงเทพฯ คือ ถูกหลอกไปขาย

ตัว และถูกข่มขืน จากผู้ที่รู้ว่าเธอต้องการเป็นนักร้องลูกทุ่ง โดยควาใหญ่เรียกคนพวกนี้ว่า "เปรตสังคม" (อาสา บุญยฆานพ 2513 : 11) คำพูดของเขาว่า "มันชอบแฝงตัวเข้าไปบ้าน เป็นอยู่ตามสถานีวิถุนะสิหนู . . . มันก็จะล่อหนูไป เชกเสียง ไปร้องเพลงให้มันฟังนั่นแหละ จากนั้นมันก็จะใช้คารมปากของมันประคับประคองหนูไปสู่แดนสนธยา" (อาสา บุญยฆานพ 2513 : 11)

ผลจากการตื่นตัวกับวัฒนธรรมใหม่ คือ ค่านิยมดังกล่าวมาขึ้นตอนการประกอบอาชีพของตัวละครที่แสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นฐาน จนบางครั้งตัวละครต้องเปลี่ยนอาชีพ การหลงใหลในวัฒนธรรมใหม่ ๆ ใค้ผลักดันให้ตัวละครไปสู่ค่านิยมนั้น แต่ผลที่ได้รับคือการถูกลดลง

4. ปัญหาค่านิยมที่ต้องการความร่ำรวย - ปัญหาที่เกิดขึ้น

จากความยากจน ทำให้ตัวละครทำทุกอย่างเพื่อให้ตนรวยได้เร็วที่สุด คือ เมื่อเห็นเพื่อนที่อพยพมากรุงเทพฯ เป็นหมอนวด และรวยโคกี้ ก็จะทำตาม โดยไม่คำนึงว่า สังคมจะรังเกียจหรือไม่ เมื่อผู้มาใหญ่เงินถึงบ้านหรือรับสมัครงานถึงที่พร้อมทั้งค่าเล่าลือที่ไค้ย่น่า หากไม่ทำงานที่ตะวันออกกลางกลับมาแล้วไค้เป็นเศรษฐี ทำให้ชาวชนบทที่ส่วนถูกหลอก ซึ่งไค้แกเรื่อง

อู่หนู ของ พรเทพ สิริจันทร์

เงินกู ของ ประเสริฐ จันทำ

ขอคังหวัง ของ สมคิด สิงสง

อู่หนู

คำพูดของอู่หนูที่กล่าวกับแอม และภรรยา แสดง

ถึงค่านิยมและความทะเยอทะยานที่ต้องการร่ำรวยเร็ว ๆ โดยไม่คำนึงถึงอาชีพหมอนวดที่ตนจะทำนั้นจะเหมาะสมหรือไม่ เพราะเห็นว่ารายโคกสูง "หนูไม่ไค้ไปเรียน

คัดเสื้อสองอาทิตย์แล้วละ เพื่อนหนูเขาไปทำงานเป็นหมอนวด งานก็สบายเงินก็ได้
แยะ เขาชวนหนูไปทำงานเหมือนเขา ไม่ถึงสิบวันก็แบ่งมาให้หนูตั้งพันกว่า"

(พรเทพ สิริจันทรา 2522 : 27)

เงินกู้

ควายนิยมที่อยากรวยของพ่อใหญ่หลาททำให้

พ่อหลาทต้องการกู้เงินห้าพันบาท เพื่อมาสร้างฝายเลี้ยงปลา ดังคำพูดของพ่อใหญ่หลา
ที่บอกเพื่อนบ้านว่า "ถ้ามันใหญ่สักสี่ห้าพันก็ดี ก็จจะจ้างคนกันฝายเก็บน้ำเอาไวเลี้ยงปลา"

(ประเสริฐ จันคำ 2525 ข : 67) ควายนิยมดังกล่าวทำให้พ่อเขาหลาทถูกหลอก

ขอตั้งหวัง

คำพูดของจุมจันแสดงให้เห็นค่านิยมที่ว่า หากไปทำงานที่
ประเทศซาอุดีอาระเบียแล้วจะร่ำรวย เพราะเห็นตัวอย่างจากเพื่อนบ้านที่ไปทำงานใน
ประเทศนั้นกลับมาแล้ว เป็นเศรษฐี และส่งเงินมาบ้านเป็นจำนวนมากว่า "เขาไปทำงาน
ซาอุดีกัน ส่งเงินมาบ้านเดือนละหมื่นสองหมื่น" (สมคิด สิงสง 2524 จ : 125) ซึ่ง
ทำให้ถูกบริษัทที่รับสมัครคนงานไปทำงานที่ซาอุดีอาระเบียหลอก

ค่านิยมเกี่ยวกับความร่ำรวยนี้มีมานาน แต่ผู้แต่งแสดงค่านิยมดังกล่าวด้วยการให้
ตัวละครได้รับแรงจูงใจจากความร่ำรวยที่เพื่อนบ้านได้รับจากการทำงานในแหล่งงานใหม่และ
ประกอบอาชีพใหม่ ซึ่งบางครั้งเป็นอาชีพที่สังคมรังเกียจ

นำเสียงที่ผู้แต่งใช้บทสนทนาของตัวละครในช่วง 2501 - 2512 จะมุ่งแสดงผล
เสียและไม่เห็นด้วยกับการคิดอยู่ในค่านิยมและความเชื่อของชาวชนบทอีสาน โดยเน้นให้เห็น
ชะตากรรมที่ตัวละครได้รับ เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักในปัญหาและสังสารตัวละคร ส่วนเรื่องสั้น
ในช่วง 2513 - 2525 ผู้แต่งแสดงจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกันก็ตาม แต่นำเสียงที่ใช้ใน
บทสนทนาจะใช้ถ้อยคำตรง ๆ ให้ความรู้สึกเข้มข้นของปัญหาและผลเสียออกมา นับเป็นการที่
แก้ปัญหาออกมาอย่างชัดเจน

ตัวละคร

ตัวละคร ที่ใช้เสนอปัญหาตามค่านิยม และความเชื่อ ผู้แต่งจะเน้น ความรู้สึกของตัวละคร ที่มีค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนความเชื่อ ซึ่งแบ่งได้

2 ประเภทคือ

1. ตัวละครที่ติดอยู่ในค่านิยมและความเชื่อ
2. ตัวละครที่ไม่ติดอยู่ในค่านิยมและความเชื่อ

ตัวละครทั้งสองประเภทต่างได้รับผลเสีย ทั้งสภาพความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต และสภาพจิตใจ จากความเชื่อและค่านิยม โดยเฉพาะค่านิยมที่มีต่อ ความเจริญและความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามา ผู้แต่งใช้ตัวละครทั้งหญิงชายมาเสนอ ปัญหาดังกล่าว มีทั้งเด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ และคนชรา แต่ส่วนมากตัวละคร เป็นผู้ชาย อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ส่วนตัวละครที่เป็นหญิงส่วนมากอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่กำลังตื่นตัว กับสิ่งแปลกใหม่ พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามเพราะถือว่าดีโก้ ตัวละครทั้งสองประเภท แยกศึกษาได้ดังนี้คือ

1. ตัวละครที่ติดอยู่ในค่านิยมและความเชื่อ ตัวละครประเภทนี้จะยอมรับ ปฏิบัติตามค่านิยมและความเชื่อที่พวกเขาเชื่อมั่นกันมา ตัวละครเหล่านี้จะมีพื้นฐาน จิตใจเป็นคนซื่อ จึงทำให้เชื่อคนง่าย นอกจากนี้ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ความเชื่อที่ยึดถือกันมา ตลอดจนสิ่งแปลกใหม่ที่เข้ามา ดังนั้นพวกเขาจึงยอมรับสิ่ง ใหม่ ๆ ทั้งค่านิยมวัฒนธรรม ความคิดใหม่และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดย มิได้ไตร่ตรองถึงความเหมาะสมและผลที่จะตามมา จากความเจริญที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว มีผลให้ตัวละครปรับตัวไม่ทัน พวกเขาจะพากันตื่นตัว กลังโคลงไปกับสิ่งแปลก ใหม่ และทะเยอทะยาน ปรารถนาที่จะได้ทำและมีสิ่งนั้น ๆ เช่นการตื่นตัวไปทำงาน

ในประเทศซาอุดีอาระเบีย หรือการกู้เงินจากเจ้าหน้าที่ของธนาคารที่ออกเงินให้
 กู้ถึงหมู่บ้าน เพราะเห็นผู้อื่นทำแล้วมีฐานะดีขึ้น จึงทำให้ตนปรารถนาอยากทำเช่นนั้น
 บ้าง จนทำให้ถูกหลอกและมีฐานะจนลงกว่าเดิม ต้องใช้หนี้เงินที่กู้มา เป็นค่าเดินทาง
 ไม่มีนาและควาย นอกจากจะติดอยู่ในความเจริญและสิ่งแปลกใหม่แล้ว ชาวชนบท
 อีสานส่วนมากจะตื่น ตื่นกับคนแปลกหน้าที่เข้ามาพร้อมกับความเจริญซึ่งมัก เป็นเจ้าหน้าที่
 และควยฐานะทางสังคมของเจ้าหน้าที่ที่สูงกว่า พวกเขาจึงมีค่านิยมที่ยกย่อง และนบนอบ
 ต่อเจ้าหน้าที่ทำทุกอย่าง เพื่อให้เจ้าหน้าที่พอใจและได้รับความสะดวก ตัวละครนี้แยก
 วิเคราะห์ตามความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ ใดคือ

ก. ตัวละครที่ติดอยู่ในความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์สิ่งลึกลับ แบ่งตาม

เพศใดคือ

ชาย	หญิง	เรื่อง
พ่อ	แม่	ไฉ่ผู่ตา
เข่าจอม	แม่เข่าเป่ลิ้น	หวังว่าวันที่พันโค่น
หลวง	-	ไฉ่ลมลุก

ในที่นี้ ผู้วิจัยจะศึกษาตัวละครจากเรื่องสั้น แต่ละเรื่องไปโดยรวม
 กล่าวทั้งชายหญิงไปพร้อม ๆ กัน

พ่อและแม่ในเรื่อง ไฉ่ผู่ตา ติดอยู่ในความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องไสยศาสตร์

โดยเชื่อว่าหลานลูกสาวของเขาป่วยเพราะลบหลู่ผู่ตา จึงหาทางช่วยยี่ให้หลานหายป่วย แต่ด้วยความ
 ยากจนพ่อไคกู้เงินจากเพื่อนบ้านไปทำงานที่กรุงเทพฯ เพื่อนำเงินมาซื้อศาล
 ซีเมนต์ เพื่อขอมาต่อผู่ตา ผู้แต่งได้บรรยายให้เห็นความทุกข์ของตัวละครที่ติดอยู่
 ในความเชื่อดังกล่าว ที่ขาดแคลนเงินและต้องเร่งช่วยลูกสาวว่า "หาเงินขนาดพัน

ไม่ใช่เรื่องง่าย ม้าแตร็รือเก็บหอมรอมริบอีหล้าก็จะตาย พอมันจึงไปขโมยเงินเขา แล้วตาเหล็กเข้ากรุงเทพฯ คั้งแตกอนคอกขบวนบานในปีต่อมา" (ทองคี่ สีล้ำควน 2523 : 26) ในที่สุดพอและแมตองเสี่ยหั่งลูก เงิน และแรงงานโดยไม่มีอะไร คั้ง

เจ้าจอม และแม่เจ้าเปลี่ยนในเรื่อง หวังว่าวันที่พันโศก หั่งคู้ยู่ในวัยชรา และมีความเชื่อฝังใจในเรื่องการไ้หายของพระอย่างมากโดยขาดความยังคิด การที่ พวกเขามีความเชื่อในเรื่องไ้หายก็เพราะฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจน ทำให้หาทางออกก้วย การหันเข้าเชื่อในสิ่งลึกลับว่าจะช่วยไ้ตนร้จรวยขึ้นมาได้ เพื่อจะไ้มีเงินใช้จ่าย ในสิ่งที่พวกคนปรารณา คั้งบทสนทนาของเจ้าจอมและเจ้าก่อนที่พูดถึง เรื่องการซื้อ หายไ้คั้งตามทีพระไ้ไว้ว่า หากถูกและไ้เงินมากคนจะซื้อควายมาฆ่าทำอาหาร "ถูกะแทงซั๊กยี่สิบถ้าวรยวคนี่จะซื้อควายมาฆ่ากิน" (ประเสริฐ จันคำ 2525 จ : 142) แต่หั่ง เจ้าจอมและแม่เจ้าเปลี่ยนต่างก็เสี่ยเงิน โดยเปล่าประโยชน์ และค้อง ทุกข์ใจ เพราะสภาพความเป็นอยู่เลวลงกว่าเดิม

หลวง ในเรื่อง ไ้ลมลุด เป็นชายหนุ่มที่อายุไ้ไ้เพียงยี่สิบห้าปี ซึ่งเป็นวัยที/ กำลังอยากทดลองประกอบกับนิสัยทีคองข้างพาลเป็นนักเลง ทำให้เขาชอบสะสมเครื่อง รางของขลัง เพราะเชื่อว่าทำไ้คั้งกระพัน คั้งคู้แคงบรรยายลักษณะของหลวงว่า "หลวง เป็นคนหนุ่มทีชอบทดลองอยู่แล้ว เขาสะสมของขลังมาคั้งแต่เด็ก ทีคองทีหอย พระเป็นพวง" (ไพสันคี่ พรหมนอย 2521 ข : 27) คั้งนั้นหลวงจึงทดลองความ ศักคี่ลึทซึและความขลังของไ้ไ้ทีไ้คั้งล้ำขึ้นมาใหม่ในภาวะฝนแล้ง หั่ง ๆ ทีลุ่มไปนาน แล้ว จากความเชื่อทีมงายและวัยทีกำลังมูทะลุดจึงทำไ้หลวงเสี่ยชีวิตลง

ข. ตัวละครที่ติดอยู่ในค่านิยมที่เกี่ยวกับความเจริญ

ชาย	หญิง	เรื่อง
ทิดสี	-	<u>สิ่งที่มาถึง</u>
คำءอง	-	<u>คำءองผู้ไม่พัฒนา</u>
-	คุณนายบุญสม	<u>ป้าย</u>

ทิดสี ในเรื่อง สิ่งที่มาถึง เป็นเหมือนตัวแทนของกลุ่มชาวชนบทที่सानที่

หลงใหลในสิ่งแปลกใหม่ที่เข้ามา ทิดสีแม่จะยากจนแต่ก็ไม่รู้จักประมาณตนในการใช้จ่าย เขาคลังโคลไฟฟ้าและหาทางต่อเข้าบ้าน อีกทั้งให้ความสำคัญของการมีไฟฟ้าใช้ว่า ทำให้เท่าเทียมเพื่อนบ้าน มากกว่าการที่จะซื้อควายไถนา และเมื่อมีไฟฟ้าก็ปรารถนาจะมีโทรทัศน์ เช่น เพื่อนบ้านต่อไปอีก ผู้แต่งไ้บรรยายให้เห็นฐานะของทิดสีว่าเป็นคนจนมีที่นาเพียง เล็กน้อย ไม่มีควายเป็นของตนเอง ต้องยืมควายของแม่ยายมาไถนา แต่กระนั้นทิดสีก็มีความหวังว่า "ถ้าชายสาวใดราคาดี ปีหน้าฟ้าใหม่ มันจะซื้อโทรทัศน์มาคู่สักเครื่องหนึ่ง" (ประเสริฐ จันคำ 2525 ฉ : 111) การมีค่านิยมดังกล่าวทำให้ฐานะของทิดสียากจน เช่นเดิม

คำءอง ในเรื่อง คำءองผู้ไม่พัฒนา ได้รับความเจริญและการพัฒนาที่เข้ามา โดยขาดความรู้และความเข้าใจ แม้ว่าหมู่บ้านของเขาจะเจริญไปอย่างรวดเร็ว มีถนนรถวิ่งผ่าน แต่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาของคำءองไม่ได้เจริญและพัฒนาตามความเจริญทางวัตถุไปด้วย สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางครอบครัวของเขา ยังคง เดิม

คุณนายบุญสม ในเรื่อง ป้า เป็นหญิงชรา ดังนั้นการปรับตัวและความ
 เข้าใจในค่านิยมและกฎเกณฑ์และการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาจึงช้า ตามไม่ทันซึ่งส่งผลให้คุณนาย
 บุญสมมีค่านิยมผิด ๆ และสภาพจิตใจ เศร้าหมองมีความทุกข์จากค่านิยมดังกล่าว คือ
 การคิดในค่านิยมที่ว่า ผู้หญิงที่ติดป้ายบอกอาชีพ และชื่อเป็นคนดี ส่วนผู้หญิงที่ไม่ติด
 ป้ายเป็นโสเภณี จึงทำให้จิตใจของคุณนายบุญสม เศร้าหมองมีความทุกข์ เพราะ
 เข้าใจผิดว่าลูกสาวของตนไม่ติดป้ายดังกล่าวนั้น ประกอบอาชีพโสเภณีเช่นหญิงอื่น

ค. ตัวละครที่คิดในค่านิยมที่มีต่อเพลงลูกทุ่ง และกรุงเก่า เหตุที่
 ผู้วิจัยนำลักษณะของตัวละครที่คิดในค่านิยมดังกล่าวมารวมกันก็เพราะ การที่ตัวละคร
 คลังไค้ เพลงลูกทุ่งซึ่งเป็นสิ่งใหม่ในภาคคน พวกเขาจะพากันเดินทาง เข้ากรุงเก่า
 และประกอบกับค่านิยมที่มีต่อกรุงเก่า ยิ่งทำให้เขาค้นตัวปรารภเป็นนักร้องลูกทุ่ง
 ในกรุงเก่ามากยิ่งขึ้น ตัวละครที่คิดในค่านิยมดังกล่าวส่วนมากเป็นหญิงสาวที่อยู่ใน
 วิทยุ มีความใฝ่ฝันอยากมีชื่อเสียงโด่งดัง และพบความหรรษาสวยงาม ซึ่งเป็นวัย
 ที่ขาดความยั้งคิด ทำให้หนีพ่อแม่เข้ากรุงเก่ากันมาก ตัวละครที่เป็นชายก็อยู่ในวัย
 หมุ่มและเด็ก ซึ่งมีความคิดและลักษณะดังกล่าวเช่นกัน ตัวละครที่พบได้แก่

ชาย	หญิง	เรื่อง
-	แจ่มฟ้า	<u>แจ่มฟ้ากลัวกรุงเก่า</u>
	เอื้อย	บุญพาหมอแกน
	น้ำใส	
-	บัวคำ	<u>คนบ้านเดียวกัน</u>
ปาง	-	<u>กินเพลงแกน</u>
สอน	-	<u>ไอ้สอนกับ เฒ่าเหลื่อม</u>

แจ่มฟ้า ในเรื่อง แจ่มฟ้ากลัวกรุงเทพฯ มีอายุสิบเจ็ดปี เธอกลัวกรุงเทพฯ เพลงลูกทุ่ง จนหนีทางบ้านมาสมัคร เป็นนักร้องลูกทุ่งที่กรุงเทพฯ แต่กลัวความซื่อ ไม่ทันคน แจ่มฟ้าหลง เชื่อ ว่าดาวใหญ่คนซื่อแท้ซึ่งอ้างตัวว่าเป็นนักจัดรายการเพลงลูกทุ่งชื่อ น้ำเงิน ลูกกำแพง เพชร หลอกพาไปขายตัว แต่แจ่มฟ้ารู้ความจริงหนีออกมาได้ และหวาดกลัวสังคม กรุงเทพฯ ในที่สุดแจ่มฟ้าได้เดินทางกลับบ้าน

เอื้อยและน้ำใส ในเรื่อง บุญพาหมอแค้น หญิงสาวทั้งสองต่างหลงใหลในเพลง ลูกทุ่งและหนีบุญพาไปร้องเพลงที่กรุงเทพฯ ตัวละครทั้งสองนั้น เราับทราบพฤติกรรมของเธอ ในตอนจบของเรื่อง เท่านั้น แต่ก็สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เธอทั้งสองต่างศึกษานิยม ที่ต้องการ เป็นนักร้องลูกทุ่ง เพราะอิทธิพลของเสียงเพลงที่ฟังจากวิทยุ

บัวคำ ในเรื่อง คนบ้านเดียวกัน เดินทางมากรุงเทพฯ เพราะคิดว่ามีแต่ความ สวยงามจึงอยากมาเที่ยวและทำงาน แต่กลัวความซื่อ ไม่เคยเจออยู่กับสังคมกรุงเทพฯ และ ความรักไว้ใจในคนบ้านเดียวกัน จึงทำให้เธอถูกเพี้ยมซึ่งเป็นคนภาคอีสาน เหมือน คนหลอกไปขายตัว

ปาง ในเรื่อง คืนเพลงแค้น หนีด้วยความอยากหนีแล้วในชนบทอีสานมา เป็นเวลานาน ทำให้เขาเบื่อหน่ายอยากและหนี กว้างพื้นฐานจิตใจที่เป็นคนซื่อ ไว้ใจคนง่าย ประกอบกับอยู่ในวัยหนุ่ม จึงทำให้ปางฝันที่จะไปกรุงเทพฯ เมืองที่คนลือว่ามี แต่ความสวยงามสุขสบาย ดังนั้นเมื่อนักพากย์หนึ่งมาพูดยั่วยวน ปางจึงเชื่อจนยอม ขายที่นาและควาย เพื่อเดินทางไปกรุงเทพฯ ญ่แต่ได้บรรยายลักษณะนิสัยของ ปางที่มีความทะเยอทะยานต้องการมีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย จนทำให้ขาดการ ไตร่ตรอง และถูกหลอกในที่สุดว่า "การตัดสินใจของคนหนุ่มอย่างปาง และ

คำหว่านล้อมของเพื่อนใหม่ นักพากย์หนังชายยากกลางแปลงคนนั้นยังคงดึงเรา
ติดตามไปตลอดเวลา" (บัณฑิตุร กลั่นขจร, ในเจนภพ จบกระบวนวรรณ,
บรรณาธิการ 2522 ข : 127)

สอนในเรื่อง ไอสอนกับเข่าเหล็ก เป็นตัวละครที่อยู่ในวัยเด็ก มีฐานะยากจน
และด้วยความคิดที่เชื่อกรุงเทพฯ มีความสุขสบาย ทรูหรา เขาจึงปรารถนาที่จะไป
ดูแต่แสดงค่านิยมของสอนออกมาเฉย ๆ มิได้ให้สอนเดินทางไปกรุงเทพฯ เช่น
ตัวละครเรื่องอื่น ๆ

ง. ตัวละครแสดงค่านิยมเกี่ยวกับความร่ำรวย ตัวละครประเภท
นี้พบกับความยากจน และได้เห็นตัวอย่างเพื่อนบ้าน และผู้อื่นที่ได้รับความสุขสบาย
จากความร่ำรวย จึงต้องการจะร่ำรวยบ้าง และทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินมา
ตัวละครดังกล่าวได้แก่

<u>ชาย</u>	<u>หญิง</u>	<u>เรื่อง</u>
-	อีหนู	อีหนู
-	จุ่มจัน	ชอด้วง
พิศสูง	-	ฝันแดง
เข่านลา	-	เงินกู

อีหนู จากเรื่อง อีหนู เคยอยู่ในชนบทที่सानและมีฐานะยากจน ดังนั้น
เมื่อเห็นตัวอย่างเพื่อนของเธอร่ำรวยจากการประกอบอาชีพหมอนวด เธอจึงคิดในค่านิยม
นั้น และหันมาประกอบอาชีพดังกล่าว

จุมจัน จากเรื่อง **ชอกังหวัง** เห็นเพื่อนบ้านร่ำรวยจากการทำงานใน
ประเทศซาอุดีอาระเบีย เธอจึงต้องการร่ำรวยบ้าง เพราะกลัวไม่ทันเทียมเพื่อนบ้าน
เธอจึงโกรธทิดโลที่ไม่ยอมไปทำงานเช่นเพื่อนบ้าน ผู้แต่งแสดงให้เห็นความดิศหวัง
ของเธอ ควบกับการระบายความโกรธ นึกเงินของลูกที่เพื่อนบ้านกลับจากทำงานใน
ประเทศซาอุดีอาระเบียให้มา จุมจันผลักดันทิดโลจน เขายอมขายฝากที่นาและบ้านกับ
กำนัน เพื่อเดินทางไปซาอุดีอาระเบีย ผู้แต่งแสดงให้เห็นค่านิยมที่มีต่อความร่ำรวย
ของจุมจันว่า เธอภูมิใจที่โลกกล่าวถึงจำนวนเงินที่ใช้ เป็นค่าเดินทางของทิดโลว่าเป็น
จำนวนเกือบสองหมื่น ซึ่งนับว่ามากสำหรับเธอ ถึงผู้แต่งบรรยายถึงลักษณะของจุมจัน
เมื่อกล่าวถึงเงิน "ดูเหมือนจะเป็นความสุขที่นางมีโอกาสได้พูดถึง เงินพันเงินหมื่น
กับเขาบ้าง" (สมคิด สิงสง 2524 จ : 131) และควบความทะเยอทะยานหวัง
ร่ำรวย โดยขาดการไตร่ตรอง และไม่เชื่อคำเตือนของเพื่อนทำให้ถูกหลอก ต้อง
เป็นหนี้กำนัน

ทิดสง จากเรื่อง **บันแถลง** มีลักษณะเช่นเดียวกับจุมจัน คือได้เห็นตัวอย่าง
จากเพื่อนบ้านและชาวในหนังสือพิมพ์ว่าคนไปทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบียกลับมาแล้วเป็น
เศรษฐี จึงทำให้เกิดความทะเยอทะยานอยากร่ำรวย เขาขอรองพ่อตาให้ขายควายเพื่อเป็น
ค่าเดินทาง แต่ในที่สุดก็ถูกหลอก

เจ้าหลา จากเรื่อง **เงินกู** มีฐานะยากจน ขาดความรู้ จึงทำให้ถูกคนต่างถิ่น
หลอกเอาเงินไป เจ้าหลาต้องการเงินมาจ้างคนกันฝายเลี้ยงปลา โดยไม่เฉลียวใจว่าจะ
ถูกโกง

จ. ตัวละครที่แสดงค่านิยมที่มีต่อเจ้าหน้าที่

ชาย	หญิง	เรื่อง
ทิกซอก	-	<u>กวยเลือกและชีวิต</u>
-	คำไพ	<u>เปลวไฟสุดท้าย</u>
เซาพรหม	-	<u>เขาคูกดีกว่าเขาวัก</u>

ทิกซอก จากเรื่อง กวยเลือกและชีวิต สรรหาอาหารที่ตนคิดว่าดีที่สุดมาต้อนรับเจ้าหน้าที่ แม้ตนจะได้รับความเหนื่อยยาก ในการหาอาหารท่ามกลางอากาศที่ร้อนระอุ ลูกชายจะชอนกุ่ม และถึงกาไปบั้ง แต่ทิกซอกไม่ยอมให้โดยอ้างว่าเป็นของนายอำเภอ ทิกซอกกังวลว่าอาหารที่ตนหาจะไม่ทัน เวลารับประทานอาหารของนายอำเภอ เขาเร่งลูกให้ชอนกุ่มและถึงกาไปโทรรยาทำอาหารว่า "เอออีกห้าร้อยเอี้ยเดี๋ยวไม่ทันเน้อ เอ็งสิเอากะปอมไปให้แม่เอ็งย่างไฟก่อน แล้วเอ็งช่วยถอนขนนกด้วย เดี่ยวพอตามไป อ้อ อย่าไปเกลไถลที่ไสนะ เดี่ยวพวกนายอำเภอจะออกกินของดี" (คมทวน คันฮู 2520 : 37) เมื่อพบงูสิง ทิกซอกคิดจับไปให้เจ้าหน้าที่รับประทาน จนถูกงูกัด แม่ไกลี่สินชีวิตทิกซอกยังนึกถึงหน้าที่ของตน ว่าได้ปรนนิบัติเจ้าหน้าที่ของตนพอสมควร ดังคำบรรยาย "สำนึกสุดท้ายไกล่ปลิว ทิกซอกนึกถึงบักจอย ป่านนี้มันคงนำกะปอมไปแล้ว อย่างน้อยเขาก็ทำหน้าที่อย่างดีพอสมควรแล้ว" (คมทวน คันฮู 2520 : 38)

คำไพ จากเรื่อง เปลวไฟสุดท้าย นบเนอบ และเกรงกลัวเจ้าหน้าที่ คิดว่าหากตนคิดสิ้นบนเจ้าหน้าที่แล้วตนและเพื่อนบ้านจะไม่ถูกไล่ที่ คำไพเคยเห็นข่าวในหนังสือพิมพ์ที่ราษฎรมอบของให้กับเจ้าหน้าที่ ซึ่งคำไพเข้าใจดีความนั้นคือ การทำบุญ คำไพจึงตัดสินใจทำเช่นนั้นบ้าง ควบคู่การให้แท่ง และปลาที่ตนอุทิศส่วนให้ออกมกับคุณนาย ดังผู้แต่งบรรยาย

ทิมี่ จากเรื่อง ทุกข์ของบ้านเมือง ทิมี่และครอบครัวประสบปัญหาจากความบีบคั้นในกฎข้อห้ามของวันตรุษสงกรานต์ คือมีข้าวเหลือไม่พอในระหว่างตรุษสงกรานต์ ควบความรักและสงสารลูกกับภรรยา ทิมี่พยายามเล่นการพนัน เพื่อหาเงินมาซื้อข้าวแต่ไม่สำเร็จ เขาจึงตัดสินใจจะเมื่อกฎ แอบหาปลาแลกข้าว แต่ถูกจับได้ ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าทิมี่ประสบความสำเร็จจากความเชื่อดังกล่าว ไม่ว่าเขาจะละเมื่อกฎหรือไม่ก็ตาม

สุข จากเรื่อง หวังว่าวันที่สิ้นโค่น เป็นคนหนุ่มสมัยใหม่ เขาไม่เชื่อในเรื่องราวการโบ้หวย มีความมั่นใจในตัวเอง แม้จะถูกคนชราตำหนิเรื่องที่ไม่เชื่อ ร้องเพลงทำลายสมาริของพระ ตลอดจนไม่ยอมไหวพระก็ตาม แต่สุขไม่สนใจและเห็นว่าเรื่องการโบ้หวยเป็นเรื่องหลงใหล ควรขจัดให้หมดไป

ข. ตัวละครที่ไม่คิดในกานิยมที่มีต่อความเจริญ ตัวละครดังกล่าวได้แก่

พ่อ	ในเรื่อง	<u>แซมคำ</u>
ลุง เนียน	ในเรื่อง	<u>ลุง เนียน</u>
จัมซุและเพื่อนบ้าน	ในเรื่อง	<u>วิวของปู่เจ้า</u>
บุญพา	ในเรื่อง	<u>บุญพาหมอแกน</u>
คำ	ในเรื่อง	<u>หมอลำ</u>

พ่อ จากเรื่อง แซมคำ ไม่ศันตัวและคลั่งไคล้กับความเจริญที่เข้ามา พ่อสลกใจต่อชาวบ้านที่ศิดคานิยมที่มีต่อความเจริญ และสิ่งแปลกใหม่ อื่กหังศิดควาชาวบ้านไม่สนใจในวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน ดังคำกล่าวของพ่อที่ศิดควาไม่ควรจัดงานทำบุญเทศน์มหาชาติ เพราะศิดควาเพื่อนบ้านหมคความสนใจว่า "เมื่อใคร ๆ เขาหมค

ความสนใจ ฉันจะงมกิกอยู่ทำไม" (ลาว คำหอม 2522 ง : 159) เหตุการณ์ที่
ทำให้พอเข้าใจและไม่คิดในค่านิยมที่มีต่อความเจริญ ก็คือ แคมป์ค่าหลงคารมหนุ่ม
กรุงเทพฯ จนหนีไปกับเขา

ลุงเนียน ในเรื่อง **ลุงเนียน** ได้รับความเข้าใจเช่นเดียวกับพอ คือ ต้อง
สูญเสียลูกสาวไป เมื่อทหารอเมริกันเข้ามาประจำฐานทัพในไทย ซึ่งทำให้ลุงเนียน
ไม่พอใจพวกทหารอเมริกันที่เข้ามา อยากให้กลับออกไป

จัมซุและเพื่อนบ้าน ในเรื่อง **วิวของปู่เจ้า** เป็นคนฉลาด แต่ความฉลาด
ถูกใช้ไปในทางที่ผิด เพราะความเจริญที่เขาไม่ถึง ทำให้พวกเขาไม่คิดในค่านิยมที่มี
ต่อความเจริญ เช่น ชาวชนบทอีสานทั่วไป มีผลให้พวกเขาขาดความเข้าใจในการ
พัฒนาของรัฐ จึงสร้างเรื่องราวปู่เจ้าไม่ยอมให้ชาวเจ้านักย้าวของปู่เจ้า พร้อมทั้ง
ไล่สัตว์แพทย์ออกจากหมู่บ้าน ผลเสียที่ตามมาคือวิวทิวทัศน์เพราะโรคระบาด
ชาวเจ้าซึ่งประสบเหตุการณ์ดังกล่าวได้วิจารณ์การกระทำของจัมซุและเพื่อนบ้านว่า
เป็น "ความฉลาดหลักแหลมที่ถูกใช้ไปในทางที่ผิด เพราะอารยธรรมความเจริญและ
ความรู้ใหม่ ๆ ยังเข้าไปไม่ถึง" (เรื่องศักดิ์ ละทัยนิล 2510 : 68)

บุญพา ในเรื่อง **บุญพาหมอลำแคน** ชื่นชอบเพลงแคนซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน
ของคน และภูมิใจเมื่อพบว่าบางท้องถิ่นของชนบทอีสานยังรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ได้
ในขณะที่เดียวกันบุญพาก็รู้สึกสลดใจที่ชาวชนบทอีสาน ส่วนมากโดยเฉพาะหนุ่มสาวใน
ปัจจุบันที่พากันคลั่งไคล้เพลงลูกทุ่ง จนลืมเพลงแคนและวัฒนธรรมพื้นบ้าน เมื่อทราบว่า
น้องสาว และภรรยาหนีไปร้องเพลงลูกทุ่ง ในกรุงเทพฯ ยิ่งทำให้บุญพาคิดเศร้าใจต่อ
การเปลี่ยนแปลงว่า "บุญพายังคิดถึงหนุ่มสาวอีสานอันเคยเล่นเพลงพื้น เมือง—เพลงพื้นบ้าน
บัดนี้ . . . หรือเขาจะยังมกมายผู้เดียว" (ประเคิม เคิมมี 2512 : 37)

ความคิดของคำพิพากษาหลังจากการให้ของคุณนายป่าไม่ว่า "ณบัดนี้จะต้องช่วยนาง กับสามีและเพื่อนบ้านให้รอดพ้นจากการถูกลีและเอาความผิดแน่ ๆ . . .

เขาพรหม จากเรื่อง เขาคูกก็ว่าเขาวัว ถือว่าครูใหญ่มีบุญคุณต่อคนที่ช่วย ติงทำให้เลิกทำงาน แม้คนจะต้องให้ข่าวสารแก่ครูใหญ่เกือบละหนึ่งกระสอบ พร้อมทั้งเสีย เงินสี่หมื่นบาท เพื่อให้ทอกคำไถงานก็ตาม เขาพรหมยอมฆ่าหมเพื่อป้องกันไม่ให้บ้านครู ใหญ่ถูกเผา แสดงถึงความซื่อสัตย์ของ เขาพรหมที่มีต่อครูใหญ่

ตัวละครที่ติดอยู่ในค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ นี้จะมีลักษณะคือ ใจง่ายง่าย จึง ทำให้ยึดมั่นในสิ่งที่ไร้เหตุผล และต้องการจะร่ำรวย พบความสุขอยากได้สิ่งต่าง ๆ ตามอย่าง เพื่อนบ้าน อันเป็นเหตุใหญ่ถูกลอกลง และถูกเอาโรคเอาเปรียบได้ง่าย

2. ตัวละครที่ไม่ติดอยู่ในค่านิยมและความเชื่อ ตัวละคร ประเภทนี้ได้รับผลเสียจากความเชื่อและค่านิยม จึงทำให้ไม่คิดในค่านิยมและความ เชื่อ เช่น ตัวละครประเภทแรก ตัวละครบางตัวจะต่อต้านความเชื่อที่มั่งงายแม้ จะถูกรังเกียจ ตัวละครบางตัวฝ่าฝืนกฎข้อห้ามที่ยึดมั่นกันมานานและถูกลงโทษ ส่วนค่านิยมตัวละครที่ไม่คิดในค่านิยม เพราะตนได้รับผลเสียจากการที่ตนใกล้ เกียงทำให้ตนมีความทุกข์ โดยเฉพาะค่านิยมที่มีต่อความเจริญ โดยเล็งเห็นว่า ความเจริญและวัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้เข้ามาทำลายสภาพความเป็นอยู่และวัฒนธรรม พื้นบ้านให้เสื่อมความนิยมไป บางลักษณะแสดงให้เห็นว่าการที่ตนกำลังคนแปลก หน้าที่เข้ามาพัฒนา ก็ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ตัวละครในประเภทนี้ จะเป็นตัวละครผู้ชายทั้งหมด ซึ่งแยกกล่าวตามความเชื่อและค่านิยมได้ดังนี้

ก. ตัวละครไม่คิดในความเชื่อแบบดั้งเดิม

ตัวละคร ประเภทนี้ ได้แก่

ทิมี่ ในเรื่อง ทุกข์ของบ้านเมือง
 สุย ในเรื่อง หวังว่าวันที่พันโคน

คำ ในเรื่อง หมอลำ รักรีดและวัฒนธรรมของชนมาก แม้จะอพยพ
 มาทำงานในต่างถิ่น เขาก็ยังชื่นชมและนิยมร้องหมอลำอยู่ คำจะเล่าเรื่อง เมื่อเขา
 ยัง เป็นหมอลำให้ชาวเจ้าฟ้างอย่างภูมิใจ และกล่าวถึงการที่คนคลั่งไคล้ราววง จนเขา
 ต้องเลิกอาชีพหมอลำ แต่คำมีไคล้คลไปกับค่านิยมของเพื่อนบ้านเลย ผู้แต่งเพลง
 ให้เห็นนิสัยของคำว่ารักรีดวัฒนธรรมพื้นบ้านของชนมาก คือไม่ยอมและทนให้คำถูกเพลง
 ของตน ครั้นถูกดูหมิ่นเขาจึงลอบทำร้ายศักดิ์ คังการโตเถียงที่คำขอร้องไม่ให้ศักดิ์
 ถูกเพลงหมอลำของตนว่า

"นายอยากถูกเพลงของฉม ปูยาตายายของฉมเขาร้องกันมาอย่างนี้"

"ถูก แกพูดว่าข้าถูกแกกริ? " ศักดิ์หัวเราะเขะเขะเยย "คนอย่างแกใคร
 มันจะไปถูก แกต่างหากที่กำลังถูกข้า แกกรอกแต่เสียงป่าเถื่อนเข้าหูข้า
 ทุก ๆ วัน ไฉนคนอย่างแกไม่มีเรื่องอะไร นอกจากถกความรำคาญ ก็แกล้งเสียด
 และหาเรื่องถกถกวนไม่หยุดหย่อน"

"หยุดพูดเถอะนาย ฉมอาจจะทนอย่างอื่นได้ แต่บางสิ่งบางอย่างฉมทนไม่ได้"

(กเวด ชโนบุร 2502 : 39 - 40)

ตัวละครที่ไม่ติดอยู่ในค่านิยมที่มีต่อความเจริญและความเชื่อแบบคั้งเกิมนั้น บางคนก็
 เป็นคนมีความคิดก้าวหน้า รู้จักใคร่ครองอย่างมีเหตุผล ตัวละครบางตัวไม่ติดอยู่ในค่านิยมและ
 ความเชื่อคั้งกล่าวก็เพราะเคยได้รับผลเสียจากค่านิยมและความเชื่อนั้น ๆ

ผู้แต่งให้ตัวละคร ได้รับผลเสียจากค่านิยมและความเชื่อทั้งแบบคั้งเกิมนั้น และแบบใหม่
 ก็เพื่อเสนอทัศนะของผู้แต่ง เกี่ยวกับ เรื่องคั้งกล่าวว่าเป็นความเชื่อที่ไร้เหตุผล และการรับ
 ค่านิยมโดยขาดการใคร่ครองก็นำปัญหาไปสู่ชีวิตได้

แนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหา ค่านิยม และความเชื่อนี้ ผู้แต่ง ต้องการเสนอให้เห็นผลเสียที่ชาวชนบทอีสานได้รับจากการที่มีค่านิยมและความเชื่อผิด ๆ ทั้งในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ สิ่งลึกลับ ตลอดจนความเจริญที่นำทั้งสิ่งแปลกใหม่ และคนแปลกหน้าเข้ามา โดยผู้แต่งแสดงให้เห็นความเคียดแค้นทั้งสภาพความเป็นอยู่ สภาพจิตใจและทรัพย์สิน เช่น

ไอ้ป๋าตา

แสดงผลเสียของการยึดมั่นในเรื่องไสยศาสตร์โดยขาดความรู้ความเข้าใจทำให้เกิดการหลงงมงาย เสี่ยงสุขภาพความเป็นอยู่ และสุขอนามัย

หวังว่าวันทีหันโคน

ผู้แต่งแสดงความเชื่อในเรื่องการไ้ห่วยว่าเป็นสิ่งไรสาระและเหตุผล ในตอนท้ายเรื่อง ผู้แต่งได้เสนอความคิดว่าควรขจัดความเชื่อดังกล่าว ด้วยการแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านไม่ถูกห่วย ต้องเสียเงินโดยเปล่าประโยชน์ พอเขาเปลี่ยนโคธพระ จึงให้จวนลูกชาย โคนต้นกุนที่พระนั่งไ้ห่วยในที่นี้ ต้นกุนควรเป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อในเรื่องการไ้ห่วย ดังนั้นการโค่นต้นกุนจึงควรเปรียบเทียบเสมือนการทำลายและขจัดความเชื่อดังกล่าว

สิ่งขึ้นมาถึง

เสนอให้เห็นผลเสียของความเจริญส่วนหนึ่งที่เข้ามาคือทำให้ชาวชนบทอีสานพุ่มเฟิย ไม่รู้จักประมาณตน พวกเขาคุ้นเคยกับสิ่งแปลกใหม่ และคิรนเพื่อไหม้ไฟฟ้าโดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ความเจริญเข้ามา อย่างรวดเร็ว จนกระทั่งชาวชนบทปรับตัวไม่ทันทางกานความคิด และรับไว้โดยขาดความรู้ความเข้าใจ

ซึ่งในบางครั้งทำให้ตกเป็นเหยื่อของคนแปลกหน้าที่เขามาตัดขวางผลประโยชน์ คนต่างถิ่นจะอาศัยความซื่อไม่ทันเล่ห์เหลี่ยม การขึ้นตัว คลั่งไคล้ของใหม่ และการต้องการความร่ำรวย มาหลอกลวงชาวบ้าน เช่น

แถมคำ แสดงให้เห็นว่า เพราะความหลงใหล ชื่นชมในสิ่งใหม่ ๆ และคนต่างถิ่นทำให้สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านคงแฉกเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งหญิงสาวชาวชนบทถูกหลอก เพราะความซื่อและค่านิยมที่ชื่นชมคนต่างถิ่น

ขอถึงหวัง แสดงผลเสียของการที่ไปค้ำนิยมนอกความร่ำรวยและการขึ้นตัวตามเพื่อนบ้านไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย จึงทำให้ตกเป็นเหยื่อของคนต่างถิ่นที่เขามาหลอกลวงจนเกิดหนี้สิน พอกพูนและฐานะยากจนลง

คำของผู้นับพัฒนา ผู้แต่งเสนอให้เห็นว่าชาวบ้านตื่นของใหม่ ไม่เข้าใจถึงผลดีของการพัฒนา โดยผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาที่เขามามีใจช่วยให้ฐานะของชาวชนบทดีขึ้น ชำนาญต้องเสียเงินใช้จ่ายสิ่งฟุ่มเฟือยเพิ่มขึ้น แต่ผู้ที่ไปประโยชน์คือผู้มีเงินและอำนาจ สภาพการเช่นนี้ส่งผลให้ชาวบ้านมองการพัฒนาที่เข้ามาในคานลม ดังคำกล่าวของลูกน้องผู้ใหญ่บ้านที่ต้องเสียที่ดินในการสร้างถนนว่า "การพัฒนาคือการกินแรงงานคน กินแรงยังไม่พอกองเอาที่เอาทางควาย ผลคือตกอยู่กับคนมีเท่านั้น ลองคิดดูซิ ถ้าเขาตัดถนนเสร็จพวกกำนันก็จะเอาธรรมาวิง เก็บเงินพวกเรารีก เรื่องที่จะไต่ฟรี ๆ ไม่มีหรอก" (คำพยาน คนโค 2521 : 177)

การที่พวกหนุ่มสาว คลั่งไคล้ อยากไปกรุงเทพฯ และหลงใหลเพลง

ลูกทุ่งจนเกิดผลเสียต่อตนเองและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ผลเสียต่อผู้ที่คลั่งไคล้กรุงเทพฯ และเพลงลูกทุ่งคือ เมื่อเขาเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ก็จะถูกหลอกโดยเฉพาะผู้หญิง ส่วนผลเสียต่อวัฒนธรรมพื้นบ้านคือวัฒนธรรมพื้นบ้านเสื่อมความนิยม ทำให้ผู้มีอาชีพในคานนี้ขาดรายได้ เช่น เรื่อง

บุญพาหมอแคน แสดงอิทธิพลของ เพลงลูกทุ่ง ว่าทำให้วัฒนธรรม
พื้นบ้านของชาวชนบทอีสานเสื่อมความนิยม อาชีพเพลงแคนของบุญพาคักคำ หนุ่มสาว
หลงใหล เสียงเพลงจนที่นครราชสีมา เขากองเทพฯ ผู้แต่งบรรยายให้เห็นอิทธิพลของ
เพลงลูกทุ่งที่มีต่อหนุ่มสาวว่า

ตั้งแต่ทรานซิสเตอร์ เข้าไปมีบทบาทในชนบท ชาวชนบทต่างก็หลงใหลมันยิ่ง
กว่าการเล่นพื้นบ้านที่ปู่ย่าตายายสร้างสมและโดยเฉพาะเด็กหนุ่มสาวไม่รู้จัก
เพลงพื้นเมือง - เพลงพื้นบ้าน เสียด้วยซ้ำ แต่กลับหันไปสนใจ เพลงทรานซิสเตอร์
ของวงดนตรีนี้บร่อยแทน . . .

เพลงแคนของบุญพาก็ตกอยู่ในภาวะเดียวกัน (ประเกิม เต็มมี 2512 :
35 - 37)

จากข้อความดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า การที่จะขจัดปัญหา ดังกล่าว
นั้น เราควรปลูกฝังให้เด็กรุ่นใหม่ชื่นชมในวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อจะได้อนุรักษ์วัฒนธรรม
พื้นบ้านไว้

คนบ้านเดียวกัน การที่หญิงสาวชาวชนบทอีสานเดินทางเข้า
กรุงเทพฯ เพราะต้องการพบกับความหรูหราสวยงามของกรุงเทพฯ และทำงาน การ
มีค่านิยมเช่นนี้ทำให้ถูกหลอก ชีวิตตกต่ำเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผู้แต่งแสดง
ความท้อใจปัญหาที่หญิงสาวชาวชนบทอีสานถูกล่อลวงไปขายตัวยังไม่หมดไปคราบใดที่
เธอยังคิดในค่านิยมเกี่ยวกับกรุงเทพฯ และวัยที่อยากพบสิ่งแปลกใหม่สวยงาม โดย
เสนอผ่านความคิดของเทียมที่เสียค่ายบัวคำแต่หักใจได้ เพราะคิดว่าเขา "ยังมีเวลา"
"ลา" หญิงสาวอย่างบัวคำไก่อีกมากถ้าหากกรุงเทพฯยังเป็นสวรรค์ในความรู้สึก
ของชนบท โดยเฉพาะคนที่เป็นผู้หญิง" (ภาณุมาศ ทักษณา 2523 : 28) ดังนั้นทาง
ที่จะขจัดปัญหาค่านิยมดังกล่าวให้ลดน้อยลง ก็ต้องให้ความรู้และปลูกฝังค่านิยมใหม่แก่
ชาวชนบทอีสาน

ส่วนผลเสีย ของการที่มีค่านิยม ยกย่อง เอาใจ และบนอบต่อ
 ข้าราชการ คือทำให้ชาวชนบทอีสานได้รับความลำบากที่กอบปรนนิบัติเอาใจเจ้าหน้าที่
 โดยที่พวกเขาไม่ได้รับความเห็นใจเลย ซ้ำยังถูกเอาเปรียบ ดังแสดงไว้ในเรื่อง
เปลวไฟสุดท้าย และควยเหล็กและชีวิต ชาวบ้านจะปฏิบัติตนต่อเจ้าหน้าที่อย่าง
 บนอบ ขอมลำบากเพื่อให้เจ้าหน้าที่สบาย โดยไม่ได้รับการใส่ใจจากเจ้าหน้าที่
 เลย

ผู้แต่ง เสนอ แนวคิดดังกล่าว โดยแสดงลักษณะนิสัย ของตัวละคร
 ที่ซื่อและซื่อหาความรู้ เพื่อให้เห็นว่าปัญหาค่านิยมและความเชื่อนั้น ส่วนหนึ่ง
 มา จากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และความซื่อ ถ้ามองอีกทางหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้แต่ง
 เสนอสาเหตุของการที่เกิดปัญหาดังกล่าว ดังนั้นการแก้ไขปัญหาค่านิยมและความ
 เชื่ออย่างหนึ่ง คือการให้ความรู้ต่อชาวชนบทอีสาน และค่อย ๆ สร้างความเจริญที่
 ละเอียด เพื่อให้พวกเขาปรับตัวทัน

อาจกล่าวได้ว่าผู้แต่ง เสนอให้เห็นผลเสียของปัญหาค่านิยมและความเชื่อทั้งแบบ
 กึ่งเขมรและที่ไ้รับจากความเจริญ เพื่อให้ผู้อ่านรับทราบปัญหา จะพบว่าปัญหาในค่านิยม
 เชื่อแบบกึ่ง เขมรนั้นเป็นสิ่งที่ได้รับการปลุกฝังมานานจริงยากที่จะเปลี่ยนแปลง ส่วนค่านิยมที่
 มีคือความเจริญนั้น ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าในบางครั้งอาจเป็นประโยชน์หากชาวชนบทอีสาน
 รู้จักรับค่านิยมอย่างใดครอง แต่ถ้ารับไว้โดยมิได้ใคร่ครองก็ทำให้พบปัญหา